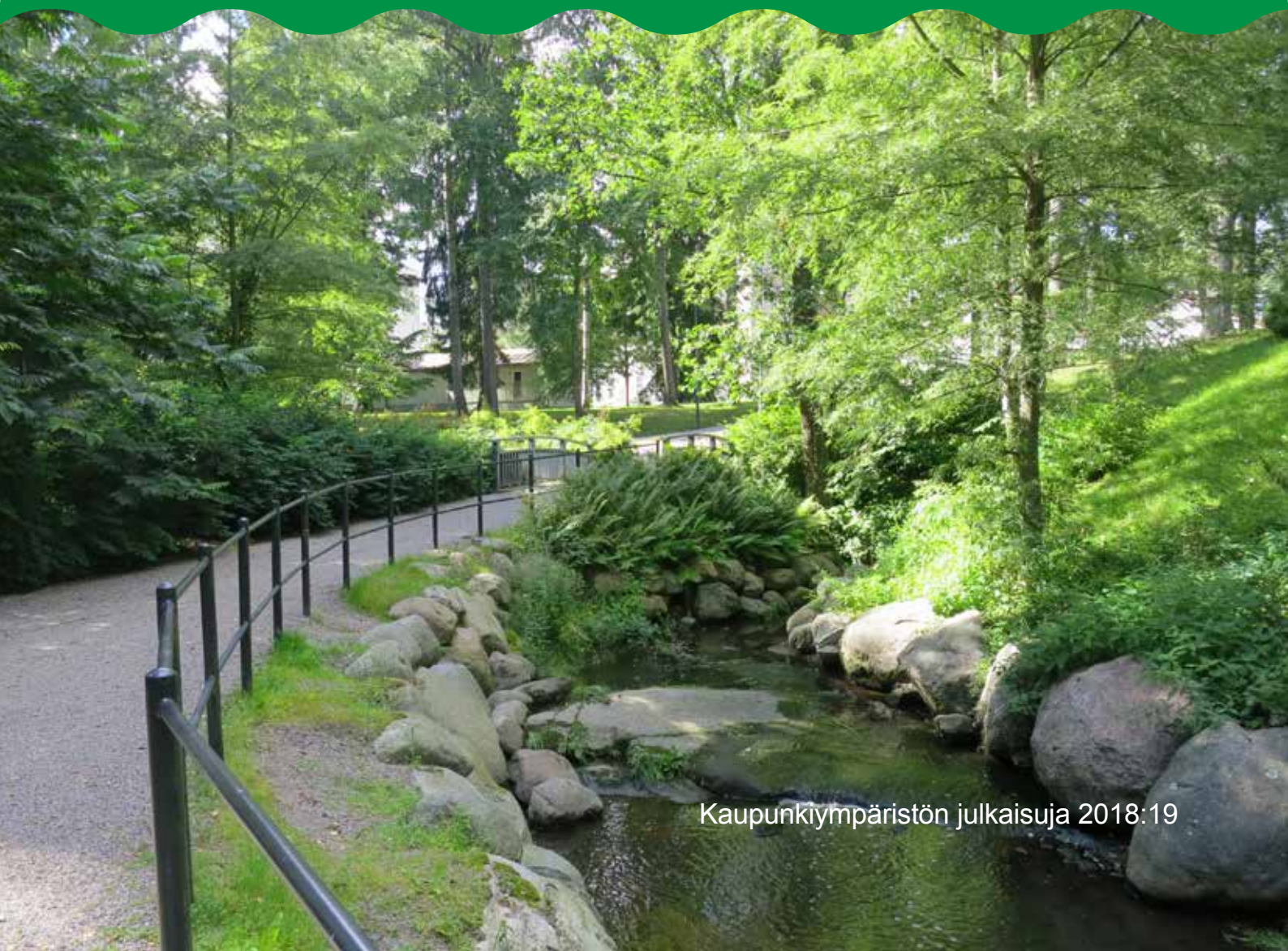

Helsinki

MELLUNKYLÄN JA
VARTIOKYLÄN POHJOISOSAN
ALUESUUNNITELMA
2018-2027

Kaupunkiympäristön julkaisuja 2018:19

Julkaisija	Helsingin kaupunki / Kaupunkiympäristö / Kaupunkitila- ja maisemasuunnittelu
Vastuuhenkilö	Nina Mouhu
Kannen kuva	Tiina Uusitalo
Teksti, kuvat ja kartat	WSP Finland Oy, Hanna Hannula, Tiina Uusitalo, Elina Regårdh Hanna-Maija Kehvola, Pietu Pankkonen, Marja Lindroos ja Maija Joensuu. Luku 4.3.3. Antti Siuruainen, Helsingin kaupunki
Kartta-aineisto	© Helsingin kaupunki, © Maanmittauslaitos
ISBN	978-952-331-489-4 (verkkojulkaisu)
ISSN	2489-4230 (verkkojulkaisu)

Mellunkylän ja Vartiokylän pohjoisosan aluesuunnitelma 2018-2027

Helsinki

Kaupunkiympäristön julkaisuja 2018:19

SISÄLTÖ

1. Suunnitelman sisältö ja tavoitteet	7
2. Lähtötiedot ja työmenetelmät	9
2.1 Suunnittelualue	9
2.2 Suunnittelun vaiheet	11
2.3 Suunnitteluun vaikuttavat ajankohtaiset hankkeet	12
2.4 Edellisen aluesuunnitelman toteutuminen	13
2.5 Arvokkaat kulttuuriympäristöt	14
2.6 Arvokkaat luontokohteet	18
3. Suunnitelun vuorovaikutus	21
3.1 Vuorovaikutustilaisuudet ja kyselyt	21
3.2 Vuorovaikutuksen tuloksia	21
3.2.1 Kerro kartalla -kysely alueen asukkaille	21
3.2.2 Asukastyöpajojen tuloksia	26
4. Yleisten alueiden strateginen suunnitelma	30
4.1 Keskeisiä strategisia suunnitelmia	30
4.1.1 Helsingin yleiskaava	30
4.1.2 Helsingin viher- ja virkistysalueiden strateginen kehityskuva	35
4.1.3 Pyöräliikenteen tavoiteverkko esikaupunkialueella	35
4.1.4 Muita strategisia suunnitelmia	37
4.2 Mellunkylän ja Vartiokylän pohjoisosan yleisten alueiden kehittämissuunnitelma	38
4.2.1 Arvokkaat kulttuuriympäristöt	40
4.2.2 Arvokkaat luontokohteet	40
4.2.3 Ekosysteemipalvelut	40
4.2.4 Palveluverkosto viheralueilla	55
4.2.5 Jalankulun ja pyöräilyn reitistöt ja alueet	59
4.3 Kehittämistarpeiden yhteenveto	61
4.3.1 Toimenpidetarpeet	61
4.3.2 Hoitoluokkien muutostarpeet rakennetuilla katu- ja viheralueilla	62
4.3.3 Luonnon- ja maisemanhoito	64

5. Hanke-esitykset	77
5.1 Hankkeiden valinnan perusteet	77
5.2 Hankkeiden kuvaukset	79
5.2.1 <i>Vesalantie ja Vesalantien puistokaista</i>	79
5.2.2 <i>Kurkimäen aukiot</i>	81
5.2.3 <i>Suopuisto</i>	85
5.2.4 <i>Leikkipuisto Lampi</i>	87
5.2.5 <i>Leikkipuisto Mellunmäki</i>	88
5.2.6 <i>Kivikon frisbeegolf</i>	90
6. Hankkeiden rahoitustarve	93
LÄHTEET	94
LIITTEET	95
Liite 1. Aluekortit	
Liite 2. Lumilogistiikkaselvitys	
Liite 3. Ekosysteemipalveluiden teemakartat	
Liite 4. Vuorovaikutusaineisto	
Kuvailulehti	96

1. Suunnitelman sisältö ja tavoitteet

Aluesuunnitelma on kaupunkiympäristön strategisen suunnittelun työväline, jonka avulla ohjataan suunnittelualueen kehitystä, tärkeiden alueiden säilymistä ja kunnostushankkeita osana viraston muuta toimintaa. Sen tavoitteena on tukea alueen kehitystä sen omista lähtökohdista käsin sekä löytää paikallisten toimijoiden ja aluetta käyttävien kanssa alueen positiivista kehitystä tukevat toimenpiteet.

Aluesuunnitelman taustana ovat Helsingin kaupunkien arvojen ja strategisten tavoitteiden mukainen alueiden kehittäminen sekä yleisten alueiden käytettävyyden, kaupunki- ja maisemakuvan sekä viihtyvyyden parantaminen. Suunnitelmassa tunnistetaan miljöön ominaispiirteet, joita kehitetään, ylläpidetään ja vahvistetaan.

Aluesuunnitelma sisältää yleisten alueiden eli katu-, aukio-, tori- ja viheralueiden tavoitetilän. Suunnitelmassa esitetään 10-vuotiskauden 2018 – 2027 aikana edistettävät tärkeimmät kehittämisen strategiset painotukset sekä kunnostus-, peruskorjaus- ja uudisrakentamishankkeet kustannuslaskelmineen.

Aluesuunnitelman muodostavat

- *tarveselvityksessä koottavat toimenpidetarpeet*
- *suunnitelmaselostus ja erilaiset verkostotarkastelut*
- *aluekortit*
- *hankeohjelmat*
- *kustannuslaskelmat*

Työn keskeisenä tavoitteena on tunnistaa alueen ekosysteemipalveluja sekä määritellä niiden kehittämistarpeita. Ekosysteemipalvelujen tarkastelu tuottaa kokonaisvaltaisen näkemyksen alueen viher- ja sinirakenteesta. Tarkastelun avulla voidaan tunnistaa katu- ja viheralueiden arvo ja merkitys uudesta näkökulmasta. Tämän työn yhtenä tavoitteena on jalkauttaa ekosysteemipalvelut yhä konkreettisemmaksi osaksi suunnittelua. Ensimmäisen kerran ekosysteemipalvelulähestymistapaa hyödynnettiin aluesuunnittelussa Vanhankaupunginlahden alueella. Näkökulmaa on viime vuosina käytetty useissa alueidenkäytön suunnittelua koskevissa tarkasteluissa mm. Mikkelissä, Järvenpäässä, Espoossa ja Lahdessa.

Näkymä Kivikon ulkoilupuistosta

2. Lähtötiedot ja työmenetelmät

2.1 Suunnittelualue

Suunnittelualue kattaa Mellunkylän kaupunginosan kokonaan ja Vartiokylän kaupunginosan pohjoisosan. Suunnittelualueen rajausta pitää sisällään Kontulan, Mellunmäen, Vartioharjun pohjoisosan, Vesalan, Kurkimäen ja Kivikon osa-alueet. Suunnittelualue rajautuu kaakossa Itäväylään, lounaassa Myllymestarentiehen, luoteessa Lahdenväylään sekä koillisessa Helsingin ja Vantaan rajaan.

Aluesuunnitelmien tarkasteluihin on otettu mukaan myös sellaiset suunnittelualueen ulkopuoliset mutta aluetta sivuavat viheralueet, pienvesien osavalmualueet ja tärkeät katualueet, jotka vaikuttavat suunnittelualueeseen ekosysteemipalvelunäkökulmasta sekä palveluverkoston toimivuuden ja käytettävyyden näkökulmasta.

Suunnittelualueella on kaupunkiympäristön hallinnassa olevia kaavoitettuja viheralueita noin 394 hehtaaria. Rakennettuja viheralueita on noin 58 hehtaaria. Kaupunkiympäristön hoidossa olevia luonnonmukaisia viheralueita on metsää 255 hehtaaria, peltoa ja niittyjä 42 hehtaaria. Kaavan mukaisia katualueita on noin 142 hehtaaria, josta ajoratoja on noin 59 hehtaaria ja katuvihreää noin 38 hehtaaria. Jalankulun ja pyöräilyn reittejä on kaikkiaan noin 55 hehtaaria.

Suunnittelualue sijaitsee Helsingin itälaidalla kahden vihersormen, Viikki-Kivikon ja Itä-Helsingin kulttuuripuiston, välissä. Alueen yleisilme on vehreä ja luonnonläheinen lukuun ottamatta tiiviisti rakennettuja Kontulan ja Mellunmäen metroasemien ympäristöjä. Aluetta leimaavat suhteellisen harvaan rakennetut Kontulan ja Mellunmäen kerrostaloalueet sekä laajat omakotitaloalueet Vartiokylässä ja Vesalassa.

Aluetta rajaavat vilkasliikenteiset tiet Itäväylä, Myllymestarentie ja Lahdenväylä. Itäväylän itäpuolelle ja Myllymestarentien eteläpuolelle jäävät alueet muistut-

tavat rakenteeltaan selvitysaluetta, mutta Latokartanon alue edustaa uudempaa rakennuskantaa. Vantaan puolella maisema muuttuu maaseutumaiseksi.

Laajat ja yhtenäiset viheraluekokonaisuudet, kuten Kivikon metsäalueet, Mustapuronpuisto, Linnanpelto ja Uussillanpuisto, erottavat asuinalueet toisistaan ja ovat myös tärkeitä viherväyliä suunnittelualueen ulkopuolelle jatkuvassa virkistysaluekokonaisuudessa. Maisemassa voi edelleen havaita sekä kartanokulttuuriin että sotahistoriaan liittyviä merkkejä. Purolaaksoissa virtaavat luonnonvedet tuovat vaihtelua maisemaan. Puroverkosto jatkuu suunnittelualueen ulkopuolelle pohjoisessa Vesalaan, lounaassa Latokartanoon, lännessä Myllypuron laaksoon ja etelässä vedet laskevat Broändan purolaakson kautta Vartiokylän lahteen.

Suunnittelualueeseen kuuluvien Kivikon, Kurkimäen, Vesalan, Kontulan ja Mellunmäen alueilla asuu vuonna 2017 yhteensä 38 063 ihmistä (Vuori & Laakso 2017). Vartioharjun (6124 asukasta) ja Puotinharjun (4298 asukasta) alueet kuuluvat kumpikin puoliksi aluesuunnitelman suunnittelualueeseen. Myllypuron itäisin osa kuuluu myös suunnittelualueeseen, mutta alueella on vain yksi kerrostalo. Koko suunnittelualueen asukasluvuksi voidaan näin ollen arvioida likimain 48 000 asukasta vuonna 2017.

Vuori & Laakso (2017) arvioivat Kurkimäen, Kontulan ja Mellunmäen asukasmäärän kasvavan seuraavan kymenvuotiskauden kuluessa yhteensä 4478 asukkaalla. Kivikossa, Vesalassa, Vartioharjussa ja Puotinharjussa asukasmäärät laskevat. Kivikossa ja Vesalassa yhteensä arviolta 1210 ihmisellä ja koko Vartioharjun ja Puotinharjun alueilla yhteensä 1343 ihmisellä, joista puolet arvioidaan tässä kuuluvan suunnitelma-alueeseen. Koko aluesuunnitelma-alueen väestömääräksi 2027 arvioidaan tässä noin 50 500

Punaisella rajattu suunnittelalueen kaupunginosien Mellunkylän ja Vartiokylän pohjoisosan osa-alueet: Kivikko, Kurkimäki, Vesala, Kontula, Mellunmäki, Vartioharjun pohjoisosa, Puotinharjun itäosa ja Myllypuron itäosa. (kartta: Helsingin karttapalvelu)

2.2 Suunnittelun vaiheet

Mellunkylän ja Vartiokylän pohjoisosan aluesuunnitelma laadittiin vuosien 2017 ja 2018 aikana. Aluesuunnitelman laatiminen aloitettiin keväällä 2017 Kerro kartalla-verkkokyselyllä, joka oli osa aluesuunnitelman vuorovaikutusprosessia. Vuorovaikutusprosessia jatkettiin syksyllä 2017 järjestetyillä asukastyöpajoilla, joissa esitettiin verkkokyselyn tuloksia sekä tarveselvitysvaiheen maastokäyntien huomioita. Vuorovaikutusprosessilla kerättiin asukailta tietoa yleisten alueiden nykytilasta sekä alueen asukkaiden ja käyttäjien toiveita alueen kehittämisestä.

Aluesuunnitelman tarveselvitysvaihe koostui asukasvuorovaikutuksesta sekä alueella tehdyistä maastokäynneistä. Maastokäynnit tehtiin kesän ja syksyn 2017 aikana. Tarveselvityksen tavoitteena oli kartoittaa alueiden nykytilaa sekä määritellä alueen kehittämis- ja muutostarpeet seuraavalle kymmenelle vuodelle. Tarveselvitys valmistui talvella 2017-2018.

Aluesuunnitelman raportin laatiminen aloitettiin syksyllä 2017 ja raportin luonnos valmistui keväällä 2018. Luonnosta esiteltiin Itäkeskuksen peruskoulussa 18.4.2018. Luonnokseen oli mahdollista tutustua 17.4. - 26.5.2018 välisenä aikana ja antaa sitä koskevaa palautetta.

Aluesuunnitelman laadintaprosessista vastasi Helsingin kaupungin Kaupunkiympäristön toimialan aluesuunnittelija Nina Mouhu. Aluesuunnitelman ohjausryhmään kuuluivat lisäksi Helsingin kaupungilta Mari Soini, Heikki Takainen, Antti Siuruainen, Kaisa Karilas ja Laura Viljakainen, Jussi Jääskä sekä Tea Karjalainen. Suunnitelman laadinnasta on vastannut WSP Finland Oy, jonka ydintyöryhmään kuuluivat Annukka Engström, Hanna Hannula, Hanna-Maija Kehvola, Marja Lindroos, Pietu Pankkonen, Elina Regårdh sekä Tiina Uusitalo.

Kurkipuistoa heinäkuussa

2.3 Suunnitteluun vaikuttavat ajan-kohtaiset hankkeet

Suunnittelualueella oli käynnissä aluesuunnitelman laatimisen aikana lukuisia hankkeita, jotka vaikuttavat alueen kehittämiseen. Tähän on koottu merkittäviä meneillään olevia hankkeita. Asemakaavoituksen osalta on mainittu myös joitakin merkittäviä viimeaikaisia hyväksytyjä kaavoja.

Asemakaavoituksen ajankohtaiset hankkeet

Kontulan keskustan alueella on käynnissä useita asemakaavahankkeita. Kontulan asemakaavahankkeiden yleisenä tavoitteena on alueen asunto- ja työpaikkamahdollisuuksien lisääminen ja ostoskeskuksen säilyminen elinvoimaisena. Alueen viihtyisyyttä ja turvallisuutta ja kulttuuri- ja nuorisotoimen toimintaedellytyksiä pyritään parantamaan. Liityntäliikennettä kehitetään. Kontulan ostoskeskuksen alueelle suunnitellaan uusia asuinrakennuksia sekä nykyisten liikerakennuksien korotuksia ja laajennuksia. Kaarenjalka 5:en ja Keinulaudantie 9:än suunnitellaan kolmea uutta kerrostaloa ja kahta pysäköintilaitosta ja Keinutie 9:än uutta asuinkerrostaloa.

Mellunmäessä Ounasvaarantie 2:n ja Pallaksentie 1:n asemakaavahankkeessa suunnitellaan uudisrakentamista siten, että nykyinen avoin korttelirakenne muuttuu kantakaupunkimaiseksi umpikortteliksi. Pääasiallinen käyttötarkoitus tulee edelleen olemaan asuminen.

Mellunmäen Vaarnatien alueella on vuonna 2015 astunut voimaan asemakaavan muutos, joka mahdollistaa pientalojen ja enintään nelikerroksisten kerrostalojen rakentamisen Itäväylän ja Länsimäentien risteyksen pohjoispuolelle. Uusia asukkaita tulee 650. Viereiselle Naulakalliontien alueelle Länsimäentien ja Naulakalliontien välissä on niin ikään vuonna 2015 astunut voimaan asemakaavan muutos, joka mahdollistaa pientalojen ja enintään nelikerroksisten kerrostalojen rakentamisen. Arvioitu asukasmäärä on noin 510.

Kivikossa Lahdenväylälle Kehä I:n ja Porvoonväylän liittymän välille suunnitellaan asemakaavan muutos-hankkeessa uutta siltää ja eritasoliittymää (Tattarisillan eritasoliittymä). Lisäksi suunnitteilla on lumen vastaanottopaikka Lahdenväylän varrelle ja puistosilta Kivikon ulkoilupuistosta Lahdenväylän yli. Asemakaavan muutoksessa otetaan huomioon julkisen liikenteen, pyöräilyn ja autoilun yhteystarpeet Malmin lentokentän alueelle. Vuonna 2016 on hyväksytty asemakaavamuutos, joka mahdollistaa sisäampu-

makeksuksen ja agilityhallin rakentamisen Kivikon ulkoilupuistoon. Samalla on osoitettu alue pilaantumattomien maa-ainesten kierrätysalueelle Lahdenväylän varteen. Lisäksi on varauduttu pyöräilyn laatuikäytävän sijoittumiseen.

Ajankohtaiset liikennesuunnitelmat

Kivikon ja Tattariharjun paikallisyhteyksiä suunnitellaan parannettavaksi rakentamalla Tattarisilta Lahdenväylän yli. Samalla varaudutaan täydentämään se myöhemmin omaksi liittymäksi Lahdenväylälle. Porvoonväylällä Jakomäen liittymässä varaudutaan itäsuunnan rampeihin, Maratontunneliin ja meluntorjunnan parantamiseen.

Länneestä Kehä I:ltä suunnitellaan uuden rampin rakentamista Kontulantielle. Kehä I:n ja Myllypuron liittymää on suunniteltu parannettavaksi eritasoliittymäksi. Hanke on kaupungin ja valtion yhteishanke. Lisäksi Kehä I:n ja Itäväylän liittymäalueen rakentamista eritasoratkaisuksi on suunniteltu Uudenmaan ELY -keskuksen ja Helsingin kaupungin yhteistyönä jo usean vuoden ajan.

Kontulassa Lirokujan ja Keinulaudantien alueelle laaditaan asemakaavaa. Liikennejärjestelyt tarkistetaan siten, että asemakaavan toteuttaminen on mahdollista. Liikennesuunnitelman yhteydessä laaditaan luonnos liikennejärjestelyistä, joilla varmistutaan, että yleiskaavan mukainen raitiotie Raidejokeri 2:n raiteet on mahdollista rakentaa myöhemmin.

Mellunmäessä Mellunmäentien ja Ounasvaarantien liikennesuunnitelmassa esitetään uuden asemakaavamuutoksen vaatimat liikennejärjestelyt. Mellunmäentielle suunnitellaan erotellut jalankulkupyörätiejärjestelyt ja sijoitetaan asiointipysäköintipaikkoja. Ounasvaarantien itä-länsisuuntaisella osuudella kadun eteläreunalle suunnitellaan jalkakäytävä. Mellunmäentiellä varaudutaan yleiskaavan mukaiseen raitiotiehen, joka kulkee omalla ajokaistallaan. Mellunmäentien, Saariseläntien ja Pyhätunturintien liikennesuunnitelmassa esitetään uuden asemakaavamuutoksen vaatimat liikennejärjestelyt, kuten korokkeellinen suojatie ja jalankulku-pyörätien tasauksen muutos. Tällä varaudutaan yleiskaavan mukaiseen raitiotiehen, jotta raitiotie voidaan rakentaa erilleen muusta ajoneuvoliikenteestä. Pyhätunturintien eteläpäästä leikkipuistoon johtavan raitin tasausta parannetaan. Saariseläntie 3 tontin länsirajalta suunnitellaan ulkoiluraitti, joka yhdistyy Vantaan puolella kulkevaan ulkoilureitistöön.

Ajankohtaiset katu- ja viheralueiden hankkeet

Mellunmäessä ajankohtaista on Mellunmäentien alkukäytävälle johtavien raittien ja Pyhätunturintien risteysalueen parantaminen. Naulakalliontiellä välillä Mellunmäentie-Huhtakivenkuja tehdään pyöräilyä ja jalankulkua edistäviä parannuksia sekä kunnallistekniikan parantamista. Nastapolulla nykyisen jalankulun ja pyöräilyn raittia parannetaan sekä pysäköintiä parannetaan. Itäväylää parannetaan Tahkomäenkadun kohdassa. Kaista- ja suojatiejärjestelyjä uusitaan ja jalkakäytävä sekä pyörätie rakennetaan Itäväylän eteläreunaan.

Mellunmäessä rakennetaan Sinkilätie, joka on uusi tonttikatu sekä Sinkiläpolku, joka on uusi jalankulku-raitti. Niittipolku parannetaan asfaltoimalla ja uudemalla valaistus. Myös Länsimäentie välillä Niittipolku-Nastapolku parannetaan rakentamalla jalankulku- ja pyörätie sekä bussipysäkit. Kunnallistekniikkaa uudistetaan. Untamalantielle välillä Viitakruununtie-Länsimäentie rakennetaan pysäköintipaikkoja ja uusitaan kunnallistekniikkaa.

Kontulassa Kostinkallion puiston kulkuyhteyksiä ja turvallisuutta parannetaan. Puistoon tulee myös viljelylaatikoita. Kelkkapuistoon rakennetaan uusi, kansainväliset mitat täyttävä skeittipuisto ja skeitti-alueen ympärillä olevia nykyisiä toimintoja parannetaan sekä käytettävyyden että viihtyisyyden näkökulmasta. Kelkkapuiston eteläpuolelle rakentuvat uudet asuinkadut Vienankatu ja Vuokkiniemenkatu sekä niitä yhdistävä Vienantori.

2.4 Edellisen aluesuunnitelman toteutuminen

Mellunkylän ja Vartiokylän pohjoisosan aluesuunnitelman alueelle on laadittu aikaisemmin kaksi erillistä aluesuunnitelmaa: *Vesalan, Kontulan, Kurkimäen ja Kivikon aluesuunnitelma 2010-2019*, joka on tehty nykyisen suunnittelualueen pohjoisosaan sekä *Kontulan eteläosan, Mellunmäen ja Vartioharjun pohjoisosan viheraluesuunnitelma 2005-2014*, joka on kattanut nykyisen alueen eteläosan. Tämä kappale käsittelee yhteisesti molempien aluesuunnitelmien toteutuneisuutta.

Viheralueet

Aiempien aluesuunnitelmien viheralueiden hankkeet ja kehitystavoitteet ovat toteutuneet osittain. Yleisiä ja osittain toteutettuja tavoitteita aiemmissa suunnitelmissa ovat olleet mm. yleisten alueiden ylläpidon tehostaminen, viheralueiden tilarakenteen monipuoli-

listaminen ja turvallisuuden lisääminen luonnonhoidolla, reittien esteettömyys, alueiden käytettävyyden parantaminen lisäämällä penkkejä ja alueen roskaisuuden vähentäminen lisäämällä alueelle roska-asioita. Yleisiä kehityshankkeita, jotka eivät ole toteutuneet, ovat mm. linnoituslaitteisiin liittyvän infotauluverkoston toteuttaminen.

Alueella toteutettuja suuria hankkeita Vesalan, Kontulan, Kurkimäen ja Kivikon aluesuunnitelmasta ovat leikkipaikka Kiikun, Kurkimäenpuiston ja Kotikonnuntien suojaviheralueen ja Myllymestarintien metsän kunnostukset. Kotikonnunpuisto ja kentän itäisellä laidalla kulkeva reitti on kunnostettu mutta kentän pohjoispuolella kulkeva reitti on jäänyt toteuttamatta. Kostinkallion hanke on toteutuksessa. Lisäksi edellisen aluesuunnitelmakauden aikana on toteutettu muita pienempiä hankkeita.

Kontulan eteläosan, Mellunmäen ja Vartioharjun pohjoisosan viheraluesuunnitelmassa esitettyjä toteutettuja hankkeita ovat mm. Kairakentän kunnostus, Linnanpellonpuiston leikkipaikan ja ulkoliikuntapaikan sekä hulevesikosteikon rakentaminen, Länsimäentien suojaviheralueen kunnostus ja uuden koira-aitauksen rakentaminen. Kontulan kelkkapuisto on toteutuksessa. Lisäksi alueella on toteutettu myös muita hankkeita. Toteutumattomia hankkeita ovat mm. Mellunkylän asukaspuiston peruskorjaus.

Katualueet

Vesalan, Kontulan, Kurkimäen ja Kivikon aluesuunnitelma 2010-2019 on osittain toteutunut katujen osalta. Liikenneviraston ja Helsingin kaupungin yhteinen Kehä I Kivikontien -perusparannushanke on toteutettu suunnitellussa aikataulussa. Lisäksi Kivijata-aukion pysäköinti- ja jalankulkuyhteydet on toteutettu suunnitelman mukaisesti, ja Ostostie on peruskorjattu vastaamaan paremmin nykyisiä suunnitteluperiaatteita. Kotikonnuntiestä ja Koskenhaantiestä on aluesuunnitelman ehdotusten perusteella laadittu liikennesuunnitelma, mutta katuja ei ole vielä kunnostettu.

Karpalotien ja Kurkimäentien risteykseen on tehty osa aluesuunnitelmassa ehdotetuista toimenpiteistä. Liikenneturvallisuuden kannalta ongelmalliseksi todetut pysäkit on poistettu käytöstä, mutta varsinaisia muutoksia kaistajärjestelyihin ei ole tehty. Karpalotien ylittävä suojatie on kunnostettu paremmin vastaamaan nykyohjeita. Jalkakäytävä metroradan ylittävältä sillalta bussipysäkin suuntaan olisi edelleen ajankohtainen.

Vesalantien kunnostaminen aluesuunnitelman ehdo-

tusten mukaan on edelleen toteuttamatta ja varsin ajankohtainen. Samoin Panosaukiolle ehdotetut toimenpiteet ovat edelleen toteuttamatta.

Kurkimäen kadut oli aiemmassa aluesuunnitelmassa kirjattu rakenteellisen kunnossapidon hankkeeksi. Suunnitelmassa oli tuotu esiin alueelle tyypillisiä pieniä puutteita, kuten asfaltin, kiveysten ja reunatukien korjaaminen sekä kasvillisuuden ja valaistuksen kunnostaminen. Katujen ja aukoiden tila alueella on heikentynyt entisestään ja alue on suurelta osin peruskorjauksen tarpeessa.

2.5 Arvokkaat kulttuuriympäristöt

Suunnittelualueelle ovat leimallisia ympäristöstään kohoavat kallioiset lakialueet, joilla sijaitsee ensimmäisen maailmansodan linnoituslaitteiden verkosto. Kivikon pohjoisosan linnoitusalue on valtakunnallisesti sekä maakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö. Se on osa pääkaupunkia ympäröivästä I maailmansodan aikana rakennetuista Viaporin meri- ja maalinnoitusketjusta.

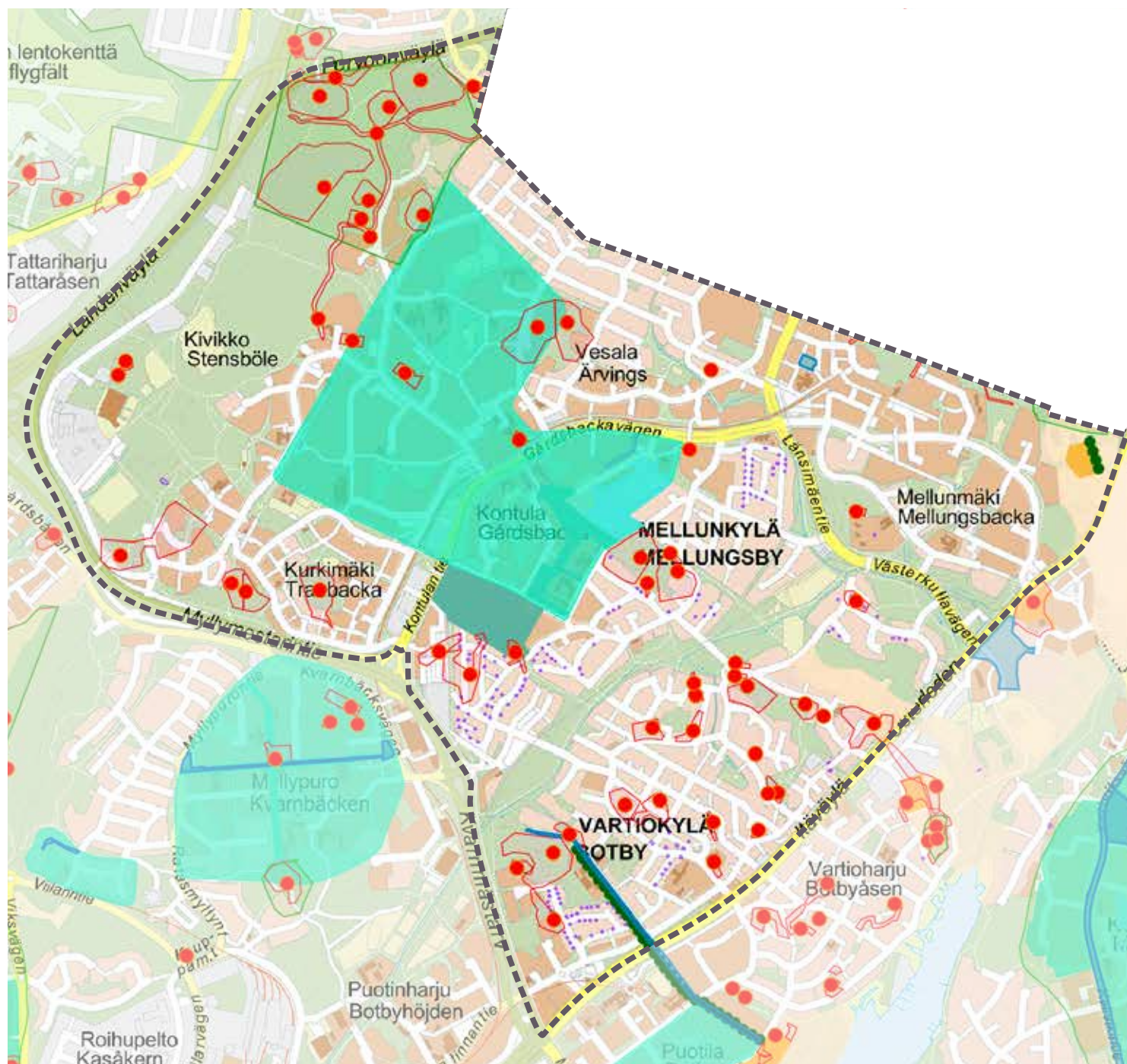
Kivikon lisäksi muinaisjäänneksi lukeutuvia maalinnoitteita on runsaasti suunnittelualueen jokaisella osa-alueella Kontulassa, Kurkimäessä, Vartioharjussa, Puotinharjussa, Mellunmäessä sekä Myllypuron itäreunalla. Muinaisjäänneksien on suojeltu muinaismuistolailla. Lisäksi osa muinaisjäänneksistä on suojeltu myös asemakaavoissa.

Suunnittelualue on rakentunut alueittain toisen maailmansodan jälkeen. Suunnittelualueen kulttuurihistoriallisesti arvokkaat miljööt edustavatkin modernin ajan rakentamista. Alueella on muutamia Helsingin yleisten alueiden arvoympäristöjä. Kairakenttä Mellunmäessä on 1990-luvun alun tyylipiirteitä edustava puisto. Vartiokylästä Puotilaan kulkeva Rantakartanontie edustaa kaupunkikuvallisesti näyttävää puistokatua, eheänä säilynyttä 1960-luvun miljöötä, jonka pohjana on Puotilan kartanoon liittyvä vanha tielinjaus. Rantakartanontie on myös merkittävä maisemakulttuurikohde.

Alueella on useita jälleenrakentamisajan pientaloalueita, joiden ilmettä ja rakennuksia on suojeltu asemakaavoissa. Kontulan pientaloalueen eteläosassa

I:n maailmansodan linnoituslaitteita Kivikon ulkoilupuistossa

Karttaan on rajattu suunnittelualueen arvokkaat kulttuuriympäristöt. Alueelle lyövät leiman kallioalueilla sijaitsevat ensimmäisen maailmansodan aikaiset linnoituslaitteet (punaiset pisteet ja rajaukset). Jälleenrakennuskauden asuinalueita ja muita aikakauden arvoympäristöjä on suojeltu (siniset alueet). Kontulan metsälähiö muodostaa merkittävän kulttuurimaisemakokonaisuuden. Kaakossa Fallbackan alue liittyy Westerkillan kulttuurimaisemakokonaisuuteen. Asemakaavassa on myös suojeltuja rakennuksia (violetti väri) (lähde Helsingin karttapalvelu)

Humikkalantien, Karjatanhuanpolun, Häyhäntien, Patikkatien, Ohjustien ja Klamintien alueella on asemakaavassa suojeltu 36 ympäristön kannalta arvokasta rakennusta. Rakennukset edustavat jälleenrakennuskautta ennen vuotta 1960. Kontulan keskiosan pientaloalueella on vastaavasti suojeltu 13 jälleenrakennuskauden asuinrakennusta sekä Kontulan pohjoisosan pientaloalueella 12.

Vartiokylässä Puotinharjun Orvokkitien omakotialueella on suojeltu 34 melko alkuperäisessä asussa säilynyttä jälleenrakennusajan omakotitaloa ja määritetty säilymisen arvoisiksi myös katukuvan leikatut pensasaidat ja isokokoiset harvinaiset puut.

Mellunkylässä Uusillantien omakotialueella on suojeltu 11, pääosin jälleenrakentamiskauden rakennusta omakotialueen luonteen säilyttämiseksi.

Vesalassa Hakostarontien – Rikalantien – Jäämäentien omakotialueella 28 rakennusta on suojeltu ympäristön kannalta arvokkaina. Myös rakennusten etupihoihin on kiinnitetty huomiota.

Kontulassa on asemakaavalla suojeltu Tanhuanatie 1:ssä arkkitehti Jussi Vuorelman 1964 suunnittelemat viisikerroksiset, neljästä ja seitsemästä lamellista muodostuvat betonielementtitalot. Tontti on kulttuuri-

historiallisesti, rakennustaiteellisesti ja maisemakulttuurisesti merkittävää aluetta.

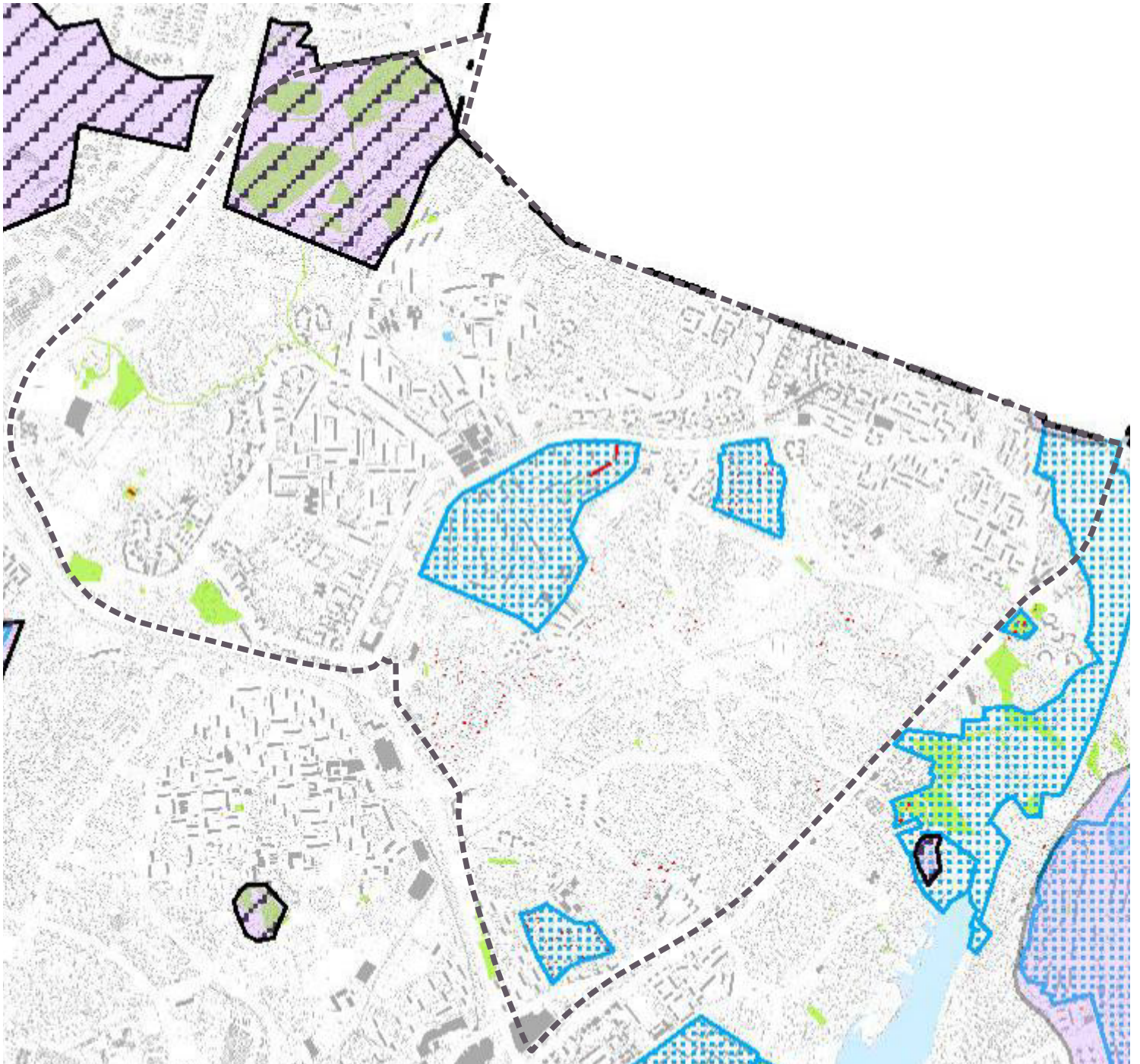
Lisäksi asemakaavalla on suojeltu Kivikon liikunta- ja kahvilarakennus ”Paukkulan maja” ja sen yhteyteen istutettu pihtakuusimetsikkö.

Merkittäviä maisemakokonaisuuksia ovat Kontulan metsälähiö ja siihen liittyvät, aikakaudelleen tyypilliset Kelkkapuisto ja Emännänpuisto. Fallbackan tilan vanha päärakennus ja sitä ympäröivä puisto, puurivi ja siitä aukeava kulttuurimaisema ovat kartanokulttuuria edustavia maisemakulttuurikohteita.

Helsingin uudessa yleiskaavassa on tunnistettu edellisten lisäksi kulttuurihistoriallisesti, rakennustaiteellisesti ja maisemakulttuurin kannalta merkittäviä alueita, jotka on merkitty yleiskaavan kulttuuriympäristöt-teemakarttaan turkoosilla rasterilla. Näihin lukeutuvat Kontulantien eteläpuolinen 1960-luvun metsälähiötä edustava kerrostaloalue ja jälleenrakennuskautta edustavat Vesalan pientaloalue sekä suunnittelualueen eteläosassa sijaitseva Puotinharjun pientaloalue. Suunnittelualue rajautuu idässä laajaan Westerkullan kartanokokonaisuuteen kuuluvan kulttuurimaisema-alueeseen.

Kartanokulttuuria edustava maisema, Fallbacka

Helsingin kulttuurihistoriallisesti, rakennustaiteellisesti ja maisemakulttuurin kannalta merkittävät alueet ovat Kontulan metsälähiö, Vesalan pientaloalue ja Fallbackan kulttuurimaisema (vaaleansininen pisterasteri). Kartassa esitettäviä muita merkintöjä ovat valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö (musta vinoviivoitus), asemakaavalla suojeltu tai säilytettävä alue (vaalean vihreä), maakuntainventoinnin kohteet (Uudenmaan kulttuuriympäristöselvitys 2012; vaalean violetti), asemakaavalla suojeltu rakennus (punainen). (Ote Helsingin uuden yleiskaavan kulttuuriympäristöt -teemakartasta (tarkistettu yleiskaavaehdotus, Kslk 14.6.2016).

2.6 Arvokkaat luontokohteet

Luontoarvot keskittyvät pääosin Kivikon ulkoilupuiston ja Mustapuron laakson alueille. Kivikon ulkoilupuisto sijoittuu kallioperän murroslinjalle, joka alkaa Helsingissä Kruunuvuoresta ja jatkuu edelleen pohjoiseen. Tämä näkyy maastossa pitkänä kallio- ja laaksoketjuna. Murroslinja on luokiteltu geologiselta arvoltaan pieneksi kallioperän ja maaperän luontokohteeksi. Kivikon kallioilla on myös arvokasta kallioaluetta, muinaisrantakivikkoa, siirtolohkare ja hiidenkirnuja (arvoluokat 1). Lahdenväylän läheisyydessä on jäänteitä Tattariharjun hiekkaharjusta, jonka geologinen arvo on kohtalainen.

Kivikossa on arvokkaita lintukohteita: Lännessä Kivikon joutomaa-alue ja idässä Kivikon metsä. Joutomaa-alue on merkityksellinen muuttolinnuille ja Kivikon metsä monimuotoisuutensa ja suhteellisen rauhallisuutensa takia pesimälinnustolle.

Kivikon metsäalue on Helsingin oloissa laaja metsäinen luonto- ja virkistysalueena. Kivikon metsä on myös Helsingin metsien luonnon monimuotoisuuden kannalta merkittävä kokonaisuus. Sen ydinosa on arvioitu arvokkaaksi Helsingin metsäverkosto-selvityksessä (Erävuori ym. 2015). Kivikon metsän eteläosa on arvokasta kääpääluetta. Pohjoisosassa on toinen, kohtalaisen arvokas kääpääalue. Pohjoisosassa Jakomäen linnoitusalue on hyvin arvokas kasvillisuus- ja kasvistokohde, jossa on erittäin rikas, myös uhanalaisia ja harvinaisia lajeja sisältävä keto-, niitty- ja kalliokasvisto. Arvokkaan kallio- ja ketokasvillisuuden turvaamiseksi korkein kohta on rauhoitettu (LSO07). Kohta on myös Helsingin luonnonmukaisesti korkein, 63,1 m merenlinnasta. Lisäksi Kivikon rämeen eteläpuolinen linnoituskallio on kasvillisuudeltaan kohtalaisen arvokas, näyttävä ja kiinnostava ”kukkaiskallio”.

Mustapuronpuisto – Linnanpelto on linnustollisesti arvokas, erittäin runsaslajinen ja erittäin rehevä puronvarsialue. Mustapuronpuiston länsipäässä on geologiselta arvoltaan suuret saraturvekerrostumat. Puiston itäpäässä on arvokas Naulaukallio, komea, jyrkkäreunainen graniittikallio, josta irronneet lohkaaret muodostavat luolamaisia rakenteita. Mellunkylässä sijaitsevat myös Uussillantien perinnekehto. Se on luonnonsuojeluohjelman kohde (LSO18), joka rajautuu historialliseen hiekanottoalueeseen sekä muinaisrantakivikkoon. Mustapuron alueella on havaittu myös sellaisia arvokkaita lehtoja, kangasmetsiä ja kalliometsiä, joita ei ole tunnistettu alueella tehdyssä METSO-selvityksessä.

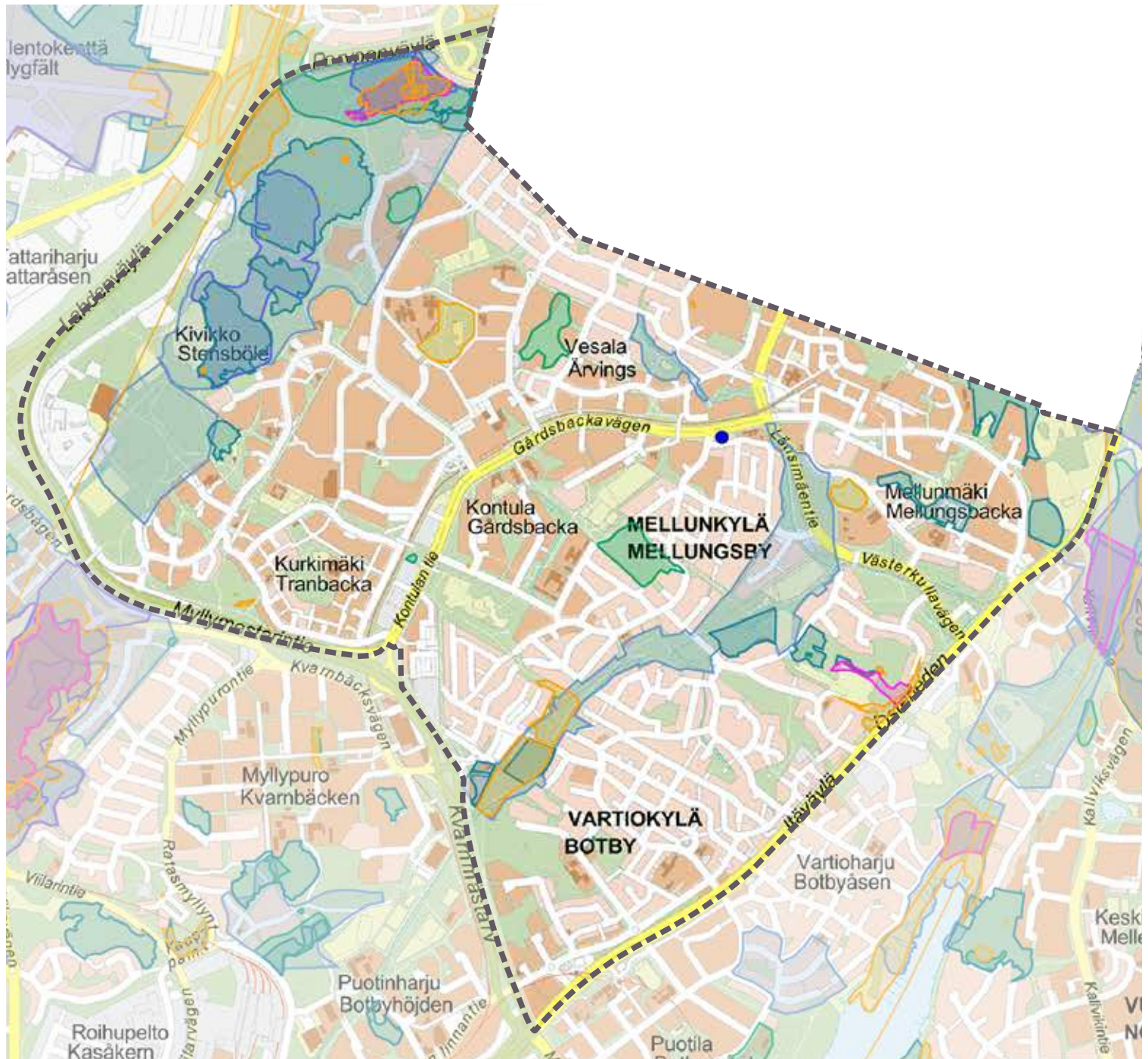
Arvokkaita kasvikohteita ovat lisäksi Uussillan länsiosan metsänlaita - syylälinnunherneen ainoa tunnettu kasvupaikka Helsingissä - sekä Mustikkamäen kallio, jonka huomattavan arvokas kasvillisuus on hieno esimerkki linnoittamisen kasvistoa rikastuttavasta vaikutuksesta. Mellunkylän itäosassa on lisäksi kaksi siirtolohkareta ja kohtalaisen arvokkaat Saariselän lehmusryhmät. Lisäksi Mellunmäen metsät muodostavat arvokkaiden metsäkohteiden kokonaisuuden.

Muita arvokohteita ovat Vesalanpuiston lehtopuistiko, jossa on mm. erittäin runsas lehti- ja sekametsän peruslinnusto ja Koskenhaanpuisto, jonka silokallioilla kasvaa huomattavan arvokasta kalliokasvillisuutta. Alue on samalla osa Helsingin maalinnoitusta. Vesalassa Humikkalantien ja Muinaistutkijantien risteyskohdan läheisyydessä kasvaa myös rauhoitettu noin 250 vuotta vanha mänty.

Kontulassa Lampipuisto sijaitsee pääosin geologisesti arvokkaan turvekerrostuman alueella. Porttikujalla on siirtolohkare. Kurkimäessä Kontulantien varressa sijaitsevat Kurkisuon rippeet, joka on hyvin arvokas kasvillisuuskohte, ainoa vaivaiskoivun kasvupaikka Helsingissä. Kurkimäessä Kurkiaispolulla sijaitsee myös geologisesti kohtalaisen arvokas siirtolohkare, muinaisrantakivikko sekä hiidenkirnu. Vartiokylässä Inkeröistentien varressa on kohtalaisen arvokas yksittäinen metsälehmus.

Suunnittelualueella on kaksi uuden luonnonsuojeluohjelman kohdetta, mutta ei Natura-alueita tai suojeltuja luontotyyppejä. Alueelta ei ole myöskään tunnistettu tärkeitä liito-oravan, lepakoiden tai sammakkoeläinten ja matelijoiden esiintymispaikkoja. Arvokkaat luontokohteet ovat pääosin säilyneet. Kurkisuon rippeet ovat häviämässä.

Luontoselvityksiä tulisi jatkossa täydentää alueella etenkin laatimalla kattavampi METSO-selvitys sekä Kivikon ulkoilupuiston ulkopuolisten lahoppuustoisten metsien lajistosselvityksiä.

Luontoarvot keskittyvät pääosin Kivikon ulkoilualueen ja Mustapuron laakson alueille. Helsingin karttapalvelun kuvassa näytetään arvokkaat lintukohteet (vaaleansininen), arvokkaat kasvikohteet (vihreä), metsäkohteet (tummanvihreä), kääpäkohteet (tummansininen), arvokkaat geologiset kohteet (oranssi) ja uuden luonnonsuojeluohjelman kohteet (vaaleanpunainen) sekä luonnonmuistomerkit (sininen pallo)

MAHDOLLISET
PUISTOHANKKEET

PUISTOHANKKEET

JALANPUISTON
LEIKKIPAIKKA

SUOPUISTO &
LEIKKIPUISTO LAMPI

LEIKKIPUISTO
KELLUNMÄKI

3. Suunnitelun vuorovaikutus

3.1 Vuorovaikutustilaisuudet ja kyselyt

Mellunkylän ja Vartiokylän pohjoisosan aluesuunnitelma on laadittu vuorovaikutuksessa alueen asukkaiden ja käyttäjien kanssa. Alueen kehittämiseksi on tehty sekä internet-kysely että järjestetty työpajamuotoisia asukastilaisuuksia. Aluesuunnitelman aikana järjestettiin seuraavia vuorovaikutustilaisuuksia ja kyselyitä.

- **Kerro kartalla –kysely alueen asukkaille ja muille käyttäjille, kevät 2017**
Ennen tarveselvitysvaiheen aloittamista asukkaiden ja käyttäjien näkökulmia alueen kehittämiseksi kerättiin avoimella Kerro kartalla -kyselyllä.
- **Alueen asukkaille suunnatut avoimet asukastilaisuudet Kontulassa, 10/2017**
Aluesuunnitelman laatimisen aikana järjestettiin syksyllä 2017 kaksi alueen asukkaille suunnattua työpajatilaisuutta eri puolilla Kontulaa. Tilaisuudet järjestettiin yhdessä palvelutilaverkko-työpajojen kanssa (koulujen, päiväkotien ja kulttuuritilojen verkko).
- **Aluesuunnitelmaluonnoksen esittely**
Aluesuunnitelmaluonnosta esiteltiin Uutta Itä-Helsinkiä –tilaisuudessa Itäkeskuksen peruskoulussa 18.4.2018 ja se oli nähtävillä verkossa 17.4. - 6.5.2018.

Alueen yhdistyksille lähetettiin sähköinen tiedote ja kommentointipyyntö aluesuunnitelmaluonnoksesta 6.5.2018 asti. Aluesuunnitelmaan ja aluekortteihin saadusta palautteesta laadittiin kooste.

3.2 Vuorovaikutuksen tuloksia

Mellunkylän ja Vartiokylän pohjoisosan aluesuunnitelma on laadittu vuorovaikutuksessa alueen asukkaiden ja käyttäjien kanssa. Alueen kehittämiseksi on tehty sekä internet-kysely että järjestetty työpajamuotoisia asukastilaisuuksia. Aluesuunnitelman aikana järjestettiin seuraavia vuorovaikutustilaisuuksia ja –kyselyitä.

3.2.1 Kerro kartalla -kysely alueen asukkaille

Keväällä 2017 järjestettiin kaikille avoin paikkatietokysely kaupungin nettisivuilla Kerro kartalla-ohjelmistolla (<http://kerrokartalla.hel.fi/node/2246>). Kyselystä tiedotettiin kaupungin aluesuunnitelmaa koskevalla nettisivulla, ja se oli avoinna aikavälillä 1. - 31.5.2017. Kyselyyn vastasi yhteensä 265 henkilöä. Kysely tuotti 9000 merkintää, mikä on huomattavasti enemmän

kuin muissa aluesuunnitelmien kyselyissä on saatu.

Kyselyllä kerättiin alueen asukkaiden ja muiden käyttäjien mielipiteitä ja ehdotuksia katu- ja viheralueiden hoidon ja kunnostuksen sekä yleisen turvallisuuden ja viihtyisyyden parantamiseksi. Kyselyssä kerättiin tietoa alueen vahvuuksista ja epäkohdista sekä kartoitettiin asukkaiden ehdottamia toimenpiteitä. Vastaaajat kohdistivat vastauksensa kartalle ”paikkoina” (pisteinä) tai ”reitteinä” (viivoina). Karttamerkintöihin oli mahdollista lisätä avoin tekstikommentti. Lisäksi vastaajat arvioivat kuutta lähiympäristön toimivuutta ja tasoa koskevaa väittämää. Kyselyn tulokset ovat toimineet lähtötietona aluesuunnitelman laadinnassa. Kyselyn rakennetta ja tuloksia on esitelty tarkemmin Asukaskyselyn yhteenveto-koosteessa.

Asukastilaisuudessa halukkaat kommentoivat karttaesitykseen lempipaikkojaan tai antoivat ehdotuksia kehitettävistä alueista.

Vahvuuksia

Alueen asukkaat ja käyttäjät olivat suhteellisen tyytyväisiä alueen ulkoilureitteihin ja lasten leikki- ja ulkoilumahdollisuuksiin. Koko suunnittelualueen vahvuuksina korostuivat erityisesti hienot ja viihtyisät viher- ja puistoalueet sekä niiden tarjoamat luontoelämykset. Eri tyyppiset positiiviset viheralueita koskevat maininnat jakautuivat jokseenkin tasaisesti koko suunnittelualueelle. Puistokohtaisesti eniten vahvuuksista kertovia karttamerkintöjä tehtiin Kivikon ulkoilupuiston alueelle.

Luontoelämysten laatu vaihteli alueen eri osissa, esim. Mellunmäen virkistysalueen kommentit painottivat viljelypalstoja ja Mustapuronpuiston ja Linnanherranpuiston kohdalla kommentoitiin ulkoilureittejä, linnustoa ja metsää. Hienoja maisemia tunnistettiin erityisesti Kivikon ulkoilupuiston mäellä, Naulakalliollla, Mustikkamäellä, Kontulan kelkkapuiston mäellä ja Kiviportinmäellä. Hiljaisia ja rauhallisia paikkoja oli merkitty suhteellisen vähän, mutta ne olivat pääosin viheralueilla.

Ulkoilualueina korostuivat Kivikon liikuntapuisto monipuolisine liikuntamahdollisuuksineen, Vesalanpuisto, Mellunmäen virkistysalue, Mustapuronpuiston

pyöräily- ja kävelyreitti sekä Kiviportinmäki, joka on päiväkotien ja koulun ulkoilukäytössä.

Lasten suosikkipaikkoina nousivat esiin alueen leikkipuistot, Kelkkapuiston ja Kiviportinmäen pulkkamäet sekä Kiviportinmäen metsä. Nuorisolle tarjontaa oli vähemmän, mutta mainintoja saivat Kivikon liikuntapuiston frisbeegolf, Kurkimäen liikuntapuisto, Kontulan liikuntapuisto sekä Kontulan kelkkapuisto. Vanhusten suosimia paikkoja oli niukasti.

Erityisen hienoiksi kohteiksi, ”todellisiksi alueen helmiksi” karttakyselyn tuloksissa nousivat mm. Keinutien koulun ympäristö, Linnanherranpuiston ja Kiviportinmäen alueet sekä Aarrepuisto. Historiallisesti kiinnostavia paikkoja merkittiin pääsääntöisesti linnoituslaitteiden ympäristöihin, joita asukkaat halusivat säilyttää ja suojella.

Katualueista eniten positiivisia arvioita saivat Kontulan lankaari ja Länsimäentie.

Epäkohtia

Epäkohtina kyselyssä korostuivat epäsiisteys ja roskaisuus, meluisuus ja rauhattomuus sekä turvatomat paikat. Nämä painottuivat vahvasti erityisesti

Kontulan mutta myös Mellunkylän metroasemien ympäristöihin sekä osittain Kelkkapuiston alueelle. Epäsiistiksi ja roskaiseksi mainittiin myös Naulakallionpuisto, Riskupuisto, Raitamäentie ja Savitaipaleentie.

Vaikeakulkuisia käytäviä tai ulkoilureittejä merkittiin mm. Kivikon ulkoilupuistoon sekä Suopuiston ympäristöön. Myös Soraharjuntien risteys mainittiin. Tulvivia reittejä tai paikkoja tunnistettiin yksittäisesti ympäri aluetta. Useita merkintöjä tulvimisen osalta merkittiin Kivikonkaaren sillan alikulkuun sekä Linnanpellonpuiston alueelle.

Muita epäkohtia kuten huonokuntoisia kalusteita tunnistettiin alueella huomattavasti vähemmän. Yksittäiset merkinnät jakautuivat näiden osalta tasaisemmin ympäri suunnittelualuetta. Metroaseman ympäristön ja bussipysäkkien penkeistä kertyi useita kommentteja. Mm. Lampipuistoon toivottiin kohennusta ja Vesalanpuistoon sekä Mustapuron puistoon ja Uussillan puistoon sekä Mustikkamäelle kaivattiin penkejä. Emännänpuistossa ojan ylitys oli kunnostuksen tarpeessa, samoin Ruutipuistossa.

Katualueilla eniten epäkohtia oli havaittu Itäväylällä ja Kontulankaarella. Mm. Kontulankaaren varrella oli

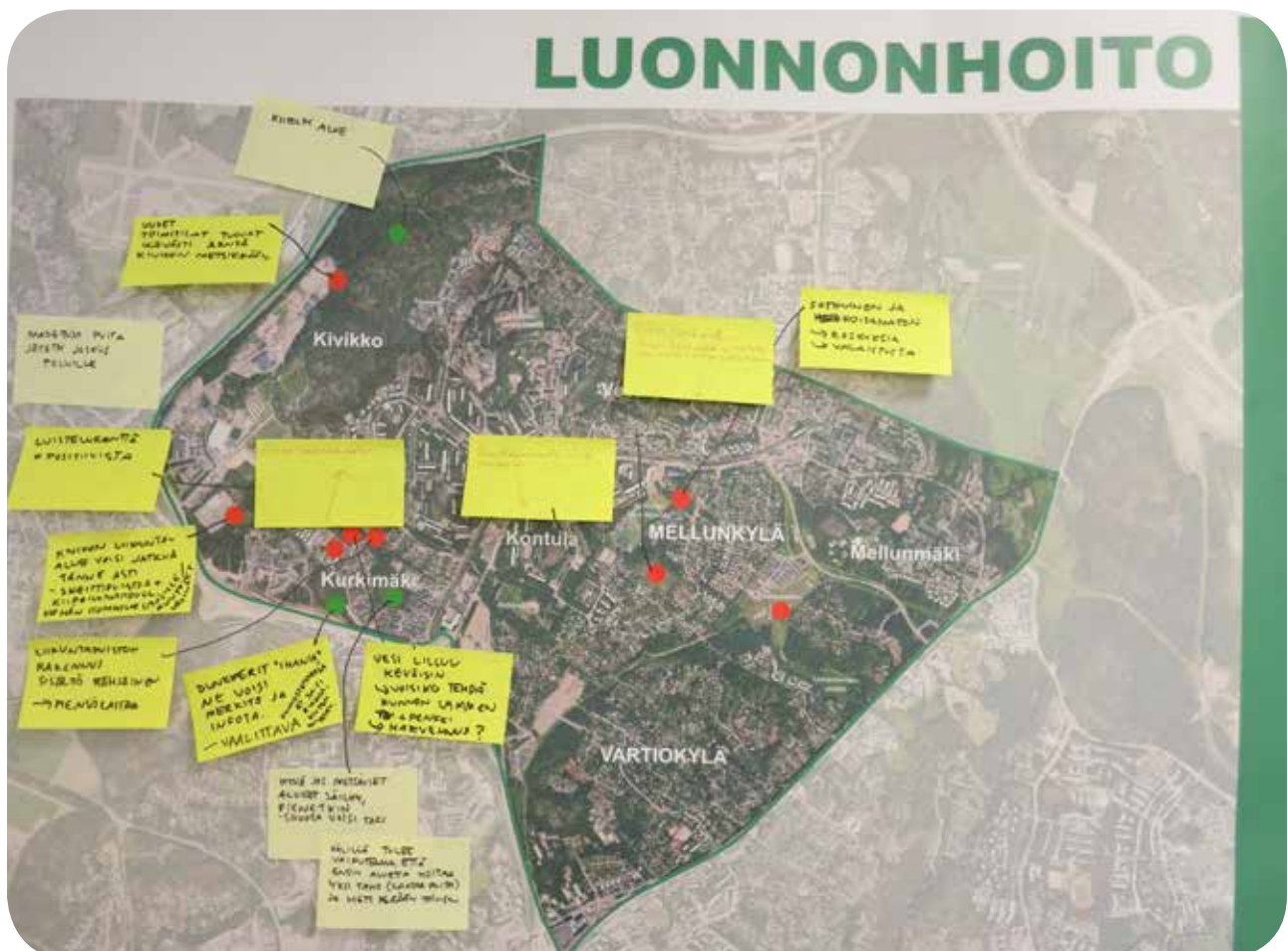
tunnistettu useita kohtia, joissa näkyvyys reitin varrella on huono.

Hoito- ja kunnostustarpeita

Vastaajien enemmistö oli täysin tai jokseenkin sitä mieltä, että puistojen, niittyjen ja maisemapeltojen hoito oli hyvää. Samaan aikaan vastaajien toimenpide-ehdotukset painottuivat juuri luonnonhoitoon liittyviin kysymyksiin. Myös puistot ja viheralueet sekä siisteys ja kunnossapito saivat runsaasti kommentteja. Kommentteja ja yleisiä huomioita tuli runsaasti koskien mm. alueella havaittuja vieraslajiesiintymiä sekä metsien hoitoa. Eniten toimenpide-ehdotuksia kohdistui Mustapuronpuistoon, ja ne liittyivät useimmiten metsänhoitoon.

Merkintöjä metsistä, joissa ei haluttu tehtävän hoito-toimenpiteitä, oli runsaasti kaikille alueen viheralueille. Sen sijaan hoidon tarpeessa olevia metsiä oli merkitty alueelle huomattavasti vähemmän. Tällaisiksi tunnistettiin mm. Mustapuronpuisto sekä Naapurintien puistometsä.

Monet arvostivat avoimena säilytettäviä niittyjä. Untamalantien avoin niittyalue on umpeutunut, ja sen raivaamista toivottiin. Frisbeegolfradan ympäristöä

toivottiin raivattavan turvallisesti. Toiveita näkymien raivauksesta oli esitetty linnoituslaitteiden ja näköalojen näkyvyyden parantamiseksi, turvallisuuden lisäämiseksi parilla yksitaisella raitilla sekä maiseman avaamiseksi erityisesti Mellunkylän niittyalueilla. Myös avoin niitty Kukkaniityntien pustometsässä mainittiin sekä Kontulan kelkkapuisto. Pura näkymien avaamista toivottiin Mellunkylänpuron varrella, Vesalassa, Kontulan Kelkkapuistossa, Kurkimäessä ja Kivikossa.

Kunnostusta kaipaavia katualueita ja reittejä oli merkitty pistemäisesti koko suunnittelualueelle. Laajempina kokonaisuuksina kunnostettaviksi kaduiksi oli merkitty Vesalantie, Kotikonnutie, Mellunmäen metroaseman alue sekä Lampipolku ja Suopuiston ympäri kulkeva reitti. Arhontien ja Vanhanlinnan tien risteystä pidettiin pyöräilijöille vaarallisena. Mainintoja saivat myös mm. Puolimatkanpolku, polku Ummeljoentien ja Kaukopääntien välissä, Lallukantien ja Soraharjuntien risteys, Vuonnisenpolku, Panosaukio, Kuovipolun aukio sekä Mellunmäentien ja Itäväylän risteys. Tarvittavia uusia kukuyhteyksiä merkittiin mm. aluetta rajaavien suurten väylien varsille.

Parempaa valaistusta toivottiin pääsääntöisesti viheralueiden läpi kulkeville reiteille kuten Kivikon ulkoilu- ja liikuntapuistoon sekä Mustapuron ja Linnanpellonpuiston reitille. Samoihin kohteisiin toivot-

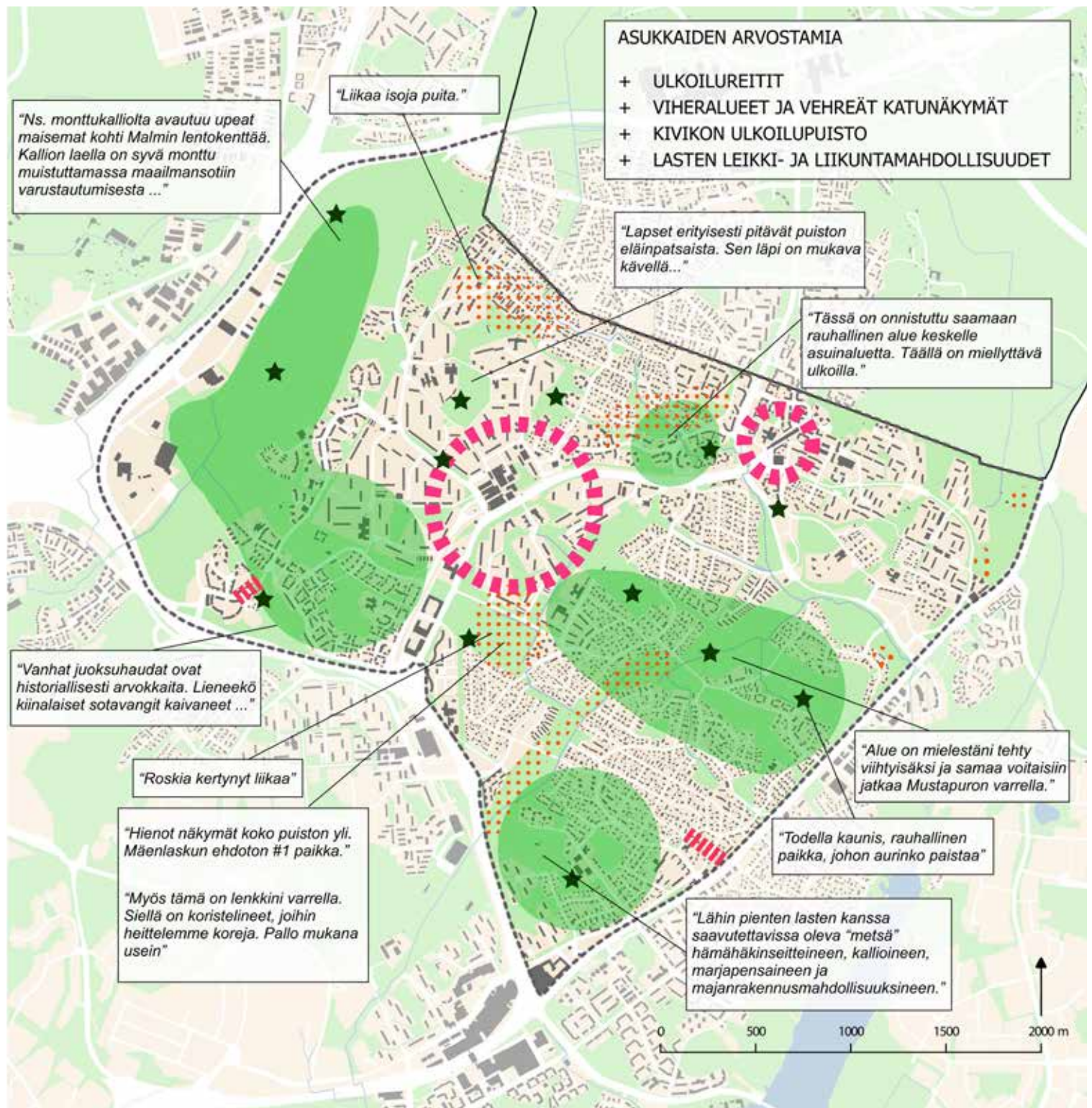
tiin myös parempaa talvikunnossapitoa. Kyselyn jälkeen saadussa asukaspalautteessa toivottiin Kivinportinmäen viheralueelle valaistua ulkoilureittiä ja puistomaisempaa käsittelyä. Muita valaistustarpeita oli merkitty mm. alueen alikulkuihin: Myllypuroon johtavaan Myllymestarin tien alikulkuun sekä Mellunmäen metroasemalle johtavaan Mellunmäentien alikulkuun.

Talvikunnossapitoa viheralueiden reiteille toivottiin Paukkulanpuiston alueelle ja mm. Mustapuronpuistoon ja Mellunmäen virkistysalueelle.

Viheralueen kunnostusta toivottiin Vesalatien puistokaistalle ja Vesalanpuistoon. Lampipuistoa pidettiin kivana ja toivottiin kunnostusta. Kelkkapuistoa toivottiin kunnostettavan. Mustikkamäkeä ja Naulakalliota pitäisi siistiä. Myös Mustapuronpuistoa ja ojapuistoa toivottiin siistittävän. Erityisesti vieraslajit huolestuttivat asukkaita. Riskupuistoa toivottiin kunnostettavan. Joitakin toiveita esitettiin myös Kivikon ulkoilualueelle. Monin paikoin asukkaita häiritsi, että raivausjäte oli jätetty metsään.

Alueelle toivottiin lisää penkkejä ja roska-astioita sekä koiranjäteastioita. Lisäksi tuli yksi toive jalkapallomaaleista Vesalanpuistoon, kahvilasta Linnanpellonpuistoon ja ulkokuntoilupaikasta aikuisille Kurkimäen liikuntapuistoon.

-----	Suunnittelualue		Alueella toivottu metsänhoitoa
	Alueella erityisen paljon positiivisia mainintoja viheralueista	★	Erityisen hieno kohde, todellinen helmi
	Alueella paljon epäkohtia: epäsiisteyttä, roskaisuutta, melua, rauhattomuutta		Turvaton katu: liian suuret ajonopeudet

Kerro Kartalla -kyselystä koottuja asukasmielipiteitä.

3.2.2 Asukastyöpajojen tuloksia

Mellunkylän ja Vartiokylän pohjoisosan aluesuunnitelmaan liittyviä asukastyöpajoja järjestettiin syksyllä 2017 yhteensä 2 kappaletta. Työpajoista tiedotettiin sekä kaupungin internet-sivuilla että suunnitelma-alueen kotitalouksiin lähetetyillä kutsuilla. Työpajoihin osallistui yhteensä n. 50-60 henkilöä. Työpajatyöskentelyn tavoitteena oli selvittää asukkaiden ja alueen käyttäjien toiveita Mellunkylän ja Vartiokylän pohjoisosan katu- ja viheralueista sekä kerätä huomioita alueen nykytilasta mahdollisten aluesuunnitelman hankeohjelmien pohjaksi.

Työpajoissa osallistujat kiersivät aluesuunnitelmaa käsittelevillä teemakohtaisilla työpajapisteillä, joita oli yhteensä neljä: *puistohankkeet, katuhankkeet, alueen reitistö sekä luonto- ja maisemanhoito*. Lisäksi työpajoissa oli tavattavissa alueen kaavoittajia, joilta saattoi kysyä alueen kaavoitukseen liittyvistä asioista. Puisto- ja katuhankkeita koskevilla työpajapisteillä keskityttiin keväällä tehdyn karttakyselyn tulosten ja tarveselvitysvaiheen pohjalta ennalta valikoituihin mahdollisiin hankekohteisiin. Pisteillä sai myös kommentoida muita alueen katu- ja viheralueita. Reitistöä sekä luonnon- ja maisemanhoitoa käsittelevillä työpajapisteillä tarkasteltiin pääasiallisesti koko aluesuunnitelman aluetta. Pisteissä työskenneltiin ilma- ja karttakuvien avulla sekä kirjaamalla huomioita kartoille kiinnitetyille tarralapuille.

Työpajojen perusteella alueen asukkaat arvostavat omaa asuinalueitaan erityisesti sen tarjoamien viherympäristöjen ja hyvien ulkoilumahdollisuuksien takia. Ylläpidossa on kuitenkin puutteita: alue on osittain roskainen ja kalusteet ja varusteet ovat huonokuntoisia. Määrällisesti eniten kommentteja keräsi alueen reitistöä käsittelevä työpajapiste sekä neljää eri puistokohdetta käsittelevä työpajapiste. Vähiten kommentteja työpajassa jätettiin katualueita käsittelevälle pisteelle sekä alueen luonto- ja maisemanhoitotavoitteiden pisteelle.

Työpajoihin valittiin ehdotuksia mahdolliseksi hankekohteeksi. Katujen osalta toivottiin asukkaiden mielipiteitä erityisesti kohteista *Kiviportintie välillä Rautjärventie-Riskutie, Kotikonnuntien välillä Kontulantie-Ostostie ja välillä Kontukuja-Paneliantie sekä Koskihaantie, Vesalantie ja Karpalokuja ja Kurkimäen aukiot*. Keskusteltaviksi puistokohteiksi oli valittu *Paukkulanpuiston leikkipaikka, Suopuisto ja leikkipuisto Lampi, Leikkipuisto Mellunmäki sekä Riskupuisto*.

Puistot

Puistokohteista Suopuistoa kommentoitiin ahkerimmin, kun taas Paukkulanpuisto keräsi vain muutamia yksittäiskommentteja. Suopuistoon ja leikkipuisto Mellunmäkeen oltiin monin tavoin tyytyväisiä. Puistot ovat kuitenkin kovassa käytössä, joten parannusehdotuksiakin kertyi runsaasti. Mm. altaista pidettiin. Suopuistossa erityisesti veden lammikoituminen oli ongelma. Mellunmäen leikkipuistossa taas monet välineet olivat rikki ja nuorille toivottiin enemmän toimintaa.

Riskupuisto ja Paukkulanpuisto olivat vähäisemmässä käytössä. Kumpaankin saatiin parannusehdotuksia. Myös muista puistoista saatiin jonkin verran palautetta. Lisäksi ehdotettiin, että linnoituslaitteiden ympäristöä kehitettäisiin virkistysalueina ja opastusta lisättäisiin. Bussipysäkkien ympäristöt ovat usein epäsiistejä, ja niitä toivottiin siivottavan enemmän.

Kadut

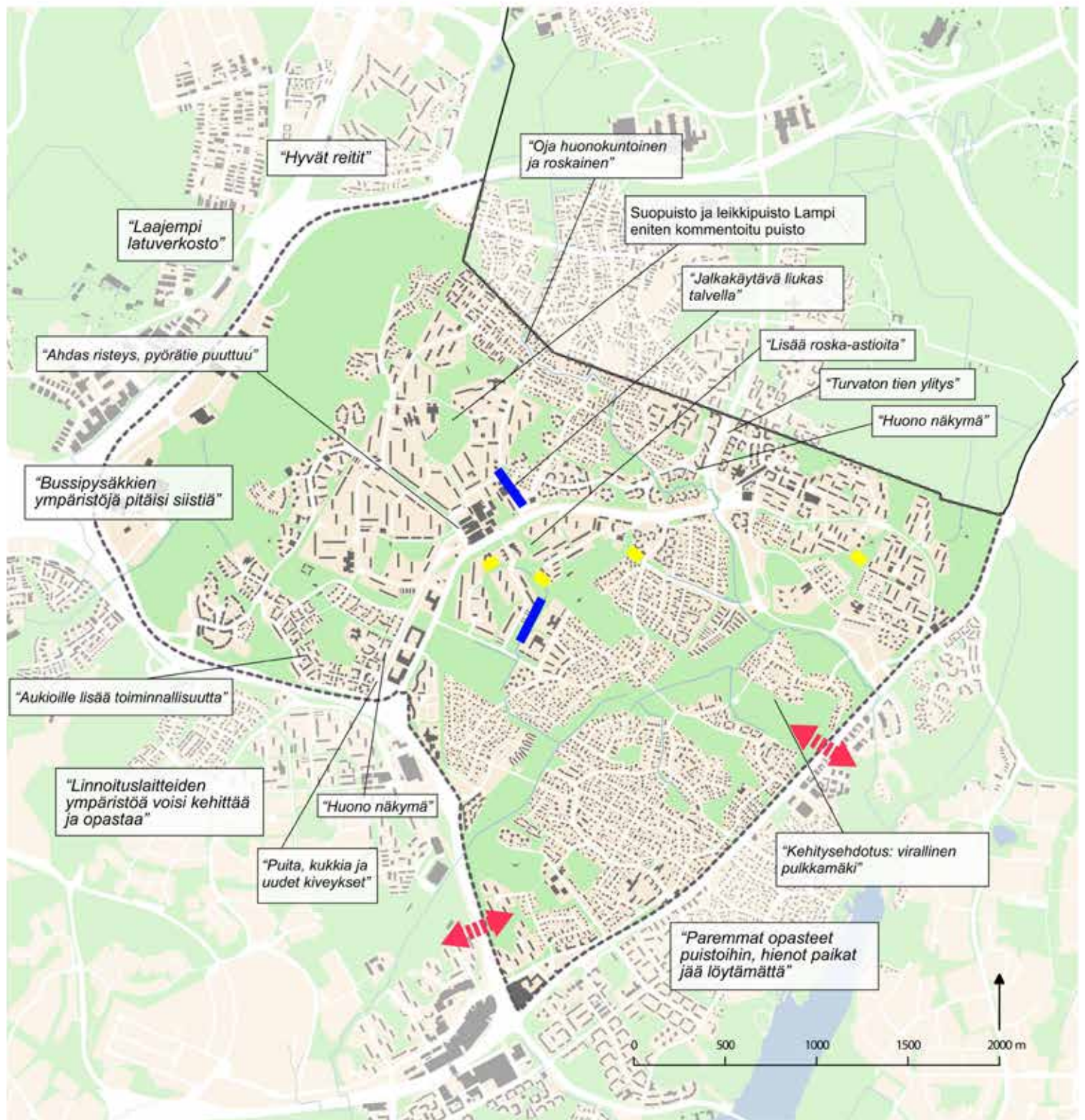
Eniten kommentoitiin Karpalokujaa ja Kurkimäen aukioita. Alueella on roskaa ja ylläpidossa on puutteita niin nurmialueilla, aukioilla kuin Kurkimäenpuiston linnoituslaitteiden alueella. Aukioiden päällysteet ovat huonokuntoisia. Puiden juuristoritilät vaurioittavat puita. Aukioille toivottiin enemmän toiminnallisuutta, isompia roska-astioita Kurkimäen kaupan eteen, uusia puita ja kiveyksiä ja kukkaistutuslaatikoita takaisin. Kurkimäen korttelipuistoa ehdotettiin pysäköintipaikaksi.

Turvallisuuteen ja opastukseen liittyviä kommentteja saatiin Kotikonnuntieltä ja Kiviportintieltä. Porttikujalla lapset laskeva mäkeä vilkkaalle kadulle ja Vesalantiella ojaympäristö on kunnostuksen tarpeessa.

Huonoja näkymiä tunnistettiin Karpalokujan ja Karpalotien risteyksessä sekä Aarteenetsijäntiellä.

Jalkakäytävän talvikunnossapidossa oli puutteita mm. Kotikonnunttiellä. Varhelantien ja Paneliantien bussipysäkin ympäristössä alueen hoitoa toivottiin parannettavan.

Työpajojen tuloksista on laadittu aluesuunnitelman internet-sivulle kattava kooste-aineisto, jossa on esitetty kohdekohtaisesti asukkaiden näkemyksiä ja huomioita alueiden nykytilasta ja niiden kehittämisestä. Työpajoissa nousseita näkökulmia ja huomioita on hyödynnetty valittujen kohteiden hankekorttien laatimisessa.

- Suunnittelualue
- ↔ Kehitettävä puistoreitti ja alikulkuympäristö
- Talvella liukas
- Parempi valaistus

Joitakin työpajoissa esitettyjä kommentteja.

Yleistä palautetta asukkaiden työpajatilaisuuksista

Asukastilaisuudet järjestettiin yhteistyössä palvelu- ja tilaverkkoselvityksen kanssa. Tilaisuuksista tuli pääsääntöisesti positiivista palautetta. Osa tilaisuuksiin osallistuneista kaipasi etenkin palvelu- ja tilaverkkoselvityksen osalta enemmän yhteiskeskustelua messumaisen työpajatyöskentelyn sijaan. Lisäksi tilaisuuksissa ilmeni, etteivät kaikki alueen asukkaat olleet saaneet postissa lähetettyä kutsua tilaisuuteen.

Yleistä keskustelua käytiin mm. alueen yllä- ja talvikunnossapidosta sekä alueen latureiteista. Ylläpidolta toivottiin monin paikoin enemmän siisteyttä, valoisuutta, metsiköiden raivausta ja talvikunnossapitoa. Reittikeskustelussa nostettiin esiin monia kauniita, vierailemisen arvoisia paikkoja ja toivottiin muidenkin käyttäjien löytävän ne. Ongelmat tuntuivat keskittyvän metroasemien läheisyyteen ja lasten koulu-reittien varrelle Emännänpuiston itä- ja länsipäässä. Reittien kommentteista huomattavan monet kohdistuivat katuihin ja on esitelty katujen yhteydessä.

Parempaa latuyhteyttä ja pulkankäyttömahdollisuutta toivottiin Kelkkapuiston ympäristössä ja Ojapuiston alueella, jonne toivottiin myös hiihtoalikulua Itäväylän ali. Samat reitit nousivat esiin myös kohteina, joihin toivottiin parempaa talvikunnossapitoa. Lisäksi latureittiä Hakunilaan pidettiin tärkeänä. Kehä I:n ja Itäväylän alikuluihin liittyviä parannus- ja kehitysehdotuksia tuli useita hieman eri muodoissa ja eri kohtiin esitettyinä.

Kaavoituspisteellä keskusteltiin erityisesti Kontulan ostoskeskuksen ja metroaseman seudusta ja kehittämisestä sekä koko alueen viheralueiden säilyttämisestä täydennysrakentamisen ohella.

4. Yleisten alueiden strateginen suunnitelma

Mellunmäen ja Vartiokylän pohjoisosan aluesuunnitelman yleisten alueiden strategisen suunnitelman tavoitteena on osoittaa alueelliset kehittämistavoitteet ja –periaatteet sekä osaltaan edistää laajempia Helsingin strategisia tavoitteita ja linjauksia.

Strategisen suunnitelman lähtökohtina ovat erityisesti Helsingin uuden yleiskaavan osoittamat kehittämisperiaatteet sekä viher- ja virkistysalueiden strategisen kehityskuvan aineistot. Mellunkylän ja Vartiokylän pohjoisosan aluesuunnitelman laatimisen aikana maastossa tehty tarvekartoitus, alueen nykytilan analyysit sekä vuorovaikutuksesta saadut näkökulmat ovat olleet keskeistä aineistoa. Suunnitelmaan on sisällytetty lisäksi tavoitteita ja periaatteita Helsingin muista keskeisistä strategisista suunnitelmista.

4.1 Keskeisiä strategisia suunnitelmia

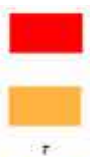
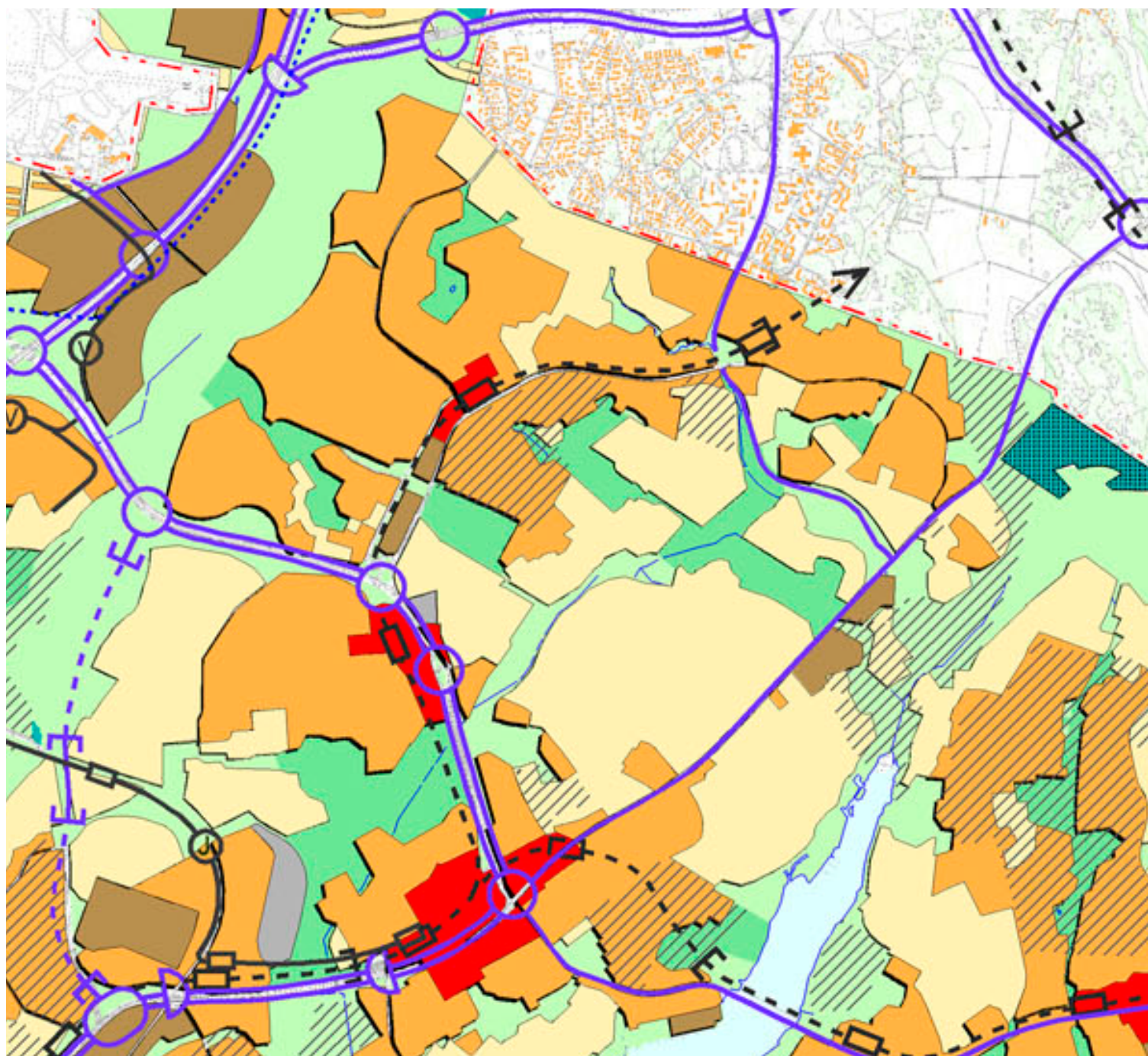
4.1.1 Helsingin yleiskaava

Helsingin nykyinen, voimassa oleva yleiskaava on vuodelta 2002. Siinä erottuvat Kontulan keskustan keskustapalvelujen alue metrolinjan varressa. Keskustaa ympäröivät kerrostalovaltaiset asuinalueet, joihin liittyvät pientalovaltaiset asuinalueet. Kivikon virkistysalue on laaja, yhtenäinen virkistysaluekokonaisuus. Lisäksi kaavassa osoitetaan useita kaupunkipuistojen alueita. Mustapuron purolaakso erottuu yhtenäisenä virkistysalueena. Kontulan eteläosan kerrostaloalue ja Mellunkylän pohjoisosan sodan jälkeistä pientaloasutusta edustava alue sekä Fallbackan päärakennuksen ympäristö viljelypalstoineen ovat yleiskaavan kulttuurihistoriallisesti ja maisemallisesti arvokasta aluetta.

Helsingin uusi yleiskaava hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 26.10.2016. Kaavan tavoitteena on kehittää Helsingistä tiivis verkostomainen kaupunki, jonka useita keskuksia yhdistää raideliikenne. Suunnittelualueelle yleiskaava osoittaa tiivistyvää kaupunkirakennetta erityisesti metroradan varrelle Itäkeskuksen, Myllypuron ja Kontulan asemien ympäristöön sekä Itäväylälle esitetyn kaupunkibulevardin reunoille. Uusina liikenneväylinä on osoitettu suunnittelualan halki kulkeva pikaraitiotie sekä pyöräilyn laatuvaylät, baanat. Suunnittelualan keskeiset viheralueet on osoitettu kaavakartalla ja alueella sijaitsee myös useita viheryhteyksiä.

Yleiskaavan teemakartat täsmentävät yleisiä alueita koskevia merkintöjä. Aluesuunnitelman kannalta olennaisia ovat erityisesti virkistys- ja viherverkosto- sekä kaupunkiluonto –teemakartat. Ne osoittavat suunnittelualueelle sijoittuvat viheralueet ja niiden väliset ekologiset yhteydet. Yleiskaavan keskeiset yleisiä alueita koskevat tavoitteet on otettu huomioon tämän aluesuunnitelman strategisessa suunnitelmassa.

Ote Helsingin nykyisestä voimassa olevasta yleiskaavasta (2002)

KESKUSTAOHJENTOJEN ALUE

Alueita kehitetään huollon, kaupan ja julkisten palvelujen, asuin- ja virkistys- sekä asuun liittyvään yhteiskunnalliseen huoltoon ja liikenteen käyttöön.

KEPPOSTALOVALTAINEN ALUE, ASUMINEN/TOIMITILA

Alueita kehitetään asumisen, kaupan ja julkisten palvelujen sekä virkistys- ja yrittäjien toimintoihin. Alueilla on suhteellisen suuri väestö ja suhteellisen suuri työvoima. Alueilla on suhteellisen suuri väestö ja suhteellisen suuri työvoima.

PIENTALOVALTAINEN ALUE, ASUMINEN

Alueita kehitetään asumisen, virkistys- ja julkisten palvelujen käyttöön sekä yrittäjien toimintoihin. Alueilla on suhteellisen suuri väestö ja suhteellisen suuri työvoima.

TYÖPAIKKA-ALUE, TEOLLISUUS/TOIMISTO/SATAMA

Alueita kehitetään tuotannon ja varastoinnin, palvelu- ja toimintojen sekä satamatoimintojen käyttöön. Lisäksi alueilla on suhteellisen suuri väestö ja suhteellisen suuri työvoima.

TEKNISEN HUOLLON ALUE

Alueita kehitetään yhteiskunnalliseen huoltoon, lämmitykseen ja liikenteen käyttöön.

KAUPUNGINPUOSTO

Keskustan kehittäminen ja alueiden kaupunkivertaisuuksien kehittäminen. Alueilla on suhteellisen suuri väestö ja suhteellisen suuri työvoima.

VIIRISTYSAALUE

Maasto- ja luontopuolella kehitetään joka kaupunkiin kannattaa rakentaa virkistys- ja ulkoilma-alueita, jotka ovat suhteellisen suuria. Alueilla on suhteellisen suuri väestö ja suhteellisen suuri työvoima.

LUONNONSUOJELUALUE

NATURA-ALUE

KULTTUURIHISTORIALLISTA, RAKENNUSTEETILÄISESTI JA MAISEMAKUTUURIN KANALTA MEROTTAVIA ALUE

Alueita kehitetään siten, että alueen arvot ja ominaisuudet säilyvät.

VESIALUE

Alueilla on suhteellisen suuri väestö ja suhteellisen suuri työvoima.

SUUNNITTELUALUE

Alueilla on suhteellisen suuri väestö ja suhteellisen suuri työvoima.

PÄÄLIIKENNEVERKKO

MOOTTORIKATU

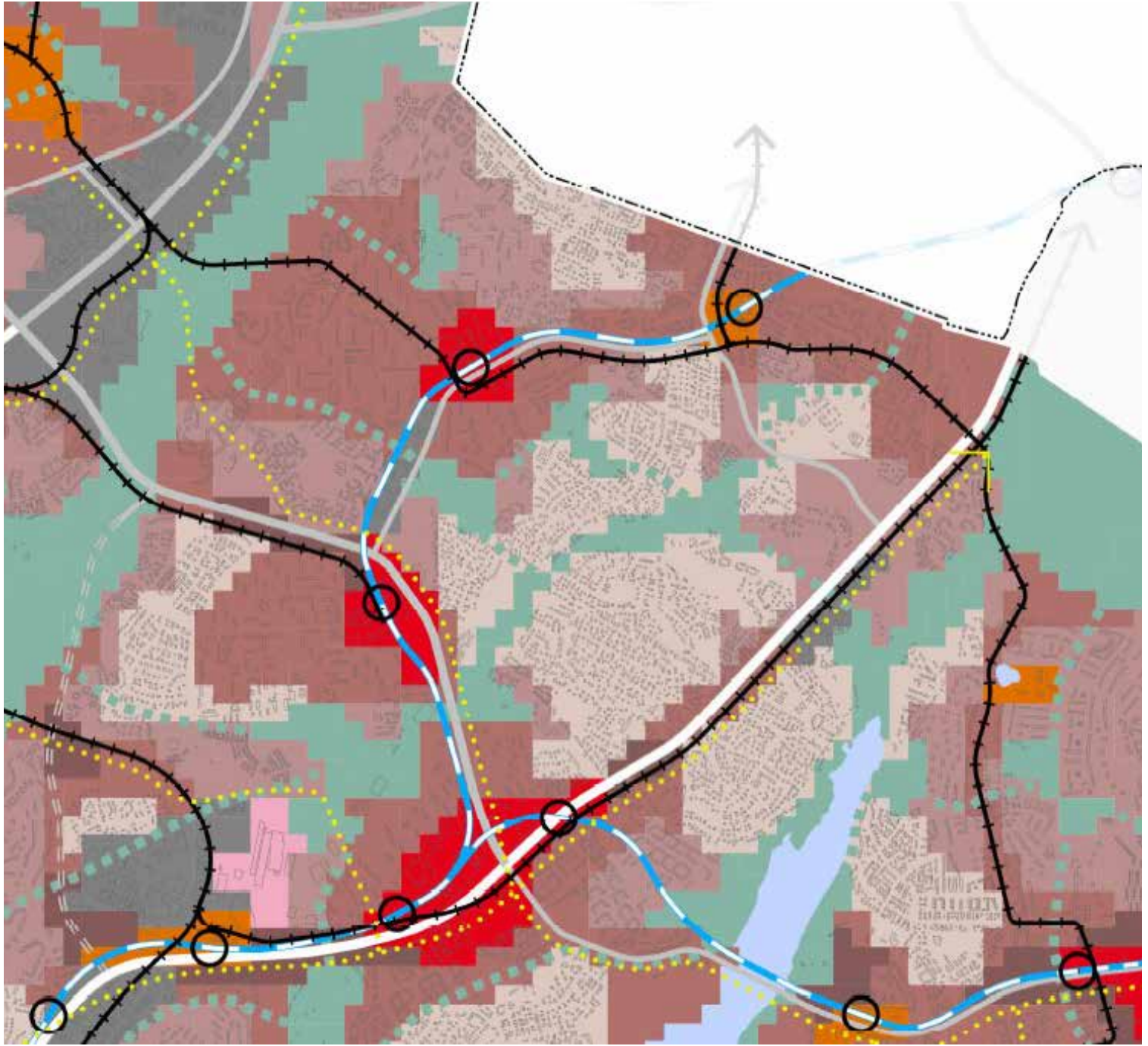
PÄÄKATU

METRO TAI RAUTATIE ASEMINEN

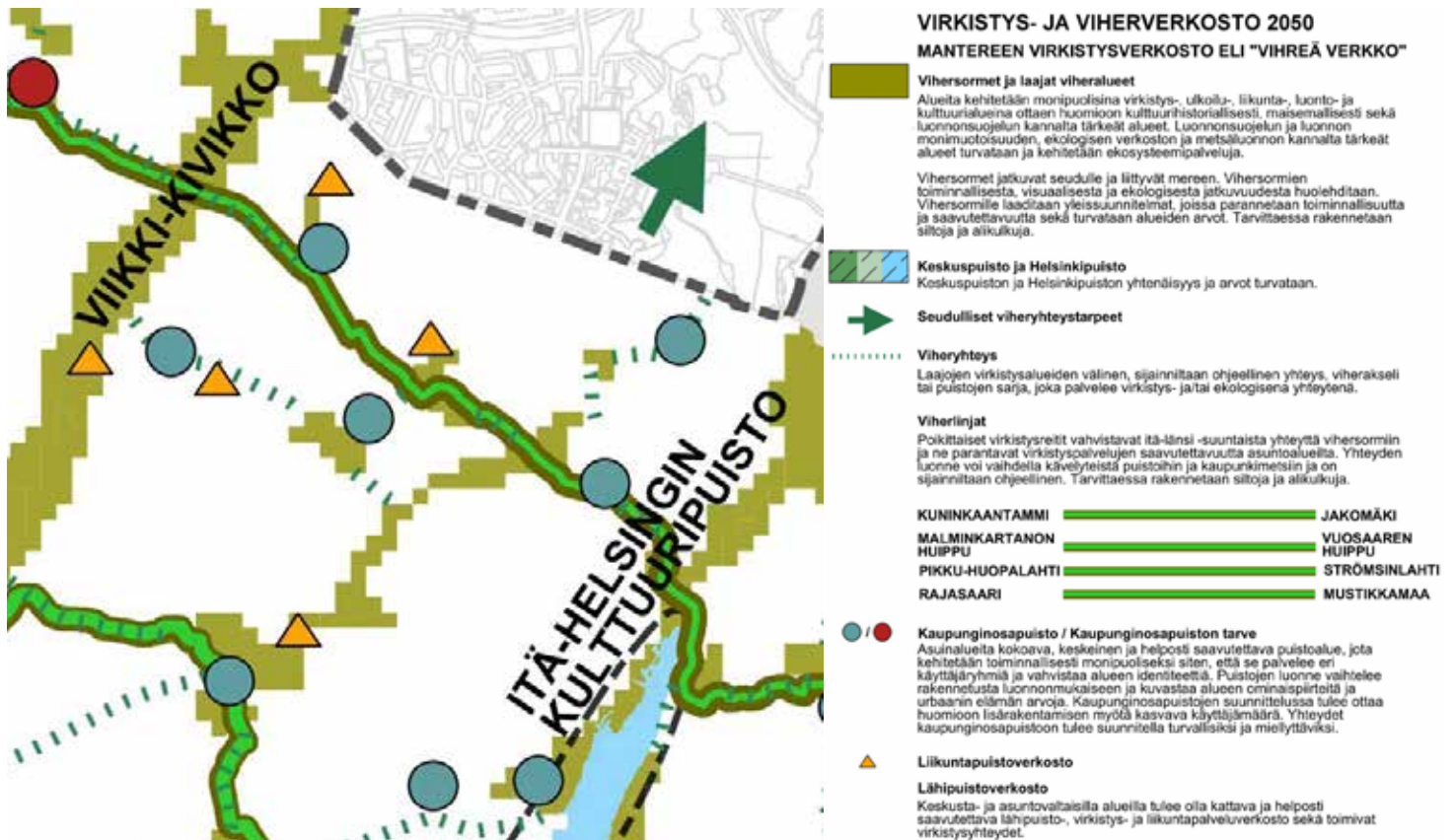
JOUKKOLIIKENTEEN KESKIMÄINEN RUNKOLINJA ASEMINEN / JOKERI, bussit tai raitiotiet

PÄÄLIIKENNEVERKON MAANALAINEN OSUUS

VIIRA, NOPEAN RAITOTIEN VARAUS

Ote Helsingin uuden yleiskaavan kaavakartasta (tarkistettu yleiskaavaehdotus, Kslk 14.6.2016). Liike- ja palvelukeskusta C1 (punainen), lähikeskusta C3 (oranssi), asuntovaltaiset alueet (rukean eri sävyt, korttelitehokkuus suurin tummimmassa), toimitila-alue (harmaa), baanaverkko (keltainen pisteiviiva), virkistys- ja viheralue (vihreä), viheryhteys (vihreä katkoviiva), pikaraitiotie (musta viiva), metro asemineen (sinivalkoinen viiva ja mustat ympyrät).

Ote Helsingin uuden yleiskaavan virkistys- ja viherverkosto -teemakartasta (tarkistettu kaavaehdotus Kslk 14.6.2016).

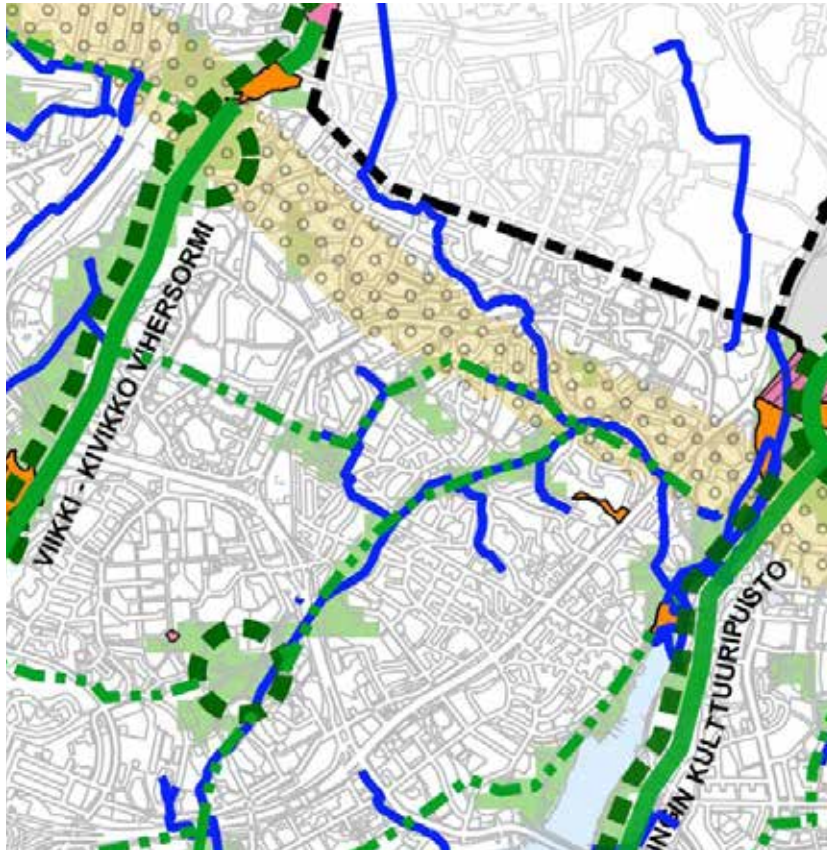
Uuden yleiskaavan virkistys- ja viherverkostoa

Helsingin yleiskaavan virkistys- ja viherverkosto –teemakartta kuvaa kaupungin viherverkostoa. Säteittäiset vihersormet muodostavat keskeisen osa kaupungin viherverkostoa. Viikki-Kivikko –vihersormi sijoittuu suunnittelualueelle ja suunnittelualueen itä-puolella kulkee Itä-Helsingin kulttuuripuisto –vihersormi. Muita laajoja viheralueita on ovat Mustapuron varsi, Kontulan kelkkapuisto sekä Mustikkamäen ja Kontulan liikuntapuiston alueet.

Poikittaiset viher- ja virkistysyhteydet vahvistavat vihersormien sekä laajojen viheralueiden välisiä yhteyksiä. Lisäksi suunnittelualueella sijaitsee lukuisia kaupunginosapuistoja ja liikuntapuistoverkoston kohteita. Tällä suunnittelualueella keskeisiä ovat myös seudulliset viheryhteydet kaupungin rajojen yli Vantaan ja Helsingin välillä ja laajemmin pääkaupunkiseudun viherkehän ja Helsingin kaupungin välillä. Poikittaisten seudullisten viherlinjojen määrätietoinen kehittäminen onkin uuden yleiskaavan viheralueverkoston keskeinen teema.

Kaupunkiluonto uudessa yleiskaavassa

Uuden yleiskaavan kaupunkiluontoteemakartta osoittaa kaupungin luonnonsuojelualueet ja muut kaupunkiluonnon kannalta keskeiset kokonaisuudet ja yhteydet. Suunnittelualueella sijaitsee Viikki-Kivikko –vihersormen ja muiden laajojen viheralueiden ohella Helsingin luonnonsuojeluohjelman metsäverkostotarkastelussa määritellyjä yhteyksiä, siniverkostoon kuuluvia puroja sekä koko kaupunkia koskeva niittyverkostovyöhyke. Lisäksi suunnittelualueelle sijoittuu kaksi Helsingin luonnonsuojeluohjelman uutta kohdetta. Luonnonsuojelualueita, Natura 2000 –alueita ja suojeltavaksi tarkoitettuja alueita koskevat merkinnät ovat oikeusvaikutteisia.

KAUPUNKILUONTO

Suunnitelma kaupunkiluontoverkostosta

STADSNATUR

Plan för stadsnaturnätverket

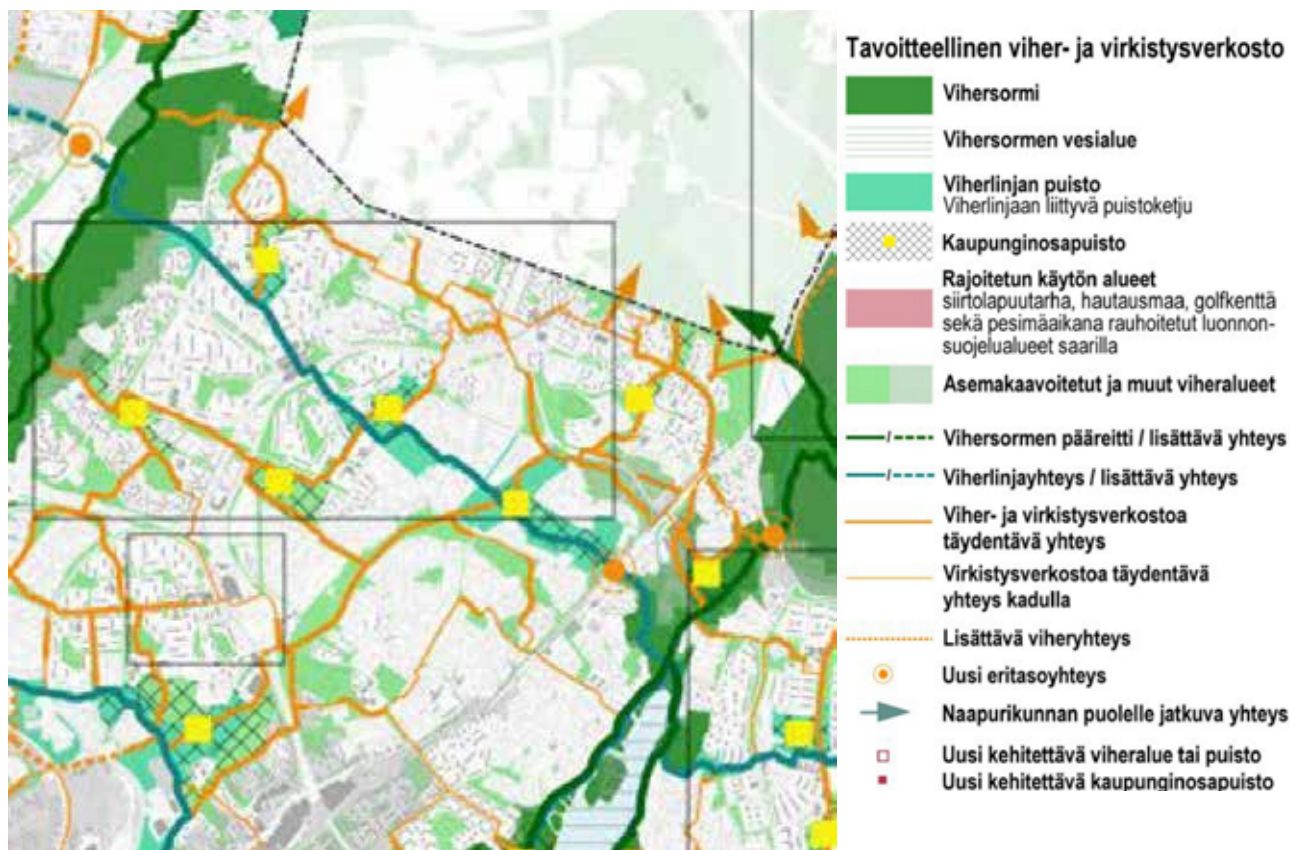
Merkinnät, joihin viitataan pääkartan määräyksissä.
Teemakartta on oikeusvaikutteinen näiltä osin.
De beteckningar till vilka hänvisas i huvudkartans bestämmelser.
Temakartan har rättsverkan till dessa delar.

- **Luonnonsuojelualueet ja luonnonsuojelulain rauhoitetut luontotyytit**
Naturskyddsområden och naturtyper som är fredade enligt naturvårdslagen
- **Natura 2000 -verkostoon kuuluvat alueet**
Suojele perusteena olevia luonnonsuojelualueita ei saa merkittävästi heikentää.
- Till Natura 2000 -nätverket hörande områden**
De naturvärden som ligger till grund för skyddandet får inte avsevärt försämrats.
- **Suojeltavaksi tarkoitetut alueet**
Helsingin luonnonsuojeluohjelmassa 2015-2024 (29.09.2015) esitetyt alueet. Tarkka raja on selvittävä tarkemmassa suunnittelussa.
- Områden avsedda att skyddas**
Områden som anvisas i Helsingfors naturskyddsprogram 2015-2024 (29.09.2015). Den exakta gränsdragningen ska utredas vid noggrannare planering.

Muut merkinnät ja suunnitteluohjeet:

- **Kaupunkiluonnon ydinalueet ja ekologiset yhteydet**
Kaupunkiluonnon ydinalueet ja ekologisen kytkeytyneisyyden kannalta tärkeät yhteydet.
- **Metsäverkosto**
Metsäverkoston hoidossa ja kehittämisessä otetaan huomioon luonnonsuojelualueet, luonnon monimuotoisuus, ekologinen kytkeytyneisyys, kulttuuriympäristöjen ja maiseman arvot sekä virkistyskäytön tarpeet.
- **Kehitettävä metsäverkostoyhteys**
- **Niittyverkosto**
Niittyverkostoa kehitetään koko kaupungin alueella. Sen hoidossa ja kehittämisessä otetaan huomioon luonnonsuojelualueet, luonnon monimuotoisuus, ekologinen kytkeytyneisyys, kulttuuriympäristöjen ja maiseman arvot sekä virkistyskäytön tarpeet.
-   **Siniverkosto**
Merialueen, merenlahtien, jokien, lampien, purojen, avo-ojien, rantabiotooppien sekä merenalaisen luonnon muodostama ekologinen verkosto, jota kehitetään ottaen huomioon luontoarvot.
- Rakennettavat alueet ja viher- ja virkistysalueet**
Rakennettavien alueiden ja viher- ja virkistysalueiden suunnittelussa otetaan huomioon arvokkaat luontokohteet, ekosysteemipalvelujen ja ekologisen laadun kehittäminen sekä vihertehokkuus.
- **Vihersormet ja muut laajat viheralueet**
Vihersormet muodostavat rungon ekologiselle verkostolle. Alueet ovat monipuolisia virkistys- ja ulkoilualueita, joilla on merkittäviä luonto-, kulttuuri- ja maisema-arvoja.

Ote Helsingin uuden yleiskaavan kaupunkiluontoteemakartasta (tarkistettu kaavaehdotus Kslk 14.6.2016).

Ote Viher- ja virkistysalueiden kehittämissuunnitelmasta VISTRA II. Rajaukset osoittavat Helsingin keskeisimmät maankäytön muutosalueet. (Helsingin yleiskaava, Helsingin keskeisimmät maankäytön muutosalueet selvitys 2015:8)

4.1.2 Helsingin viher- ja virkistysalueiden strateginen kehityskuva

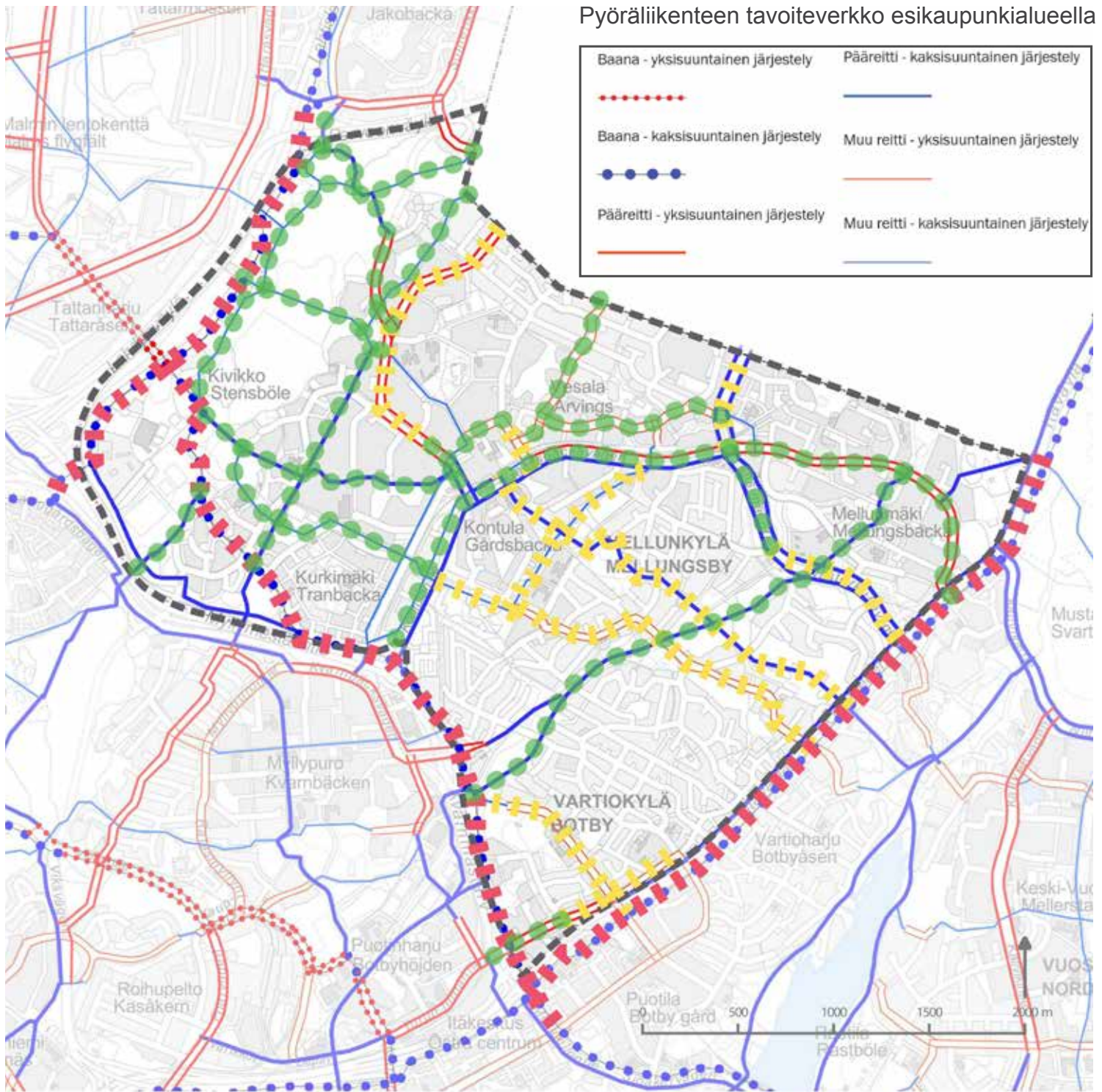
Viher- ja virkistysalueiden strateginen kehityskuva VISTRA esittää kokonaisnäkemyksen Helsingin viheraluerakenteen tulevaisuudesta ja sen kehittämistarpeista Helsingissä. Kehittämissuunnitelmassa esitetään verkoston tavoitetilä ja linjaukset sen laadun kehittämiseksi. Suunnittelualueelle sijoittuu Viikki-Kivikko –vihersormi, useita kaupunginosapuistoja ja muita viheralueita sekä viher- ja virkistysverkostoa täydentäviä yhteyksiä, jotka tarkentavat uudessa strategisessa yleiskaavassa ja sen teemakartoilla esitettyjä viheryhteyksiä. Lisättävä ja vahvistettava viherlinja kulkee halki suunnittelualueen luoteesta kaakkoon.

4.1.3 Pyöräliikenteen tavoiteverkko esikaupunkialueella

Esikaupunkialueiden pyöräliikenteen tavoiteverkko yhdessä pyöräliikenteen suunnitteluohjeen kanssa antavat suuntaviivat pyöräliikenteen kehittämiseksi esikaupunkialueilla. Tavoitteena on luoda suoria, sujuvia ja turvallisia reittejä. Pyöräliikenteen erottaminen jalankulusta on keskeisessä asemassa esikaupunkialueiden pyöräliikenteen laadun parantamisessa. Tavoiteverkon mukaisten yhteyksien toteutus on esitetty vuosille 2017-2050.

Esikaupunkialueilla pyöräliikenteen kehittäminen keskittyy lähitulevaisuudessa ensisijaisesti pyöräilyn laatuikäytävien muodostaman verkon, ns. baanaverkon laajentamiseen. Suunnittelualueella baanat sijoittuvat valtaosin suurten liikenneväylien yhteyteen. Tulevia baanayhteyksiä ei vielä ole toteutettu suunnittelualueella.

Pyöräliikenteen tavoiteverkko esikaupunkialueella

Pyöräliikenteen tavoiteverkon toteutuminen suunnitelma-alueella

- Suunnittelualue
- Olemassa oleva pyöräily-yhteys, jossa tavoiteverkon mukainen yhteys toteutuu
- ||||| Olemassa oleva pyöräily-yhteys, jossa tavoiteverkon mukainen yhteys ei toteudu
- ||||| Tavoiteverkon mukainen pyöräilyn laatukäytävä puuttuu

Suunnittelualueella suurin osa muista tavoiteverkon mukaisista yhteyksistä on jo olemassa. Moni ns. kunnostettavista yhteyksistä ei täysin vastaa verkostolle asetettuja tavoitteita, mutta vaadittavat toimenpiteet ovat vähäisiä. Toimenpiteet koskevat mm. muutoksia viitoitukseen, ohjaavuuden parantamista ajorata-alueilla tai nykyisten reittien kunnostamista. Osalle kaduista on myös nykyään toteutettu kaksisuuntaiset pyörätiejärjestelyt, kun tavoiteverkon mukaan kadulle tulisi toteuttaa yksisuuntaiset järjestelyt.

4.1.4 Muita strategisia suunnitelmia

Viheralueiden ja muiden yleisten alueiden kehittämistä ohjaavat myös monet muut kaupungin suunnitelmat ja strategiat. Näistä keskeisimpiä ovat

- *Luonnonhoidon linjaus (HKR)*
- *Pienvesiohjelma (HKR)*
- *Luonnonsuojeluohjelma ja metsäverkostotarkastelu (Ympäristökeskus)*
- *Luonnon monimuotoisuuden turvaamisen toimintaohjelma (Ympäristökeskus)*
- *Liikkumisen kehittämisohjelma (KSV)*
- *Ympäristöohjelma (KSV)*
- *Hulevesiohjelma (HKR)*
- *Tulvastrategia (KSV)*
- *Helsingin kaupungin esteettömyyssuunnitelma (HKR)*
- *Helsingin kaupungin hulevesistrategia (HKR)*

Ote pyöräliikenteen tavoiteverkosta esikaupunkialueella (Kslk 13.12.2016), sekä pyöräliikenteen tavoiteverkon toteutuminen suunnittelualueella.

4.2 Mellunkylän ja Vartiokylän pohjoisosan yleisten alueiden kehittämissuunnitelma

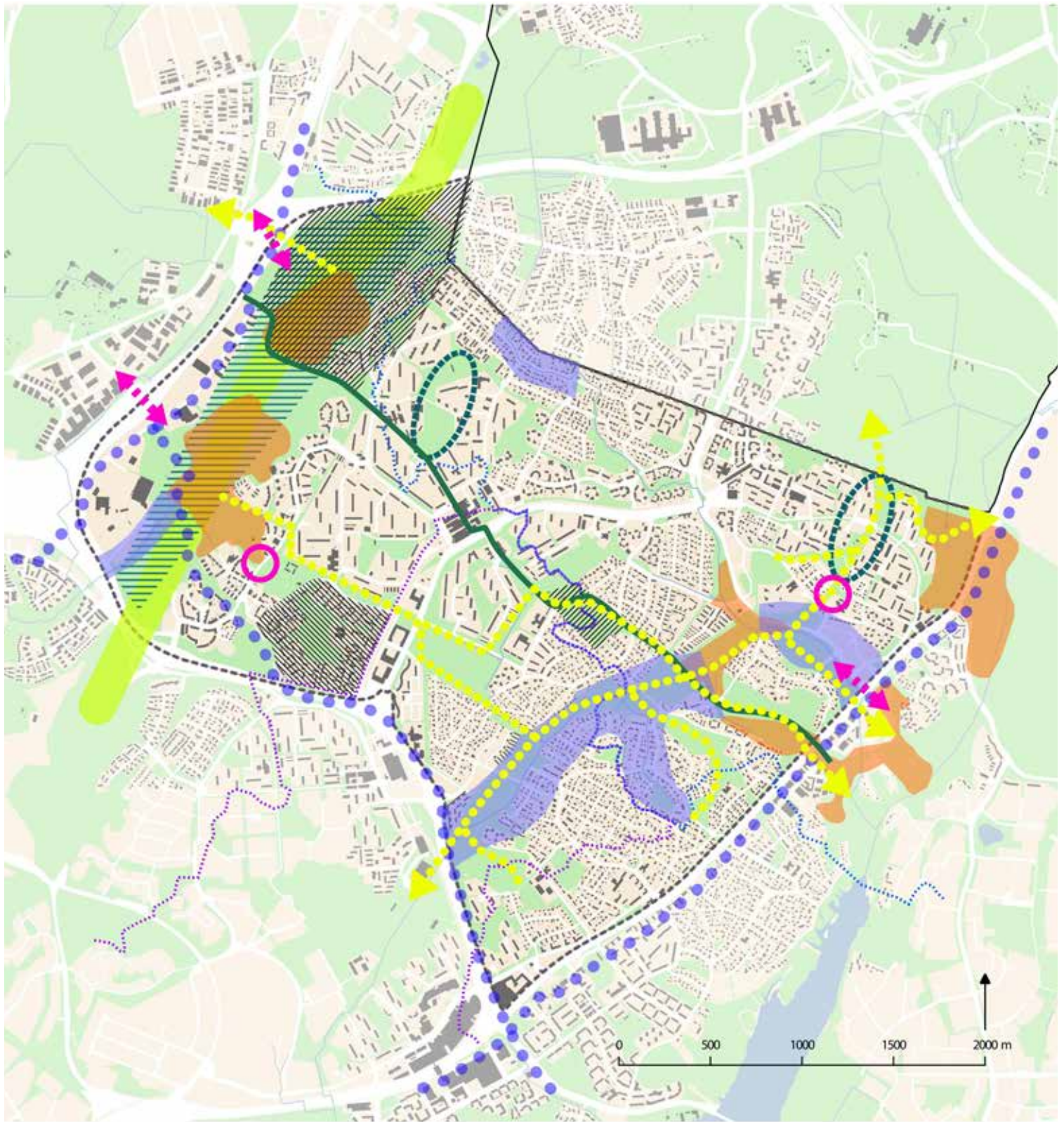
Yleisten alueiden kehittämissuunnitelma yhdistää alueen merkittävimmät teemat kokonaisuudeksi. Suunnittelun strategiset teemat painottuvat maiseman merkittäviin viherkäytäviin - Kivikon metsäiseen runkoyhteyteen ja vihersormeen sekä Mellunmäen ja Mustapuron purolaaksoihin. Näiden kahden merkittävän viherkäytävän laatua viher- ja virkistysalueina ylläpidetään ja kehitetään metsien ja niittyjen monimuotoisuutta, puroympäristöjen laatua sekä luonto- ja virkistysarvoja vaalimalla. Lisäksi varmistetaan poikittaisten vihreiden reittien jatkuvuudesta sekä suunnitelma-alueella että alueen ulkopuolelle, suurten väylien ylitse.

Tässä luvussa käsitellään teemoittain niitä ympäristön osa-alueita, jotka yhdessä muodostavat alue-suunnitelma strategisen kokonaisuuden: arvokkaat kulttuuriympäristöt, luonnon tarjoamat ekosysteemi-palvelut ja siihen kuuluvat puustoinen verkosto, niittyverkosto ja sininen, pienvesien muodostama verkosto. Lisäksi tulevat kaupungin tarjoamat palvelut sekä jalankulku- ja pyöräilyreitistöt.

I:n maailmansodan linnoituslaitteita Kivikon ulkoilupuiston kehitettävän kulttuuriympäristön alueelta

Suunnittelun strategiset teemat painottuvat maiseman merkittäviin viherkäytäviin. Lisäksi tuetaan poikittaisia viheryhteyksiä ja liikkumisreittejä sekä halutaan turvata reittien jatkuvuus myös suunnittelualueen ulkopuolelle.

Suunnittelualueen strategiset teemat

-----	Suunnittelualue		Puroympäristön kehitettävät osuudet
	Metsäverkoston runkoyhteys		Mustapuron valuma-alue
	Vihersormen osa (Vistra)		Mellunkylänpuron valuma-alue
	Vaalittava puustoinen yhteys		Baana kaksisuuntainen järjestely
	Vahvistettava viherlinjayhteys		Kehitettävä reitti
	Vaalittava niittyverkoston kokonaisuus		Havaittu yhteystarve
	Kehitettävä kulttuuriympäristön alue		Kehitettävä kaupunginosapuisto
	Kehitettävä kaupunkiaukioiden sarja		

4.2.1 Arvokkaat kulttuuriympäristöt

Kalliolle rakennettu ensimmäisen maailmansodan linnoituslaitteiden verkosto on runsas, valtakunnallisestikin arvokas ja suojeltu muinaismuistolailla. Asukkaat tunnistavat linnoituslaitteiden arvon ja toivovat että ne nostettaisiin nykyistä paremmin esiin. Koko suunnitelma-alueella linnoituslaitteiden ylläpidosta huolehditaan museoviraston hyväksymien hoito- ja kunnostusohjeiden mukaisesti. Opastusta kehitetään harkitusti. Aluekorteissa nostetaan ensisijaisiksi kehityskohteiksi Kivikon pohjoisosan alue sekä Mustikkamäki.

Alueen kaakkoisosassa Fallbackan tilan vanha pää-rakennus ja sitä ympäröivä puisto, puurivi ja siitä aukeava kulttuurimaisema puolestaan ovat kartanokulttuuria edustavia, arvostettuja maisemakulttuurikohteita, joita edelleen ylläpidetään. Ne liittyvät idässä laajempaan Westerkullan kulttuurimaisema-alueeseen.

Suurin osa suunnittelualueen kulttuurihistoriallisesti arvokkaista miljöistä edustaa uudempia ajallisia kerrostumia. Alueella on arvokkaita jälleenrakennusajan pientalomiljöitä, 1960-lukua edustava puistokatu ja metsälähiöarkkitehtuuria edustava Kontulan alue ja siihen liittyvä Kelkkapuisto ja emännänpuisto. Kairakenttä Mellunmäessä edustaa 1990-luvun alun tyyli- ja rakennuspiirteitä. Modernin ajan ominaispiirteiden säilyttäminen alueita kehitettäessä on tärkeää. Alueiden vaalittavia, miljöötä muodostavia piirteitä käsitellään tarkemmin aluekorteissa.

Lisäksi asemakaavalla on suojeltu Kivikon liikuntapuistossa sijaitseva Malmin ampumaradan huolto- ja kahvilarakennus ”Paukkulan maja” ja sen yhteyteen istutettu pihtakuusimetsikkö. Aluekortissa esitetään, että metsikkö uudistetaan lähivuosina alkuperäistä vastaavaksi.

4.2.2 Arvokkaat luontokohteet

Luontoarvot keskittyvät pääosin Kivikon ulkoilupuiston ja Mustapuron laakson alueille. Kivikon ulkoilupuisto sijoittuu kallioperän murroslinjalle, joka näkyy maastossa pitkänä kallio- ja laaksoketjuna. Kivikon kallioilla on myös arvokasta kallioaluetta, muinaisrantakivikkoa, siirtolohkare ja hiidenkirnuja. Lisäksi Kivikossa on arvokkaita lintukohteita, kääpäalueita ja linnoituslaitteiden ympäristössä arvokasta ketokasvillisuutta ja metsäalueet ovat metsäluonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeitä. Kivikossa sijaitsee myös Helsingin luonnonmukaisesti korkein huippu, 63,1 m merenlinnasta. Aluekorteissa kiinnitetään erityisesti huomiota Kivikon metsän yhtenäisyyteen ja

jatkuvuuteen. Kivikko on jaettu yhdeksään maisema-alueeseen, joiden vaalittavat erityispiirteet kuvataan.

Mustapuronpuisto – Linnanpelto on linnustollisesti arvokas, erittäin runsaslajinen ja erittäin rehevä puronvarsialue, jossa sijaitsee myös geologisesti arvokkaat saraturvekerrostumat. Puiston itäpäässä on arvokas Naulakallio, komea, jyrkkäreunainen graniittikallio, josta irronneet lohkat muodostavat luolamaisia rakenteita. Mellunkylässä sijaitsevat myös Uussillan tien perinneketo, joka rajautuu historialliseen hiekanottoalueeseen sekä muinaisrantakivikkoon. Aluekorteissa korostetaan erityisesti Mustapuron ja Mellunmäen purouomien vaalimista. Yksityiskohtaisempia tavoitteita esitetään yhdelletoista maiseman osa-alueelle.

Arvokkaita kasvikohteita ovat lisäksi Uussillan länsiosan metsänlata sekä Mustikkamäen kallio. Mellunkylän itäosassa on lisäksi kaksi siirtolohkareita ja kohtalaisen arvokkaat Saariselän lehmusryhmät. Mellunmäen metsät muodostavat arvokkaiden metsäkohteiden kokonaisuuden. Metsien luontoarvoja vaalitaan ja vahvistetaan alueen luonnonhoidossa.

Muita arvokohteita ovat mm. Vesalanpuiston lehtopuistikko, Kontulassa Lampipuisto sijaitsee pääosin geologisesti arvokkaan turvekerrostuman alueella. Kurkimäessä Kontulantien varressa sijaitsevat Kurkisuon rippeet. Lisäksi alueella on joitakin siirtolohkareita, hiidenkirnuja, muinaisrantakivikkoja sekä yksittäisiä suojeltuja puista.

Arvokkaat luontokohteet ovat pääosin säilyneet. Huomionarvoista on, että vaikka asukkaat arvostavat suuresti sekä Kivikon kallioisia metsämaastoja että Mustapuronlaakson maisemia, virkistyskäytön ja luonnonsuojelun toiveet ovat osin ristiriidassa keskenään. Hoidossa on tärkeää yhdistää siisteyden ja turvallisuuden estetiikka ja kaupunkiluonnon suojelu.

Kurkisuon rippeet ovat mm. suon kuivumisen takia häviämässä, mihin on vaikea vaikuttaa. Suopuiston geologisesti arvokkaan turvekerrostuman säilyttäminen on vaikea yhdistää alueen lisääntyvään käyttöön, ulkoilureittien kuivatustarpeisiin ja ympäristön täydennysrakentamiseen.

4.2.3 Ekosysteemipalvelut

Ekosysteemipalveluilla tarkoitetaan aineellisia ja aineettomia hyötyjä, joita ihminen saa joko suoraan tai epäsuorasti ekosysteemien rakenteesta ja toiminnasta. Yleisesti käytetyn kansainvälisen CICES-luokittelun (The Common International Classification of Ecosystem Services) mukaan ekosysteemipalve-

lut jaotellaan kolmeen ryhmään: tuotantopalveluihin, sääätely- ja ylläpitopalveluihin sekä kulttuurisiin palveluihin. Ekosysteemipalveluiden käsite on ihmislähtöinen: ihminen hyödyntää ja arvottaa ekosysteemien tarjoamia toimintoja ja tuotteita.

Luonnon monimuotoisuus on voimakkaasti sidoksissa ekosysteemipalveluihin. Luonnon monimuotoisuuden on todettu paitsi edesauttavan ekosysteemien toimintaa ja monien ekosysteemipalveluiden tuotantoa myös parantavan ekosysteemien resilienssiä eli kykyä vastustaa erilaisia häiriöitä ja muutoksia sekä sopeutua niihin (Kopperoinen ym. 2016). Kontakti monimuotoiseen luontoon tukee suoraan ihmisten terveyttä mm. edistämällä vastustuskyvyn syntymistä. Luonnon monimuotoisuus on myös itsessään ekosysteemipalvelu siihen liitetyn itseisarvonsa kautta.

Mahdollisuus ekosysteemipalveluista nauttimiseen edellyttää virkistysalueiden riittävyyttä, monipuolisuutta sekä hyvää saavutettavuutta. Tulevaisuudessa kaupunkirakenteen tiivistyessä onkin olennaista määritellä keskeiset viheralueet ja taata niiden ekologinen kestävyys ja tasapuolinen jakautuminen.

Suunnittelussa tärkeänä periaatteena on myös viherrakenteen monitoiminnallisuuden kehittäminen, mikä tarkoittaa, että alueet tarjoavat samanaikaisesti erilaisia hyötyjä.

Tämän työn yhtenä tavoitteena oli tunnistaa suunnittelualueen viher- ja sinirakenteen tarjoamia keskeisiä ekosysteemipalveluita sekä niiden kehittämiseen liittyviä toimenpidetarpeita. Ekosysteemipalvelujen tunnistamisessa ja analysoimisessa hyödynnettiin paikatietoaineistoista koostettua viher- ja sinirakenteen tyypittelyä sekä tarkasteltiin erilaisten elinympäristöjen muodostamia verkostoja. Tyypittely perustuu siihen, että eri viherrakenteen osilla on erilainen merkitys ja potentiaali ekosysteemipalvelujen kannalta. Puustoisien, sinisten ja niittyverkoston tarkastelujen kautta arvioitiin alueen viher- ja sinirakenteen laatua eri näkökulmista. Lisäksi arvioitiin kytkeytyneisyyttä ja yhteyksiä laajempaan alueeseen.

Työssä on hyödynnetty myös maastohavaintoja, asukaskyselyn tuloksia sekä kaupungin strategioita ja suunnitelmia. Tarkastelussa otettiin huomioon myös yksityiset alueet, kuten pihat, jotta viher- ja siniverkosta saatiin kattava kokonaiskuva. Toimenpidehdotukset koskevat kuitenkin vain yleisiä alueita.

Mustikanvarpuja Kivikon ulkoilupuistossa

Viher- ja sinirakenne

Viher- ja sinirakenteella tarkoitetaan kaikkia kasvullisia alueita ja vesistöjä sekä niiden välisiä yhteyksiä. Se pitää sisällään koko vihreän ja sinisen ympäristön huomioiden myös yksittäiset, pienet viher- ja vesialueet.

Puustoinen verkosto koostuu kaikista puustoisista alueista, kuten metsistä ja rakennettujen viheralueiden ja katujen puista. Verkoston ekologisen toimivuuden kannalta keskeisiä ominaisuuksia ovat metsien laajuus, muoto ja luonnontilaisuus sekä metsäalueiden kytkeytyneisyys toisiinsa. Lajistossa on paljon eroja sen suhteen, minkälainen ekologinen yhteys on riittävä. Osa lajeista voi ääritapauksessa käyttää hyvinkin kapeita puustoisia yhteyksiä, kuten katujen puurivejä tai pihojen puustoa. Kaupunkirakenteessa puustoiset yhteydet ovat lajien liikkumisen ohella tärkeitä myös mm. ulkoilun, viihtyisyyden ja virkistysarvon kannalta.

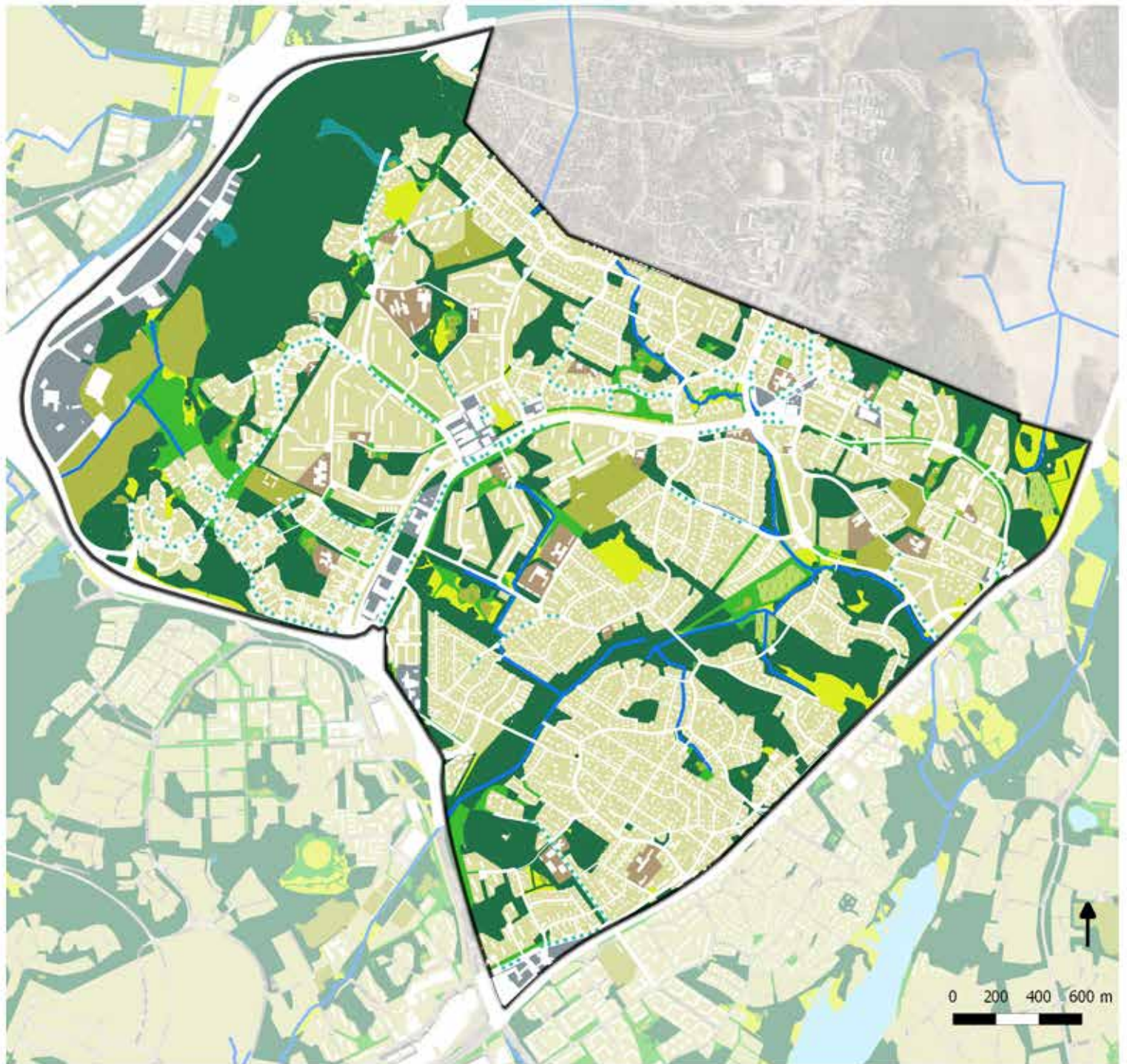
Niityt ovat avoimia ja lähes puuttomia elinympäristöjä, joiden kasvillisuus koostuu pääosin erilaisista heinistä ja ruohoista. Niityt ylläpitävät monipuolista eliöstöä tarjoten samalla virkistysmahdollisuuksia ja

avoimia maisemia. Niittyverkostoon sisältyvät kaikki niittymäiset ja avoimet kaupunkibiotoopit. Verkoston toimivuuden kannalta keskeistä on niittyjen pinta-ala ja laatu sekä kytkeytyneisyys. Myös niittyjen reumametsät ovat merkityksellisiä monille lajeille, jotka hyödyntävät molempia elinympäristöjä. Verkostotarkastelun avulla on mahdollista tunnistaa merkittävät niittyverkoston kokonaisuudet ja epäjatkuvuuskohdat sekä tarkastella niiden kehittämismahdollisuuksia.

Sininen verkosto muodostuu sinirakenteesta, puroista, järvistä ja kosteikoista, sekä veden kiertokulusta maisemassa. Parhaimmillaan sininen verkosto toimii sekä ekologisenä verkostona että virkistysyhteytenä, elävöittää kaupunkikuvaa ja edesauttaa samalla hulevesien hallintaa. Erityisesti pienvesiin liittyy suuri kehittämispotentiaali, sillä pinta-alaansa nähden pienillä kohteilla voidaan tuottaa monipuolisia ekosysteemipalveluja. Sinisen verkoston toimivuuden kannalta keskeisiä tekijöitä ovat elinympäristöjen monipuolisuus, verkoston kytkeytyneisyys sekä veden laatu ja määrä. Nämä vaikuttavat myös sinisen verkoston virkistysarvoon.

Vehreä korttelialue Kontulankujalla

Suunnittelualueen viher- ja sinirakenteen tyypittely (lähteet: Helsingin yleisten alueiden rekisteri, metsätietojärjestelmä, HSY:n seudullinen maanpeiteaineisto, Puurekisteri, Liikuntavirasto, FCG 2014, Helsingin karttapalvelu).

Suunnittelualueen elinympäristötyypit ovat monipuolisia. Viherrakenne muodostuu pääosin erilaisista pihoista, metsistä sekä puistoista ja toiminnallisista urheilu- ja liikuntaympäristöistä. Alueen ominaispiirteinä ovat runsaslukuiset, paikoin jyrkätkin kallioalueet, purolaaksojen alavat ja rehevät lehdot ja viheraluekokonaisuudet sekä laajat ja pääosin hyvin vehreät piha-alueet. Pientaloalueita leimaa pienipiirteisyys ja monipuolinen kasvillisuus, jotka ovat tärkeitä piirteitä sekä maisemallisesti että osana viherverkostoa. Tunnusomaisia ovat myös Kontulan ja Mellunmäen vanhat kerrostaloalueet, joiden väljät pihat ovat pääosin puustoisia ja nurmipeitteisiä.

Laajimmat viheraluekokonaisuudet keskittyvät suunnittelualueen itä- ja länsiosiin. Länsiosassa Kivikon ulkoilupuisto on suunnittelualueen merkittävin luonnon ydinalue, ja samalla osa Viikki-Kivikko-vihersormea. Suunnittelualueen itäosassa sijaitsevat Mustapuronpuisto, Kiviportinmäki, Linnanherranpuisto, Uussillanpuisto ja Ojapuisto muodostavat monipuolisen erilaisten elinympäristöjen verkoston.

Tiivis rakentaminen keskittyy suunnittelualueen keskiosiin, Kontulan, Myllypuron ja Mellunmäen metroasemien ympäristöihin. Näissä korostuvat katu- ja puistoympäristöt sekä pysäköintivaltaiset palvelujen ja työpaikkojen piha-alueet. Myös Lahdentien varrella sekä suunnittelualueen eteläosassa on tiiviisti rakennettuja alueita. Tiiviisti rakennettuja alueita elävöittää paikoin yhtenäinen katupuisto.

Puistot ovat rakennettuja viheralueita ja pääosin avoimia ja harvapuustoisia nurmialueita, joissa sijaitsee mm. leikkipaikkoja. Laajimmat puistot ovat Linnanpellonpuisto, jossa sijaitsee myös palstaviljelyalue, sekä Paukkulanpuisto Kivikossa.

Luontoarvot keskittyvät Kivikon ja Mustapuron alueille. Arvokkaista luontokohteista suunnittelualueelle sijoittuu erityisesti tärkeitä lintu- ja metsäkohteita. Lisäksi geologisesti arvokkaita kohteita, kasvikohteita sekä kääpäkohteita löytyy jonkin verran. Suunnittelualueella on kaksi luonnonsuojeluohjelmaan kuuluvaa aluetta. Alueella ei ole Natura-alueita tai suojeltuja luontotyyppejä. Alueelta ei ole myöskään tunnistettu liito-oravan tai lepakoiden esiintymispaikkoja. Arvokkaat luontokohteet ovat pääosin säilyneet.

Suunnittelualueen tärkeimmät arvot ekosysteemipalveluiden tuotannon näkökulmasta ovat vaihtelevat ja monipuoliset elinympäristöt avarista kalliometsistä ja niityistä reheviin purolaaksoihin ja lehtoihin. Erityisesti metsät tarjoavat hyvin monipuolisia hyötyjä riip-

puen sijainnista kaupunkirakenteesta. Fyysisen ja henkisen virkistuksen, luontokokemusten ja rauhan ja hiljaisuuden lisäksi metsät mm. suojaavat melulta, puhdistavat ilmaa ja säätelevät vedenkiertoa ja -laatua. Myös niityt ja muut avoimet kaupunkibiotoopit sekä puroympäristöt ovat ekosysteemipalveluiden suhteen hyvin monipuolisia. Virkistysarvojen, luontokokemusten ja maisema-arvojen lisäksi ne ovat merkittäviä alueita pölytyksen ja veden kierron kannalta.

Monimuotoiset ja rauhalliset pientaloalueet sekä vanhojen kerrostaloalueiden laajat ja puustoiset piha-alueet tuottavat monia hyötyjä. Pientaloalueiden pihat ja puutarhat ovat tärkeitä kasvien pölytyksen, viljelykasvien tuotannon, sadeveden suodattumisen sekä pienilmaston säätelyn kannalta. Myös virkistys, viihtyisyys ja maisema-arvot sekä alueen identiteettiin liittyvät arvot korostuvat. Kerrostaloalueiden yhteiskäytössä olevat pihat tarjoavat puolestaan mahdollisuuksia mm. sosiaaliseen vuorovaikutukseen ja yhteisöllisyyteen. Puistoissa, koulujen ja päiväkotien piha-alueilla sekä urheilu- ja liikuntaympäristöissä korostuvat fyysinen terveys, toiminnallisuus sekä sosiaalinen kohtaaminen.

Puustoinen verkosto

Suunnittelualueen metsät ovat monipuolisia vaihdellen karuista ja avarista kalliomänniköistä reheviin puronvarsien lehtoihin. Suunnittelualue on kokonaisuudessaan varsin puustoinen, sillä metsien lisäksi asuinalueilla kasvaa runsaasti puita.

Metsät sijoittuvat pääosin suunnittelualueen itä- ja länsiosiin. Kivikon laajat metsäalueet muodostavat koko suunnittelualueen merkittävimmän metsäisen kokonaisuuden. Toisaalta suunnittelualueen itäosassa sijaitsevat Mustapuronpuisto, Kiviportinmäki, Linnanherranpuisto, Uussillanpuisto ja Ojapuisto muodostavat monipuolisen ja luontoarvoiltaan rikkaan verkoston, jossa elinympäristöt vaihtelevat rehevistä puronvarsilehdoista kallioisiin kangasmetsiin.

Helsingin metsäverkostotarkastelun mukaan suunnittelualueella sijaitsee metsäverkoston kannalta tärkeitä alueita ja yhteyksiä. Kivikon metsäalueet ovat osa metsäistä runkoyhteyttä ja vihersormea. Runkoyhteyden lisäksi suunnittelualueelle on osoitettu kaksi kehitettävää puustoista yhteyttä, jotka yhdistävät Viikki-Kivikko-vihersormea ja suunnittelualueen itäpuolella kulkevaa Itä-Helsingin kulttuuripuisto -vihersormea. Suunnittelualueen puustoisten yhteyksien sijaintia on maastokäyntien ja verkostokartan pohjalta tarkennettu.

Kivikon ulkoilupuiston kasvillisuutta

Suunnittelualueen puustoinen verkosto on paikoin katkonainen. Suuret väylät, kuten Itäväylä, Lahdentie ja Myllymestarintie muodostavat merkittäviä estevaikutuksia suunnittelualueen laidoilla. Myös alueen halki kulkeva metrorata aitoineen on merkittävä este. Lisäksi muu taajamarakenne kaventaa puustoiset yhteydet paikoin rikkonaisiksi ja epäyhtenäisiksi.

Puustoisuuden kehittämiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota Kivikon eteläosassa, jossa metsäverkon runkoyhteys lähes katkeaa Kivikon liikuntapuiston ja Paukkulanpuiston kohdalla. Alue on myös

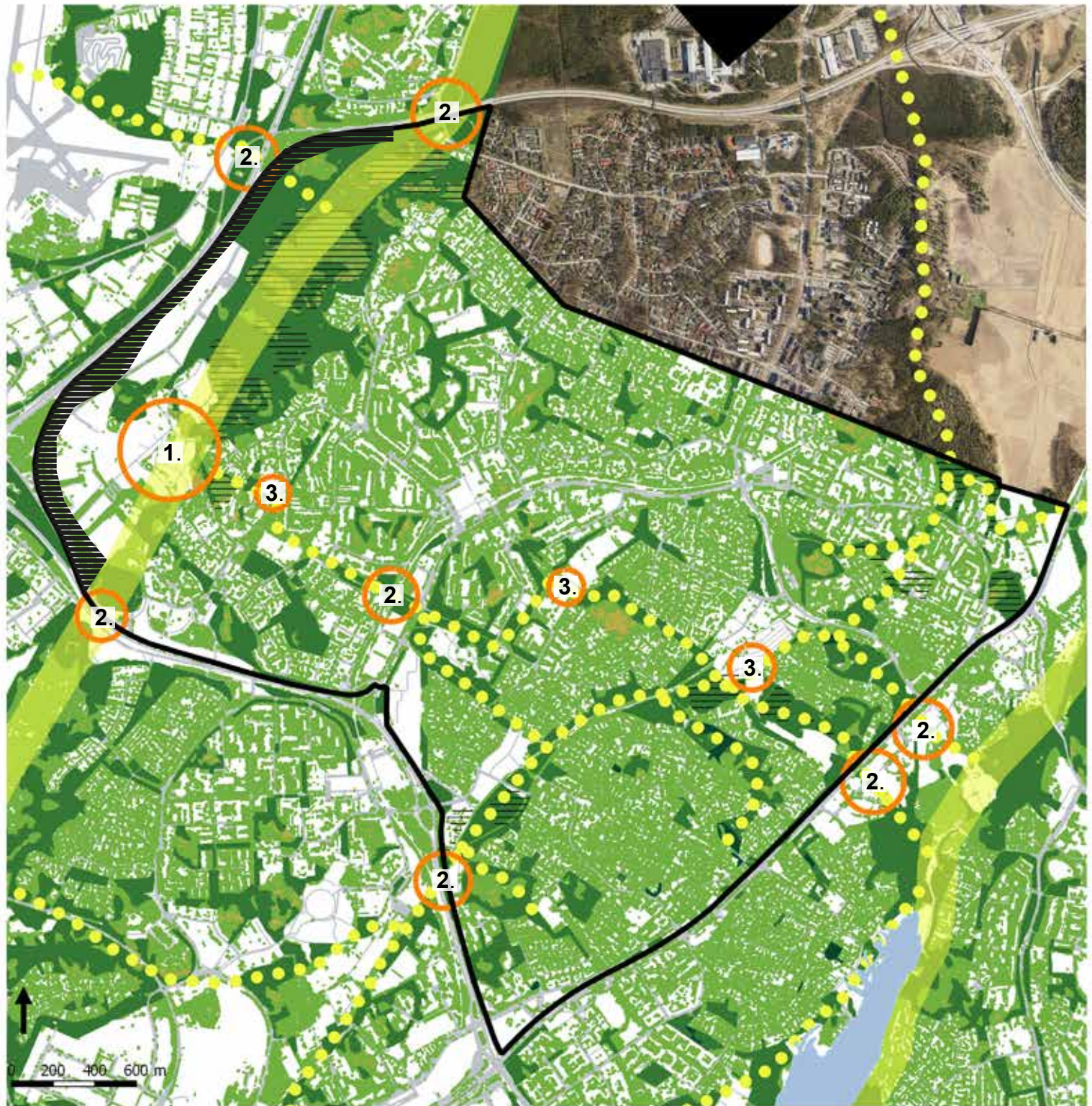
niittyverkon osa, joten molempien yhteyksien yhtäaikaista kehittäminen edellyttää kohteen nostamista suunnitteluhankkeeksi.

Myös poikittaiset puustoiset yhteydet ja niiden toimivuus tulee pyrkiä turvaamaan. Poikittaisista yhteyksistä merkittävimmät ovat Mustapuronpuiston kautta Itäväylän itäpuolelle kulkevat yhteydet, jotka ovat katkonaisia erityisesti suunnittelualueen ulkopuolella sijaitsevien alueiden osalta. Viheralueiden puustosi yhteyksiä voidaan kehittää täydennysistutuksin ja hoidon keinoin. Väyliä ylitykset tulee tarkastella mahdollisten väylähankkeiden yhteydessä.

PUUSTOISEN VERKOSTON KEHITTÄMISPERIAATTEET

- **Arvokkaiden metsäalueiden ja niiden yhtenäisyyden säilyttäminen**
- **Verkon kytkeytyneisyyden ja puustoisten yhteyksien vaaliminen ja huomioon ottaminen osana alueen suunnittelua ja hoitoa**
 - *Epäjatkuvuuskohtien puustoisuuden kehittäminen istutuksin ja hoidon toimenpitein*
- **Luonto- ja virkistysarvojen vahvistaminen osana metsän- ja luonnonhoitoa**
 - *Metsien erirakenteisuuden ja monilajisuuden suosiminen*
 - *Tiheiköiden ja avarampien alueiden ja näkymien vuorottelu*
 - *Lahopuun lisääminen myös lähimetsissä*
 - *Arvokohteiden rajaaminen aktiivisen hoidon ulkopuolelle*
 - *Metsäisten kallioiden lakialueilta avautuvien näkymien ylläpito*
 - *Metsien roolin vahvistaminen melua ja muita ympäristöhaittoja vähentävänä tekijänä*
 - *Reuna-alueiden hoito monikerroksisina ja tiheinä soveltuvissa kohteissa reunavaikutuksen vähentämiseksi ja metsien elvyttävyyden parantamiseksi*
- **Luonto- ja virkistysarvojen vahvistaminen osana metsän- ja luonnonhoitoa**
 - *Puustoisuuden epäjatkuvuuskohtia tulee pyrkiä kehittämään hankkeiden yhteydessä ja ylläpidon resurssein.*

Suunnittelualue on kokonaisuudessaan melko puustoinen runsaan tonttipuuston ansiosta. Puustoisia yhteyksiä tulee vahvistaa erityisesti Kivikon eteläosassa liikuntapuiston läheisyydessä, liikenneväylien ylitse ja paikoitellen viheralueilla. (lähteet: HSY:n maanpeiteaineistot, Helsingin metsätietojärjestelmä, Helsingin luonnonsuojeluohjelman metsäverkostotarkastelu).

Suunnittelualue

Avokalliot ja muut vähäpuustoiset alueet: näkymiä ylläpidetään

Metsämaa

Tiiviisti rakennettu, mutta puustoinen alue (HSY:n maanpeiteaineisto)

Metsäverkoston runkoyhteys, säilytetään ja vahvistetaan

Metsäverkoston puustoinen yhteys, säilytetään ja vahvistetaan

Vahvistetaan metsien roolia meluntorjunnassa

METSO-kohteet: arvojen säilyttäminen

Jalopuuvaltaiset metsät (vaahtera ja lehmus)

Metsäverkoston runkoyhteyden epäjatkuvuuskohta / kehittämiskohde

1. Puustoisuutta vahvistetaan, suunnittelukohde

2. Puustoisuuden yhteyden vahvistaminen liikenneväylän ylitse

3. Puustoisuuden yhteyden vahvistaminen viheralueella

Niittyverkosto

Suunnittelualueen niittyverkosto on monipuolinen ja melko hyvin kytkeytynyt. Suunnittelualueen niityt koostuvat maisemapelloiksi ja -niityiksi luokitelluista kohteista. Ne sisältävät kallioalueita, niittyjä, kitu- ja joutomaiden kalliokeitoja, reheviä puronvarsiniittyjä sekä itälaidalla peltoja. Pihojen ja rakennettujen puistojen avoimet alueet sekä palstaviljelmät täydentävät osaltaan niittyverkostoa.

Niittyverkoston erityispiirteinä ovat linnoituslaitteet ja niiden ympäristöt, joiden kasvillisuus on runsasta ja poikkeaa muualla tyypillisestä kallioketokasvillisuudesta. Arvokkaimmat linnoituksiin liittyvät niittykohteet ovat Mustikkamäki, Kiinalaispuisto, Koskenhaanpuisto sekä Kivikon ulkoilupuiston kallioalue, jotka ovat kaupungin luontotietojärjestelmässä määriteltä tärkeiksi kasvillisuusalueiksi. Kivikon kallioalue kuuluu myös Helsingin luonnonsuojeluohjelman puitteissa rauhoitettaviin kohteisiin.

Arvokkaiden niittykohteiden lisäksi suunnittelualueella sijaitsee useita niittyverkoston kokonaisuuksia. Koilliskulmassa sijaitseva alue kattaa Mellunmäen virkistysalueen maisemapellot ja käyttöniityt, palstaviljelyalueen sekä Itäväylän itäpuoliset niityt. Kokonaisuus on suunnittelualueen maaseutumaisiin ympäristö, jolla on merkitystä niin luontoarvojen kuin virkistys- ja maisemankin kannalta. Alueen metsät

rajaavat maisemaa ja monipuolistavat elinympäristökokonaisuutta.

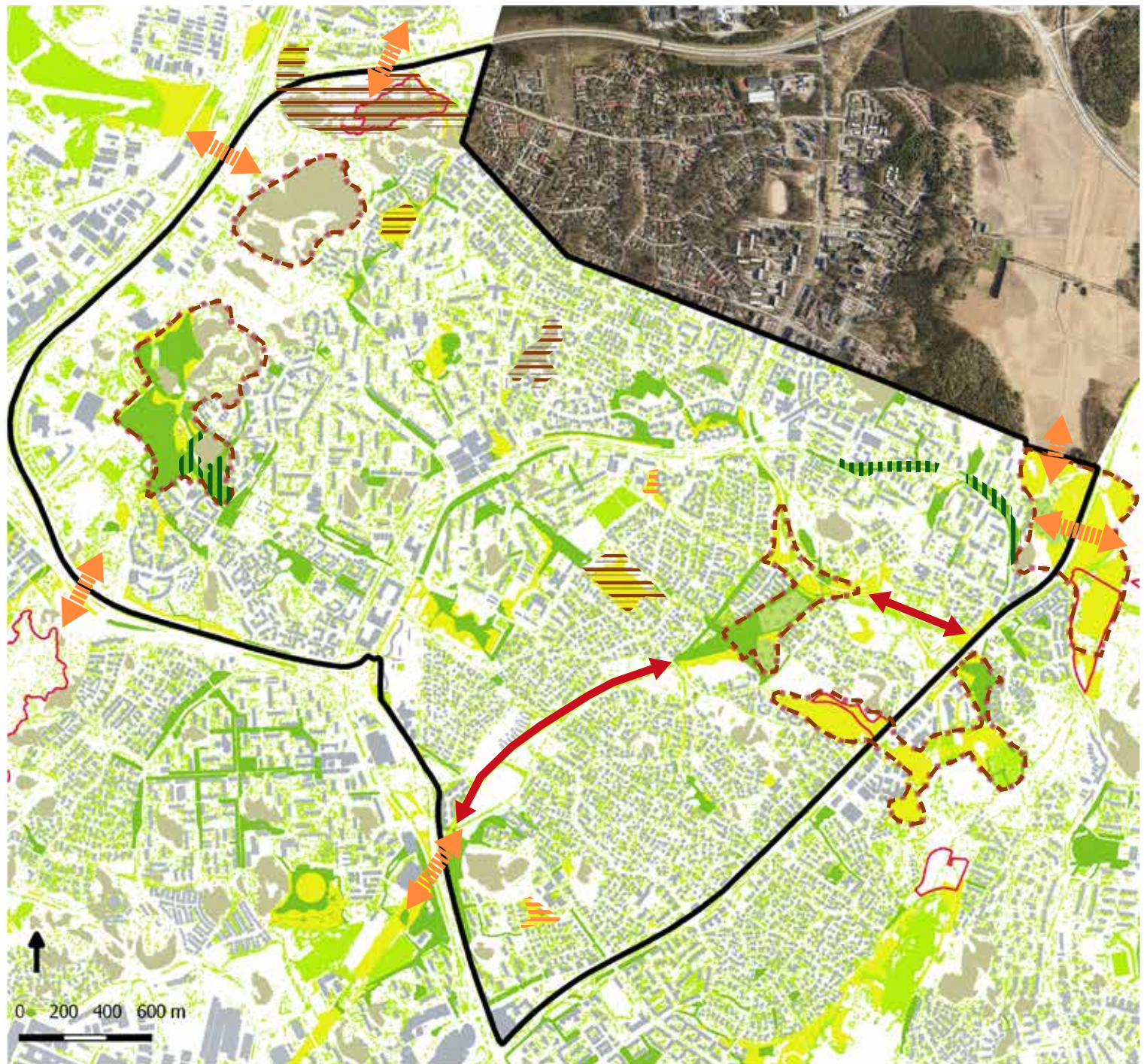
Linnanpellonpuisto muodostaa niittykokonaisuuden, joka koostuu palstaviljelyalueista ja avoimesta pääosin nurmipintaisesta puistosta. Avointen biotooppien sarja jatkuu Uussillanpuiston kautta Itäväylän itäpuolelle. Uussillanpuistossa sijaitseva puustoinen perinnekeito sisältyy Helsingin luonnonsuojeluohjelmaan. Lisäksi maisemasta erottuvat Paukkulanpuiston ja Kivikonpuiston muodostama avoin puistokokonaisuus, joka sisältää nurmialueita, niittyä ja kallioita. Sama niittykokonaisuus on puustoisien verkoston kehitettävä kohta. Kivikossa erottuu myös avokallioista muodostuva kokonaisuus.

Suunnittelualueella on runsaasti niittyverkostoa täydentäviä avoimia alueita. Alueen halki kulkevan voimalinjan alusta on kosteaa niittyä, joka yhdistää elinympäristöjä. Myös katujen pientareet täydentävät verkostoa. Erityisesti Kontulantie, Länsimäentie ja Kontulankaari erottuvat verkostosta.

Niittyverkosto kytkeytyy idän suunnassa Vuosaaren ja Mustavuoren - Porvarinlahden niittyalueisiin sekä Länsisalmen kulttuurimaisemaan, lounaan suuntaan Mellunkylän puronvarsialueen niittyihin ja lännessä Malmin lentokentän - Longinojan alueen niittyihin sekä Kivikon selänteen niittyihin

NIITYYVERKOSTON KEHITTÄMISPERIAATTEET

- Arvokkaiden niittyjen säilyttäminen ja vaaliminen hoidon keinoin
- Niittyverkoston kytkeytyneisyyden ylläpito ja vaaliminen verkostoa täydentävillä kohteilla
 - Voimalinjan alustat
 - Puronvarret tapauskohtaisesti tarkasteltuina
 - Katujen piennaralueet
- Kytkeytyneisyyden parantaminen puistojen nurmialueiden osittaisella muuttamisella niityiksi soveltuvissa kohteissa
- Herkkien elinympäristöjen turvaaminen kulunohjauksella esim. arvokkailla kalliokeidoilla
- Vieraslajien torjunta erityisesti kosteilla niityillä, mutta myös kedoilla
- Tunnistettuja jatkoselvitys ja -kehitystarpeita
 - Linnoituslaitteisiin liittyvien avointen biotooppien ylläpito ja kehittäminen

Suunnittelualue

Niityt (hoitoluokka B)

Avokalliot (kitu- ja joutomaiden kallioedot, kulunohjaus)

Avoimet puistoalueet (hoitoluokka A)

Viijelypalsta

Matala kasvillisuus (HSY:n maanpeiteaineisto), niittyverkoston mahdollista tukialuetta

Niittyverkoston kehittäminen voimalinjan alla

Nurmikko muutetaan niityksi

Umpeutuneen niittykohteen avaaminen

Merkittävät niittyverkoston jatkumot Helsingin niittyverkostossa

Kokonaisuudet ja arvokohteet

Niittyverkoston vaalittavat kokonaisuudet

Luonnonsuojeluohjelman kohteet

Arvokkaat linnoitusalueiden kallioedot, ylläpito ja kehittäminen

Niittyverkostoa tulisi kehittää koko Helsingin alueella. Selviä kehityskohteita ovat nurmikkojen muuttaminen niityiksi, jos niille ei ole nurmikkokäyttöä, ja sähkölinjojen alustojen hoito niityinä. Niittyverkostokartassa on esitetty laajimmat kehitettävät kohteet. Lisäksi niittyalaa voidaan lisätä hyvinkin pieninä laikkuina. (lähteet: Helsingin yleisten alueiden rekisteri, metsätietojärjestelmä, Helsingin karttapalvelu, HSY:n maanpeiteaineisto).

Sininen verkosto

Suunnittelualueen sininen verkosto koostuu yhteensä neljästä purosta, Kivikonlaidan ja Kivikon ulkoilupiston kosteikoista sekä hule- ja salaojaverkostoista. Lisäksi alueen ulkopuolelle laajentuvilla pienvaluma-alueilla esiintyy kolme muuta kosteikkoaluetta. Suunnittelualueen koillisosaan ulottuu vedenhankinnan kannalta tärkeä pohjavesialue, josta suurin osa sijaitsee Itäväylän eteläpuolella. Myös Kivikon hiekkaharjun alue on pohjavesialuetta. Suunnittelualueella ei ole lampia, merta tai niiden ranta-alueita.

Suunnittelualueen sininen verkosto koostuu puroista ja kosteikoista. Alueella sijaitsevat Viikinoja, Mustapuro ja Mellunkylän puro tuovat vaihtelua maisemaan ja niillä on keskeinen rooli myös virkistuksen, hulevesien hallinnan ja luontoarvojen kannalta. Vaikka itse suunnittelualueella ei sijaitse suuria vesistöjä, vaikuttaa meren läheisyys alueen ilmastoon vähentäen lämpötilan vuotuisia ja vuorokautisia eroja sekä lisäten ilman kosteutta. Vesi on elementtinä läsnä myös pohjaveden ja hulevesien muodostumisen kautta.

Purol

Purol ovat suunnittelualueen näkyvin vesielementti. Suunnittelualueen purojen uomat ovat pääosin voimakkaasti muokattuja ja niiden yli on rakennettu useita tierumpuja, siltoja ja muita ylikulkupaikkoja. Purol sijaitsevat pääosin viheralueilla ja purojen ympäristöt toimivat tärkeinä viheralueina: erityisesti Mustapuro ja Mellunkylänpurol ovat tässä suhteessa tärkeitä. Molemmissa purolissa on myös luontaisesti lisääntyvä taimenkanta. Suunnittelualueen purol sisältävät Helsingin pienvesiohjelmaan.

Mustapuro on lähdevaikutteinen kaupunkipuro, joka saa alkunsa Kontulan kirkon ympäristöstä ja laskee mereen Strömsinlahdella. Puron ympäristö on tärkeä ulkoilualue ja linnustollisesti merkittävä. Helsingin pienvesiohjelman mukaan Mustapuro kannalta tärkeää on vedenlaadun parantaminen, maisemallisten ja virkistysellisten arvojen lisääminen, hyvä tulvasuojelutaso, ekologisen monimuotoisuuden lisääminen sekä luonnonarvojen säilyttäminen. Mustapuro on suunnittelualueen ulkopuolella Myllypurossa kohennettu rakentamalla pohjapadollinen kosteikko pienvesiohjelman kunnostustoimenpiteiden mukaisesti.

Mellunkylänpurol saa alkunsa Helsingin ja Vantaan

rajalla sijaitsevalta Slättmossenin keidassuolta, josta se virtaa Vesalan ja Vartiokylän asuinalueiden läpi yhdistyen suunnittelualueen itäpuolella Broändanpurol. Puron erityisyytenä on kolme koskea, joista kaksi sijaitsee suunnittelualueella: Aarrepuiston koski Vesalassa sekä Ojapuistonkoski. Myös Broändanpurol on taimenvesistö. Ohjelmassa keskeisiksi tavoitteiksi on tunnistettu kalaston elinolosuhteiden parantaminen, luontoarvojen säilyttäminen, tulvien hallinta ja ekologisen monimuotoisuuden edistäminen, virkistyskäytön kehittäminen sekä vedenlaadun parantaminen.

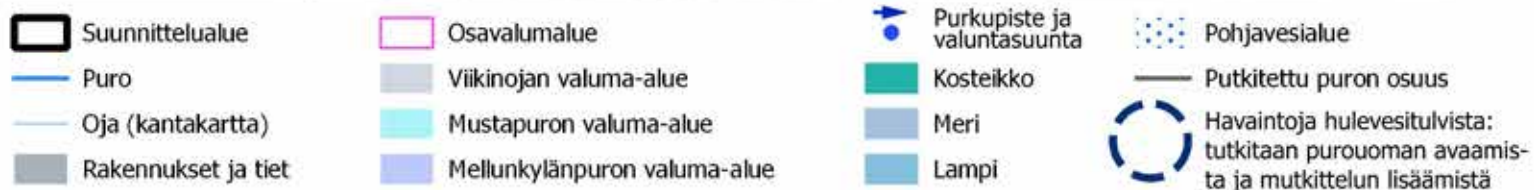
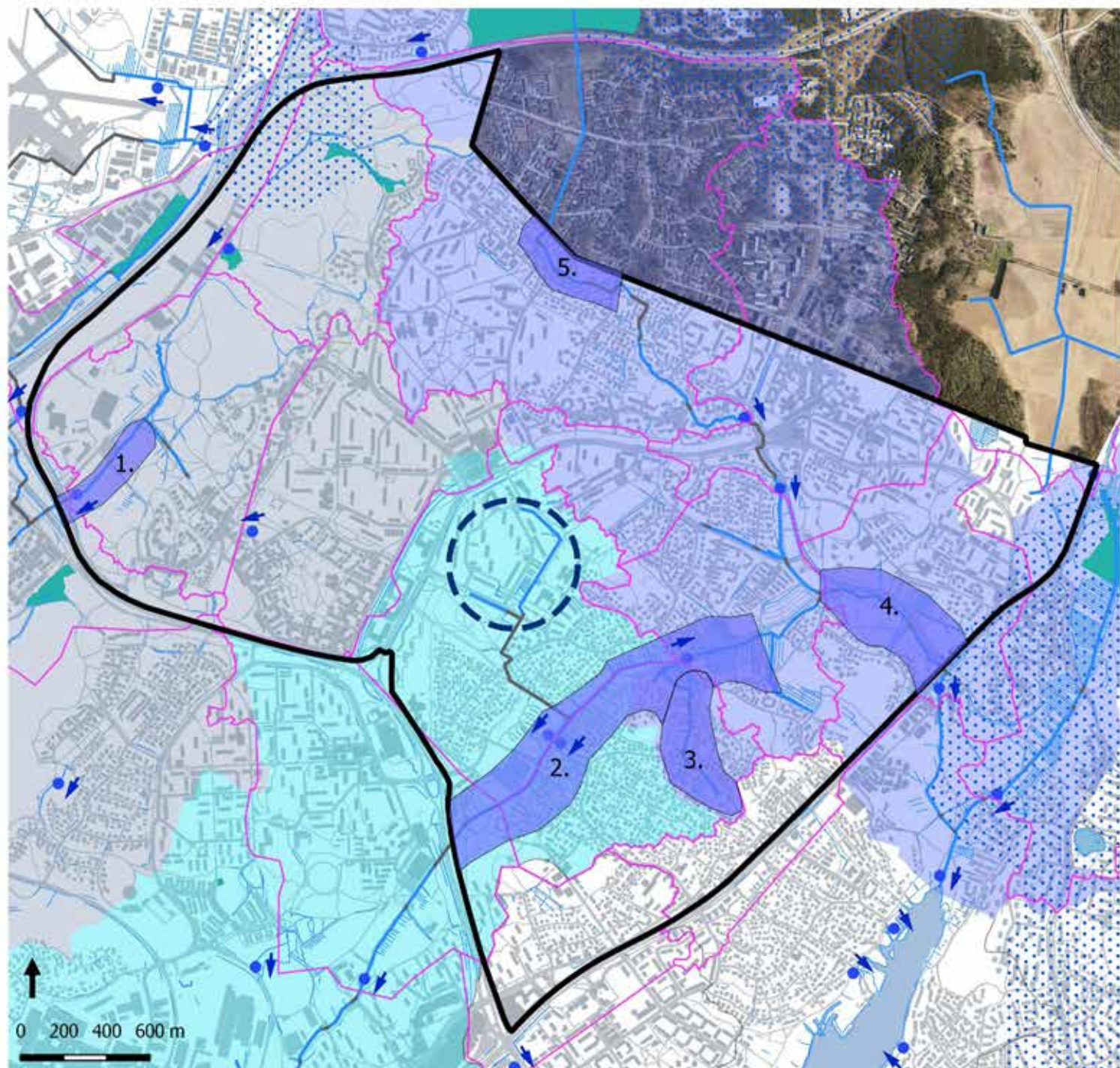
Broändanpurol on Mellunkylänpurol sivuhaara, jonka valuma-alue kattaa osan suunnittelualueen itäosasta. Helsingin pienvesiohjelman mukaan Broändanpurol on kaupungin luonnontilaisiin purol. Puron keskivirtaama on vain 10 l/s, minkä vuoksi valuma-alueella huleveden pidättämisessä on otettava huomioon alivirtaamat, jottei purol täysin kuivu. Broändanpurol ja Mellunkylänpurol uomia on alajuoksulla muutettu kiinteistöjen tulvapengerten rakentamista varten Vartiokylänlahden tulvasuojeluhankkeen puitteissa.

Suunnittelualueen lounaisosassa sijaitseva Viikinoja kokoa vetensä Kivikosta, Kontulasta ja Kurkimäen asuinalueelta. Varsinaisen puroluoman osuus suunnittelualueella on melko lyhyt, mutta purol valuma-alue kattaa laajan osan suunnittelualueesta. Helsingin pienvesiohjelmassa purolle asetetut tavoitteet ovat nykytilan ja arvojen säilyminen ja uoman loppuosan kunnostus. Viikinojan uomaan on lisätty meanderointia Viikin peltoalueella. Mustapuro, Mellunkylänpurol ja Viikinojan lisäksi suunnittelualueen koillisosassa sijaitsee pieni osa Västerkullanpurola.

Läpäisemättömät pinnat

Maanpinnan läpäisevyys vaikuttaa voimakkaasti hulevesien määrään ja laatuun. Läpäisemättömien pintojen osuuden ollessa suuri hulevedet voivat lumien sulamisen tai voimakkaiden sateiden yhteydessä aiheuttaa tulvimista. Hulevesien poisohjaaminen tällaisissa tilanteissa laskee pohjaveden pintaa vaikuttaen alueen luonnontilaan. Lisäksi kaduilta, rakennusten katoilta ja teollisuusalueilta vesistöihin päätyvät haitta-aineet heikentävät purkuvesistöjen ja pohjavesien laatua. Olennaista on pyrkiä viivyttämään, imeyttämään tai hyödyntämään hulevesiä jo niiden syntypaikalla. Paikallisen käsittelyn jälkeen jäljellä

Suunnittelualue jakautuu kolmen purol valuma-alueisiin. Hulevesitulvia on havaittu Emännänpuiston ja Kelkka-puiston alueella, ja kehitettäviä purolympäristöjen osuuksia on tunnistettu viisi. (lähteet: Helsingin karttapalvelu, FCG 2014, HSY:n maanpeiteaineistot, Suomen ympäristökeskus, ELY-keskus).

Puroympäristöjen kehitettävät osuudet

1. Ojien puhtaanapito ja näkymien avaus, kosteikkojen ylläpito
2. Jatkoselvityskohde: ekologisen tilan ja virkistykäytön kehittäminen
3. Kehittäminen maisemallisena ja ekologisena yhteytenä
4. Kasvillisuuden raivaus, näkymien avaus, hulevesien käsittely ennen puroon ohjaamista
5. Näkymien avaaminen, vieraslajien torjunta, luonnonmukaisen hulevesien käsittelyn lisääminen

olevat hulevedet tulisi ohjata pois pääosin avoimien, suodattavien ja virtausta hidastavien uomien kautta ennen vesistöön johtamista. Vasta viimeisenä vaihtoehtona on johdattaa vettä hulevesiviemäreissä suoraan vesistöihin. Tehokkaimmin hulevesien syntyy vaikutetaan minimoimalla läpäisemättömien pintojen määrää ja säilyttämällä luonnonympäristöjä.

Suunnittelualueen läpäisemättömien pintojen osuuksia tarkasteltiin pienvaluma-alueittain. Vaikka suunnittelualue on pääosin vihreä ja melko väljästi rakennettu, on läpäisemättömän maanpinnan osuus paikoin korkea etenkin suunnittelualueen keski-osissa. Korkeaa osuutta selittää alueiden tiivis rakentamistapa sekä teiden ja kalliomaiden runsaus. Suunnittelualueella on oja, salaojia ja teiden kuivatuspientareita yhteensä noin 62 kilometriä. Purkupisteet on esitetty sinisen verkoston kartassa.

On todettu, että läpäisemättömän pinnan osuuden ylittäessä 25 % valuma-alueesta virtavesien tila heikentyy voimakkaasti. Suunnittelualueen purojen osalta tämä raja ylittyy usealla prosenttiyksiköllä; Viikinojan valuma-alueen läpäisemättömän pinnan osuus on 41 %, Mellunkylänpuron ja Broändanpuron 36 % ja Mustapuron 35 %. Pienvesiohjelmassa näiden purojen tila on luokiteltu joko tyydyttäväksi tai

välttäväksi. Suunnittelualueen luoteiskulmassa, jossa läpäisemättömän pinnan osuus on 25 %, on hulevesien hallitsemiselle nykyisellä maankäytöllä erityisen hyvät näkymät: Liikenteen vähäisyyden vuoksi hulevesien laatu on todennäköisesti muuta aluetta keskimäärin parempaa, ja kosteikkoalueet hillitsevät voimakkaiden sateiden ja sulamisvesien vaikutuksia.

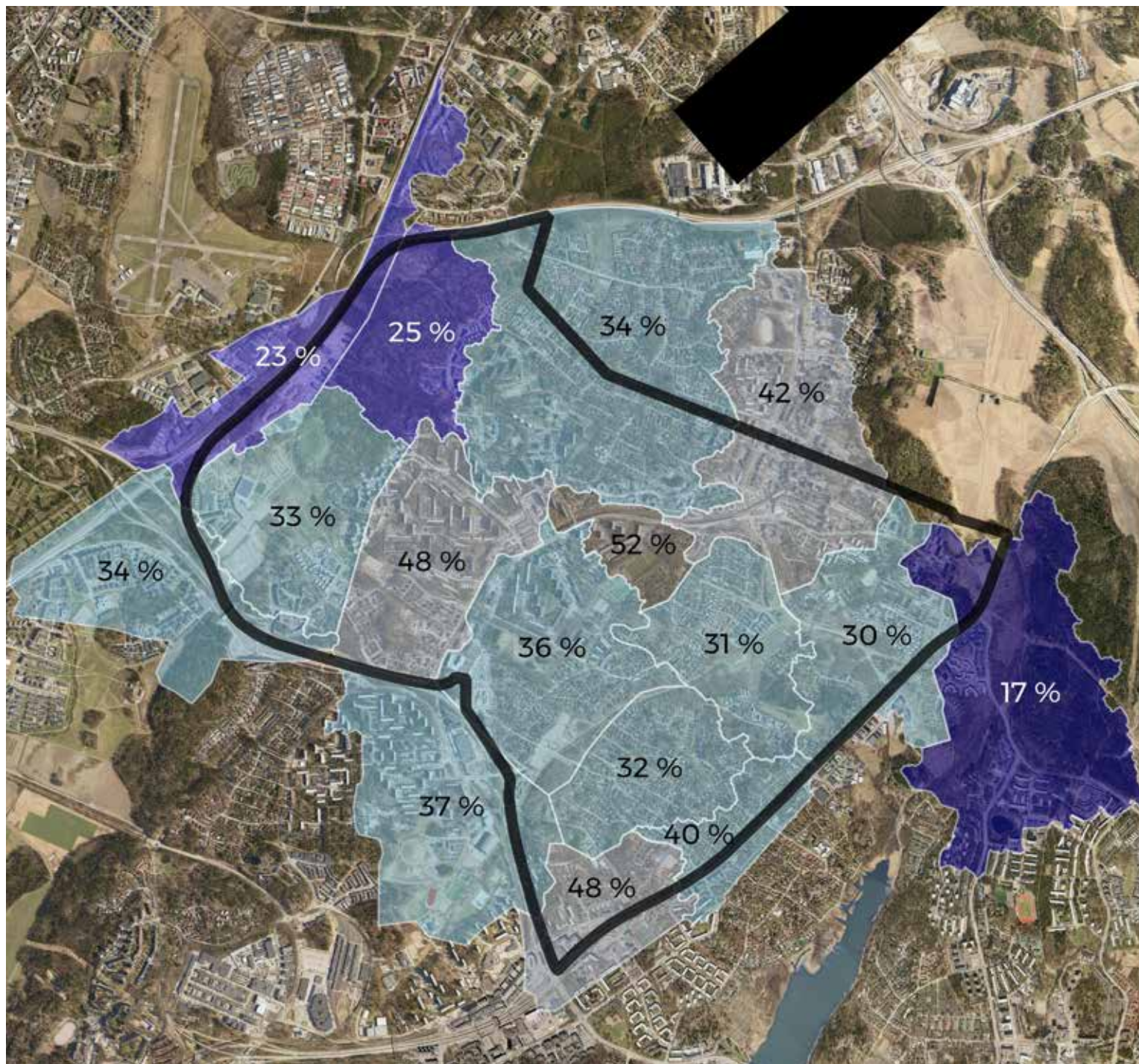
Tähän mennessä suunnittelualueella on havaittu joitakin hulevesitulvia, jotka sijaitsevat pääosin purojen valuma-alueiden latvaosissa Kontulan Emännänpuistossa ja Kelkkapuistossa. Lisäksi Kontulantien ja Länsimäentien risteyksen yhteydessä on maastonpainanne, joka on potentiaalinen hulevesitulva-alue (FCG 2012). Tulevaisuudessa hulevesien hallinnan merkitys korostuu alueella entisestään. Ilmastonmuutoksen myötä sadevesien määrä tulee kasvamaan ja samalla suunnittelualueelle kohdistuu täydennysrakentamista, jolloin rakennettujen pintojen osuus ja sitä kautta hulevesien pintavalunta lisääntyvät. Lisääntyviin sateisiin olisi syytä varautua luonnonmukaisten ja vettä pidättävien ratkaisujen avulla ja samalla edistää purojen ekologista tilaa virkistyskäytön ja luonnonarvojen parantamiseksi. Tämä vaatii tarkastelua koko valuma-alueen tasolla, mutta myös paikallisemmin osana viherrakennetta ja kaupunkikuvaa.

Vieraslaji jättipalsami on yleistynyt viime vuosina. Sitä torjutaan niittämällä ja kitkemällä.

Ojapuiston voimalinjan alla puroympäristössä menestyy kostea niitty. Alueella on myös vieraslajeja.

Virtavesien tila heikentyy voimakkaasti, kun läpäisemättömän pinnan osuus ylittää 25 % valuma-alueesta. Viikinojan valuma-alueen läpäisemättömän pinnan osuus on 41 %, Mellunkylänpuron ja Broändänpuron 36 % ja Mustapuron 35 %. Suunnittelualueen luoteiskulmassa kosteikkoalueet hillitsevät voimakkaiden sateiden ja sulamisvesien vaikutuksia ja liikenteen vähäisyyden vuoksi myös hulevesien laatu on todennäköisesti muuta aluetta keskimäärin parempaa.

SINISEN VERKOSTON KEHITTÄMISPERIAATTEET

- **Puroympäristöjen luonto- ja virkistysarvojen ylläpito ja edistäminen**
 - *Monipuolisen puroympäristön edistäminen; vaihtelevia elinympäristöjä kasvillisuuden, lahoppuun ja tiheiköiden avulla sekä avoimia näkymiä puroihin*
 - *Eroosion ja kiintoaineskuorman ehkäisy kasvullisia suojavyöhykkeitä kehittämällä*
 - *Vieraslaajien torjunta ja puhtaanapito*
 - *Yhteistyö asukkaiden ja järjestöjen kanssa purojen kunnostamiseksi*
 - *Puroympäristöjen luontoarvojen tunnistaminen ja vaaliminen hankkeissa*
- **Hulevesien määrällisen ja laadullisen hallinnan kehittäminen**
 - *Viheralueiden säilyttäminen ja muiden vettä läpäisevien pintaratkaisujen lisääminen erityisesti pienvaluma-alueilla, joissa läpäisemättömän pinnan osuus on suuri*
 - *Luonnonmukaisen hulevesien käsittelyn edistäminen yleisten alueiden suunnittelussa ja rakentamisessa*
 - *Tonttikohtaisen hulevesien käsittelyn edistäminen kaavoituksessa erityisesti toimitila-alueiden ja suurten väylien yhteydessä*
- **Tunnistettuja jatkoselvitys ja -kehitystarpeita:**
 - *Valuma-aluekohtainen tarkastelu Mellunkylänpuron/Mustapuron ekologisen tilan ja virkistyskäytön kehittämisestä.*
 - *Virkistysympäristöinä toimivien puroympäristöjen kunnostushankkeet tunnistetuissa kohteissa*

4.2.4 Palveluverkosto viheralueilla

Mellunkylän ja Vartiokylän pohjoisosan viheralueiden palveluverkosto on melko tiheä ja alueella on monipuolinen palvelutarjonta. Alueelle sijoittuu useita kaupunginosapuistoja, liikuntapuistoja ja toimintaa tarjoavia leikkipuistoja. Alueella sijaitsee myös neljä koirapuistoa, mikä täyttää kaupungin tavoitteellisen koirapuistojen kahden kilometrin saavutettavuustavoitteen.

Aluesuunnitelman tarveselvityksessä on kartoitettu yleisten alueiden palveluiden kehittämistarpeita. Tarveselvityksessä todettiin palveluverkoston olevan alueella pääasiallisesti riittävä, mutta kunnostus- ja kehittämistarpeita nousi esiin.

Alueella on leikkipuistoja ja –paikkoja kattavasti, mutta useat niistä ovat osittaisen kunnostuksen tai peruskorjauksen tarpeessa. Peruskorjattaviksi leikkipuistoiksi ja –paikoiksi on tunnistettu leikkipuisto Lampi ja leikkipuisto Mellunmäki. Molemmat kuuluvat uudessa yleiskaavassa tunnistettuihin kaupunginosapuistojen kokonaisuuksiin, ja ne täydentävät osaltaan alueiden monipuolista palvelutarjontaa.

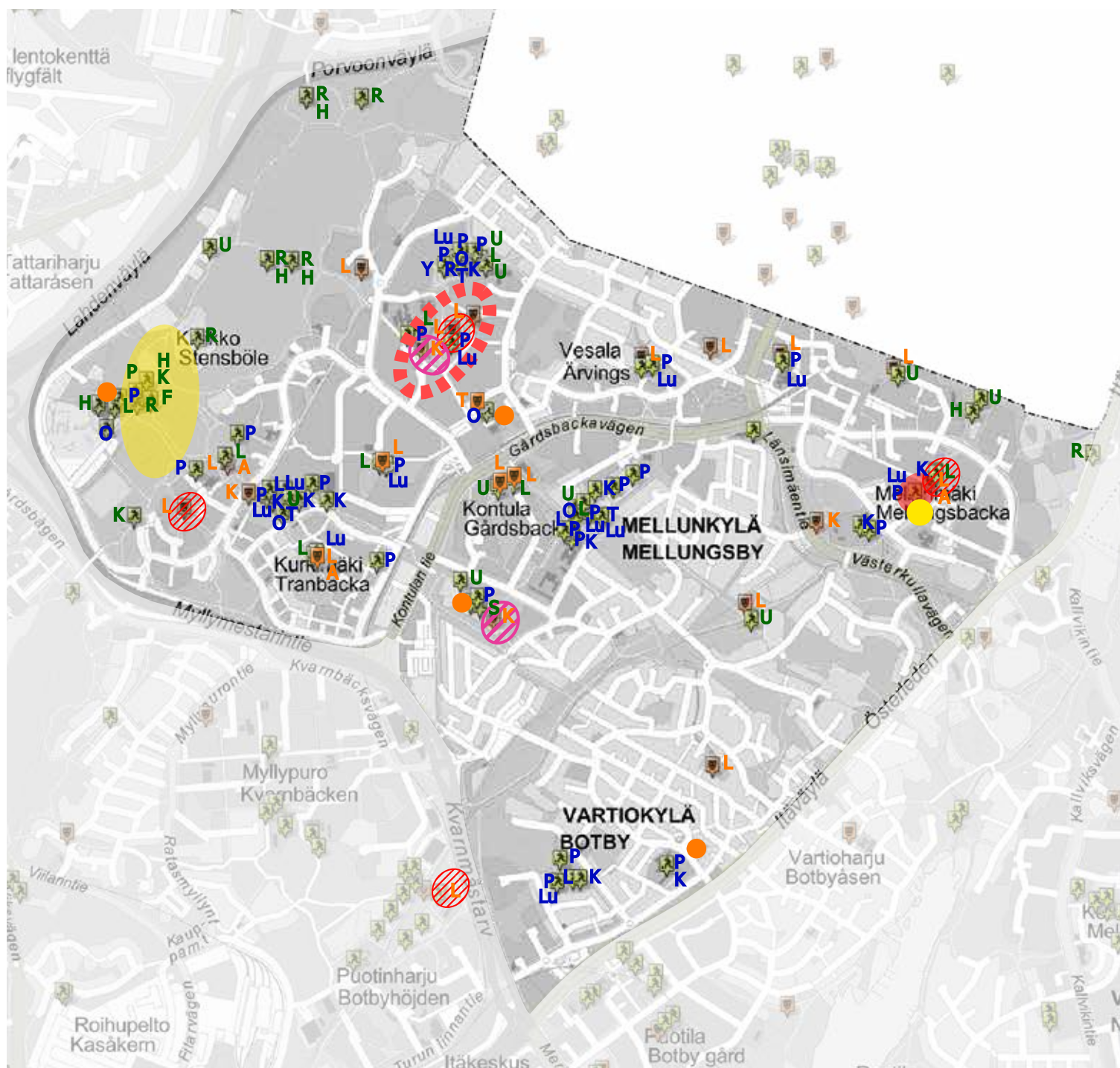
Leikkipuisto Mellunmäen vierestä Mellunmäen iso kenttä siirtyy muualle, ja sen tilalle tulee oleskelupuisto sekä uusi liikuntapuisto ja lähiliikuntapaikka.

Paukkulanpuiston leikkipaikka on jo edellisessä aluesuunnitelmassa määritetty kunnostuskohteeksi. Sen välineistö on kulunutta, ja se on osittaisen kunnostuksen kohteena.

Suunnitelma-alueen välittömässä läheisyydessä Kehä I:n länsipuolella Vartiokylässä sijaitseva leikkipaikka Mustapuro odottaa, että alueen tilapalveluverkko selkiytyisi, ja sen myötä ratkeaa, mitä leikkipaikalle tehdään.

Kivikon urheilupuisto kehittyy ja rakentuu. Paukkulanpuiston ja Kivikon liikuntapuiston alueella sijaitsee suosittu, täysimittainen fresbeegolfrata, joka on peruskunnostuksen tarpeessa.

Alueen koirapuistoverkosto on todettu kattavaksi, mutta koirapuistojen kunto on paikoin melko huono. Erityisesti kunnostusta vaativiksi kohteiksi koirapuistojen osalta on tunnistettu Kontulan kelkkapuiston ja Suopuiston koira-aitaukset.

Palvelut

● Nähtävyydet	U Ulkokuntoiluvälineet
T Katutaidepaikat	R Kuntorata
L Leikkipaikat - ja puistot	H Hiihto
A Kahluuaitaat	O Opastuspiste
K Koira-aitaukset	K Koripallokenttä
K Koiraaurheilualue	L Lentopallokenttä
F Frisbeegolf-rata	P Pallokenttä
L Lähiliikuntapaikka	R Rullakiekkokenttä
P Pyöräilyalue	T Tenniskenttäalue
S Skeitti / rullaluistelupaikka	Y Yleisurheilukenttä
	Lu Luistelu

Palveluiden kehitettävät osuudet

- Kehitettävä kaupunginosapuisto
- Kehitettävä oleskelupuisto
- Kehitettävä leikkipaikka tai -puisto
- Kehitettävä koira-aitaus
- Parannettava frisbeegolfrata
- Uusi liikuntapuisto ja lähiliikuntapaikka

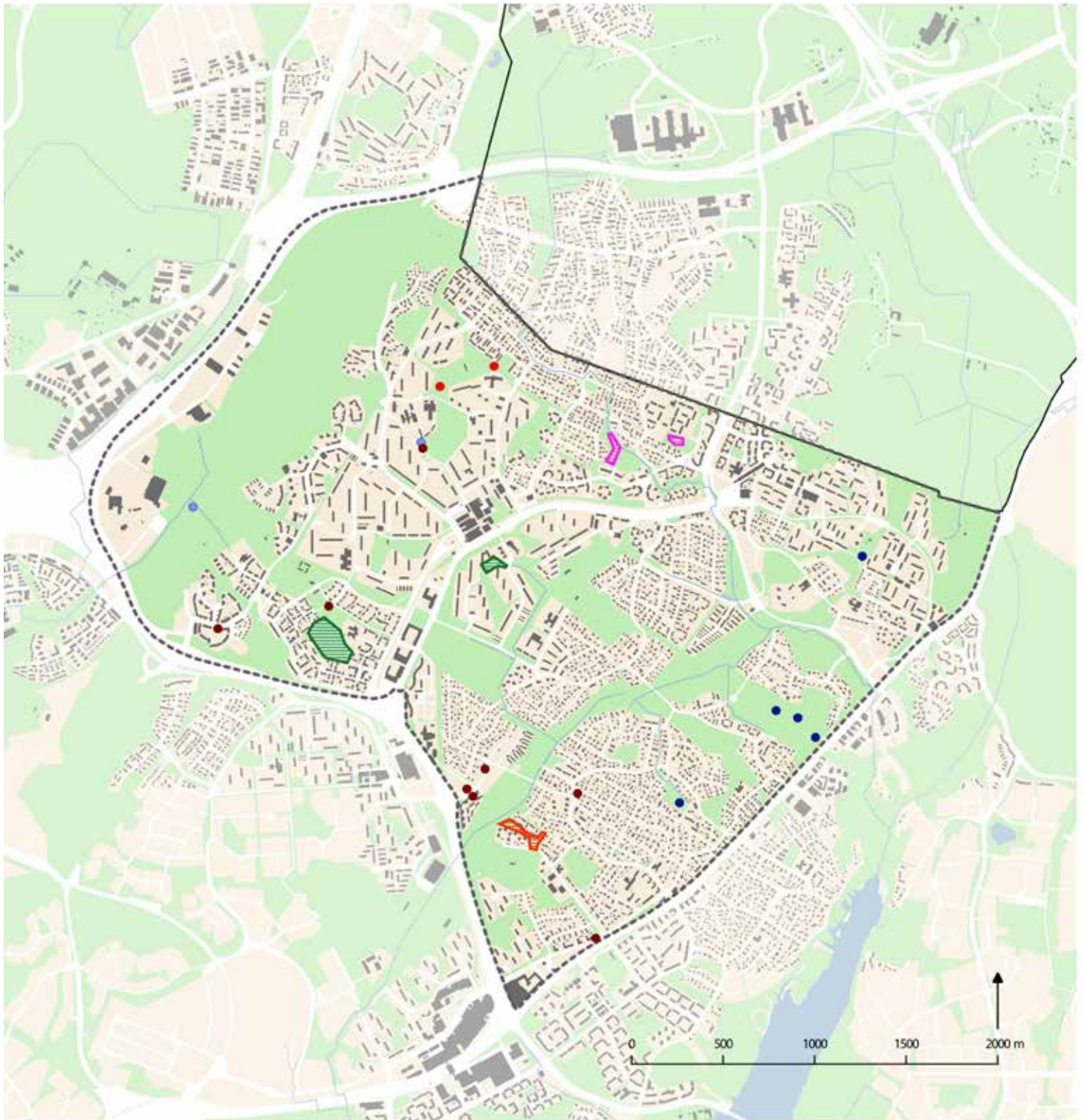
PALVELUVERKOSTON KEHITTÄMISPERIAATTEET

- **Monipuolinen tarjonta**
 - Alueella säilytetään monipuolinen tarjonta erilaisia viheralueiden palveluita, jotka tarjoavat laadukkaat mahdollisuudet erilaisiin aktiviteetteihin ja virkistytymiseen
- **Turvallisuus ja viihtyisyys**
 - Leikkipaikkojen leikkivälineet tarkastetaan säännöllisesti ja niiden turvallisuudesta ja kunnosta pidetään huolta
 - ➔ Leikkipaikkojen verkosto pidetään riittävällä tasolla koko alueella
 - Koirapuistojen aidat ja kalusteet päivitetään tarvittavilta osin
 - Kaikki viheralueet pidetään siisteinä tarvittaessa tehostetulla ylläpidolla
 - ➔ Roska-astioiden kunnossapito ja kalusteiden kunto
 - Viheralueiden hoitoluokkia noudatetaan alueiden ylläpidossa, jotta eri luonteiset viheralueet säilyttävät omalaatuisen olemuksensa rikastaen alueen viheraluetarjontaa
- **Tunnistettuja jatkoselvitys ja -kehitystarpeita:**
 - Palveluverkoston esteettömyystarkastelu
 - ➔ Esteettömien liikunta- ja leikkipalveluiden tarjonta tulee olla riittävä

Mellunmäen leikkipuisto

Suunnittelualueen palveluverkoston on pääasiallisesti riittävä. Kehitettävät kohteet esitetään kartalla.

-----	Suunnittelualue	●	Lisättävä penkki
	Alue, jolla penkkejä tulee lisätä tai kunnostaa	●	Poistettava penkki (rikki)
	Alue, jolla roska-astioita tulee lisätä tai kunnostaa	●	Lisättävä roska-astia
	Alue, jolla penkkejä ja roska-astioita tulee lisätä tai kunnostaa	●	Kunnostettava syväkeräysastia

Maastotarkastelussa havaitut puutteet penkkien ja roskakorien sijoittelussa.

4.2.5 Jalankulun ja pyöräilyn reitistöt ja alueet

Alueella kulkevat reitit muodostavat mielekkäitä kokonaisuuksia, jotka kulkevat alueen monipuolisten viheralueiden läpi. Viheralueiden reitistöä täydentävät pääosin kokoojakatuja varsille sijoitetut jalankulun ja pyöräilyn reitit. Asuntokaduilla pyöräily on Helsingin strategian mukaisesti sijoitettu valtaosin ajoradalle.

Esikaupunkialueiden pyöräiliikenteen tavoiteverkko toimii alueella suurelta osin, mutta osa olemassa olevista pyöräily-yhteyksistä ei ole tavoiteverkon mukainen (kts. kappale 4.1.3). Pyöräiliikenteen laatukäytävät, ns. baanat, tullaan sijoittamaan valtaosin suurten liikenneväylien - Kehä I:n ja Itäväylän yhteyteen.

Aluesuunnitelman tarveselvityksessä korostui hyvän reittiverkoston rooli alueen identiteettitekijänä ja ulkoilumahdollisuuksien turvaajana. Alueen jalankulun ja pyöräilyn reitistöt koetaan pääsääntöisesti asukaspalautteen perusteella riittäviksi ja reittiverkosto alueella on kattava.

Uussillanpuistossa havaittiin jakso, joka tulisi ottaa talvikunnossapidon piiriin. Reitistön epäjatkuvuuskohtia, kuten suurten väylien ylityksiä, tulee jatkossa kehittää ja samalla varmistaa katkeamattomat reitti-

yhteydet Helsingin viher- ja virkistysalueiden strategisen kehityskuvan mukaisesti. Lisäksi varmistetaan reitistön ympärivuotinen toimivuus mm. alikulkujen talvikunnossapidosta huolehtimalla. Kivikon liikunta- ja ulkoilupuistossa tulee tarkastella talvikunnossapidettyjen kävelyreittien mahdollisuuksia alueen latuverkoston ohella. Kokonaan puuttuvia reittiyhteyksiä alueella tunnistettiin Kotikonnuistossa sekä Vesalan urheilukentällä.

Viheralueilla sijaitsevien kulttuurihistoriallisten linnoituslaitteiden ja niiden erikoislaatuisten luontoympäristöjen hyödyntämistä reittiverkostoa monipuolistavana tekijänä tulee selvittää mm. opastuksen ja kulunohjauksen osalta.

Suunnitelma-alueelta ei ole käytössä kattavaa esteettömyystarkastelua.

REITTIVERKOSTON KEHITTÄMISPERIAATTEET

• Ympärivuotinen hyödyntäminen

- Alueelta löytyy jatkossakin monipuolisesti eri luonteisia, ympäri vuoden käytössä olevia valaistuja reittejä, joiden valaisinten toimivuudesta huolehditaan erityisesti alikulkujen osalta
- Talvikunnossapidetty, mielellään rengasmainen kävelyreitti Kivikkoon

• Turvallisuus ja viihtyisyys

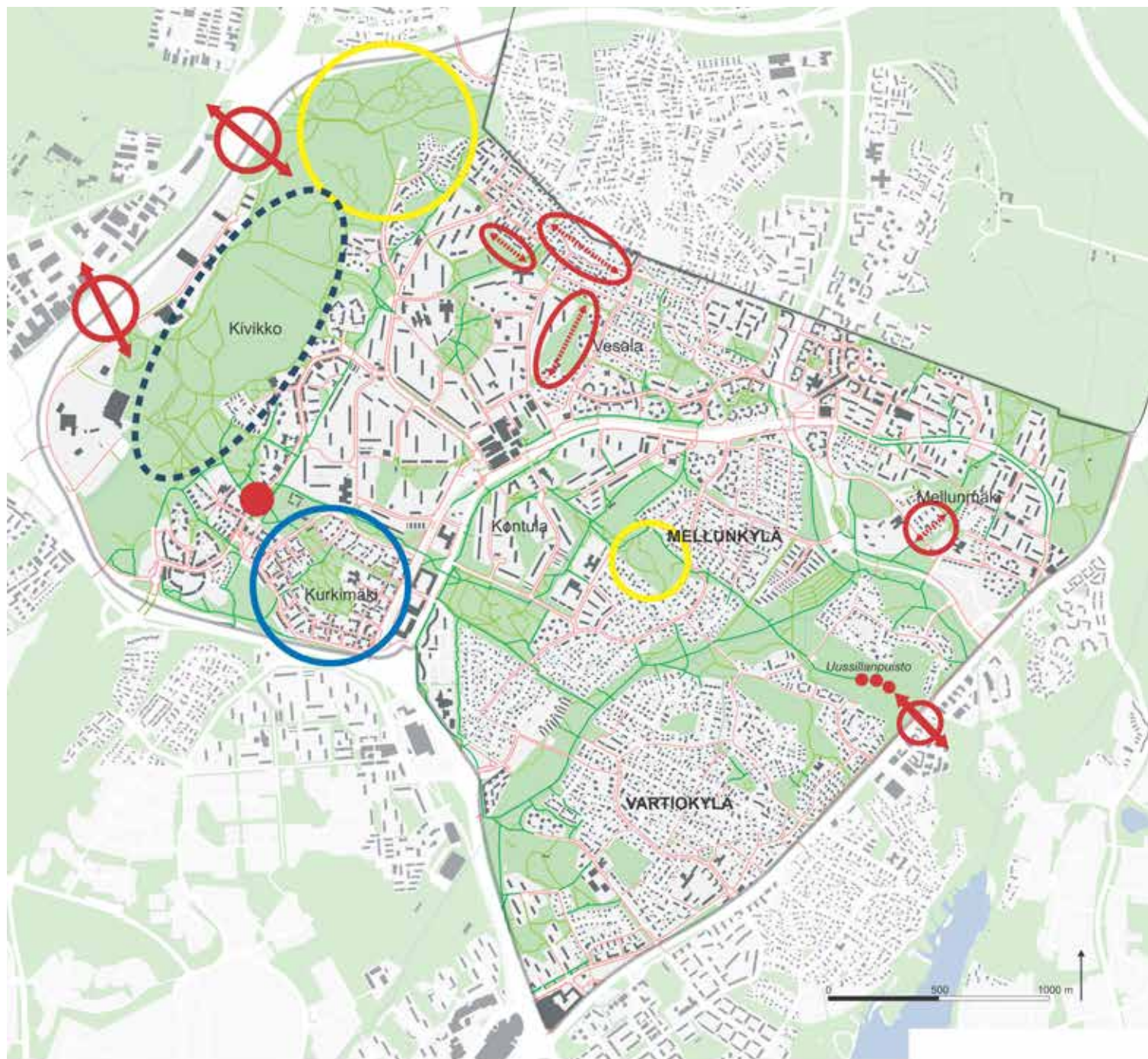
- Reitistön kunnosta ja kalusteiden ja varusteiden sekä valaisinten ylläpidosta huolehditaan edelleen
- Reitistön varren kasvillisuutta hoidetaan näkymien varmistamiseksi sekä turvattomuuden tunteen ehkäisemiseksi

• Mielenkiintoinen ja toimiva

- Reittien ja alikulkujen kuivatus varmistetaan tarpeellisilta osin toimivalla hulevesisuunnittelulla
- Eriluonteisten reittien ja niiden ympäristöjen ominaispiirteitä vaalitaan ylläpidon ja luonnonhoidon toimenpiteillä
- ➔ Linnoituslaitteiden ja niiden luontoympäristöjen huomioon ottaminen ja esiinnostaminen kulunohjauksella ja opastuksella

• Jatkoselvitystarve: Reitiverkoston esteettömyystarkastelu

- Pääreitistön esteettömyys tulee tarkastaa ja turvata, esteetön kulku muilla viheralueilla turvataan mahdollisuuksien mukaan

Suurten väylien ylityksen tai alituksen kehittäminen

Jalankulun ja pyöräilyn reitin parantaminen

Aukioiden havaittu kehitys-/ kunnostustarve

Linnoituslaitealueen kulunohjaaminen ja opastuksen kehittäminen

Talvikunnossapidettävä puistoraitti

Talvikunnossapidon ulkopuolella oleva puistoraitti

Katualueen kevyen liikenteen väylä

Reitti talvikunnossapidon piiriin, kuivatuksen parannus

Alikulku talvikunnossapidon piiriin, kuivatuksen parannus

Talvikunnossapidettävän kävelyreitistön lisääminen

Jalankulun ja pyöräilyn reitistö on kattava, mutta reiteissä on myös epäjatkuvuuskohtia ja kehitettäviä alueita.

4.3 Kehittämistarpeiden yhteenveto

4.3.1 Toimenpidetarpeet

Alueen maisemahoidon tavoitteet on esitetty aluekohtaisesti yksilöitynä aluekorteissa. Tiivistetysti koko aluetta koskevat tavoitteet ovat

- *Ensimmäisen maailmansodan aikaisen maalinnoitusketjun nostaminen alueen identiteettitehtäväksi opastuksen ja hoidon keinoin, avoimia biotooppeja lisäämällä, kulkureittejä kehittämällä ja kehittämisohjelman laatiminen. Tämä edellyttää yhteistyötä Museoviraston kanssa.*
- *Puustoisien verkoston monimuotoisuuden tukeminen yleisesti ja epäjatkuvuuskohtien parantaminen erityisesti.*
- *Niittyverkoston kehittäminen monin yhtäaikaisin hoitollisin toimenpitein niityillä, nurmikoilla, johtokäytävissä ja pientareilla, avoimuuden ja monimuotoisuuden edistäminen ja vieraslajien torjuminen.*
- *Puoympäristöjen kehittäminen yhteistyössä asukkaiden ja järjestöjen kanssa ja lisäselvitysten laatiminen Mellunkylänpuron/Mustapuron tilasta ja kehittämisestä.*

Lisäksi koko aluetta koskee tarve selvittää ja edistää esteettömyyttä niin palveluverkoston kuin reittien osalta.

Katualueet

Suunnittelualueen kadut ovat yleensä hyväkuntoisia. Alueella esiintyy vain paikoittain vakavia päällystevaurioita, sillä maaperä on kantavaa. Graniittireunatuet ovat säilyneet hyväkuntoisina vanhoillakin katuosuuksilla, mutta liimattavat betonireunatuet ovat useissa kohdin irronneet talvihoidon yhteydessä. Myös ajohidasteet ovat usein huonokuntoisia. Siltojen ja alikulkujen yhteydessä esiintyy melko paljon töhryjä.

Suojatiemaalaukset ovat monissa paikoissa kulu-neet, ja usein suojatien jatke puuttuu eroteltujen ja yhdistettyjen jalankulku- ja pyöräteiden yhteydessä. Suojatiejärjestelyjen ja linja-autopysäkkien esteettömyyteen tulisi kiinnittää huomiota katujen peruskorjausten yhteydessä.

Kurkimäen ja Vesalan katupuut ovat monissa paikoin huonokuntoisia ja yksittäisiä puita on poistettu auki-oilta kokonaan. Katupuiden runkosuojat ovat usein vaurioituneita, juuristoritilät painuneet ja kasvualus-tat ovat puiden kunnosta päätellen puutteellisia. Nur-metetut alueet ovat pääasiassa hyväkuntoisia, mutta paikoittain on nurmetus kulunut pysäköinnin takia ja

siihen on muodostunut oikopolkuja. Tonttien kasvilli-suus aiheuttaa paikoin näkemäesteitä Vartioharjun ja Puotiharjun alueella.

Kurkimäen aukiot ovat nykytilassaan toiminnallises-ti epäselviä, kuluneita ja huonokuntoisia. Betoniki-vipäällysteet ovat etenkin Karpalopolulla ja Kuovi-polulla painuneet epätasaiseksi. Liimatut betoniset reunatuet ovat useassa paikoissa irronneet tai rik-koutuneet. Valaisimet ovat nykystandardeihin näh-den puutteellista ja monilla aukioilla myös valaisin-pylväiden jalustat ovat huonokuntoisia. Huomattava osa alueen katupuista ovat huonokuntoisia. Lähes jokaiselta aukiota on myös poistettu yksi tai useampi puu juuristoritilän jäätyä paikoilleen.

Vesalantien katualueen keskellä kulkee Mellunky-lämpuro. Puron luiskissa kasvillisuus on kasvanut umpeen. Ojan jyrkkiä luiskia on paikoitellen tuettu ponttiseinillä niiden sortumisen vuoksi. Ojaa ympäröi yhdistetty tie- ja kevyenliikenteen kaide. Yhdistetyllä jalkakäytävällä ja pyörätiellä on osalla matkaa sallittu tonteille ajo. Vesalantien ajoradalla on havaittavissa pieniä päällystevaurioita ja hidastetöyssyt ovat huo-nokuntoisia. Yhdistetyn jalkakäytävän ja pyörätien asfalttipinta on paikoin painunut ja vaurioitunut. Ve-salantien putkiverkosto on rakennettu 1950-70-lu-vulla, ja kadulla on tapahtunut muutama putkivuoto 2000-luvun alussa.

Viheralueet

Mellunkylän ja Vartiokylän pohjoisosan viheralueet ovat yleispiirteisesti melko hyväkuntoisia. Viheralu-eilla toistuvat toimenpidetarpeet koskevat pääsään-töisesti alueen kalusteita ja varusteita, yleistä hoidon tehostamista sekä linnoituslaitteiden ympäristöjä.

Alueelle on lisätty edellisen aluesuunnitelmakauden aikana puistoreittien varsille penkkejä ja roska-asti-oita. Pääsääntöisesti alueen kalusteet ja varusteet ovatkin rakenteellisesti hyvässä kunnossa, mutta lä-hes poikkeuksetta töhrittyjä. Leikkipaikkojen leikkivä-lineet ovat puolestaan paikoin vanhoja ja kuluneita ja kunnostuksen tarpeessa.

Suunnittelualueen viherverkosto muodostuu niin rakennetuista puistoympäristöistä kuin luonnon-mukaisista metsäalueista. Yhteneväisenä toimen-pidetarpeena kaikilla viheralueilla korostui hoidon tehostaminen. Viheralueet ovat paikoittain hyvin reheviä eivätkä vastaa alueiden hoitoluokkien mää-

riityksiä. Lisäksi rehevät ympäristöt muodostavat alueella toistuvan turvallisuusongelman kasvillisuuden peittäessä näkymiä jalankulun ja pyöräilyn reittien risteyskohdissa. Alueella näkyi vahvasti myös vieraslajiongelma mm. laajojen jättibalsami- ja karhunköynnösesiintymien myötä.

Alueen voimavaraksi ja identiteettitehtäväksi tunnistettujen viheralueilla sijaitsevien linnoitusympäristöjen kokonaisvaltainen haltuunotto yhteistyössä museoviranomaisen kanssa: kunnan turvaaminen, tiedottaminen ja saavutettavuus.

Suopuistossa kuivatus on paikoin riittämätön ja korkea vesipinta vaurioittaa käytävarakenteita. Puiston varusteet ovat osin kuluneita. Penkit ovat töhrittyjä ja niitä on niukasti. Asukaspalautteessa valaistusta on toivottu parannettavaksi. Lisäksi isoille koirille tarkoitetun koira-aitauksen aita on liian matala. Suopuistossa sijaitsevan leikkipuisto Lammen peruskunnostus on aloitettu kesäkuussa 2018. Tällöin rikkinäinen kahluuallas kunnostetaan ja huonokuntoiset tai poistetut leikkivälineet uusitaan. Kulkuyhteys viereiseen päiväkotiin parannetaan kapeaksi, turvalliseksi poluksi.

Mellunmäen leikkipuiston huonokuntoisimpia välineitä on vastikään uusittu kunnossapidon varoin, mutta yleisilme on edelleen kulunut. Alueen eteläosan kahluuallas on epäkunnossa ja rajaava kasvillisuus huonokuntoista. Päälysteet ja penkit ovat kuluneita. Puiset maastorakenteet, kuten portaat ja matalat tukirakenteet, ovat kuluneita. Leikkipuiston viereen rakentuvat uusi oleskelupuisto sekä liikuntapaikka.

Kivikon urheilupuisto kehittyy ja rakentuu. Paukkulan puiston ja Kivikon liikuntapuiston alueella sijaitsee suosittu mutta kulunut, täysimittainen fresbeegolfraita, joka peruskunnostetaan.

Kehittämistarpeet eivät aiheuta muutostarpeita alueiden kaavoitukseen.

4.3.2 Hoitoluokkien muutostarpeet rakennetuilla katu- ja viheralueilla

Suunnittelualueella tunnistettiin joitakin rakennettujen puistojen ja katuviheralueiden hoitoluokkien muutostarpeita (A-hoitoluokat). Hoitoluokkien muutokset tukevat osaltaan alueen strategisten tavoitteiden toteuttamista. Jalankulun ja pyöräilyn tavikunnossapidon hoitomuutokset on esitetty luvussa Jalankulun ja pyöräilyn verkosto ja kehittämistarpeet. Luonnonhoidon hoitoluokkamutokset (B- ja C-alueet) esitetään omana lukunaan.

Paneliantien 1:n edessä sijaitsevan bussipysäkin ympäristö muutetaan näkymien varmistamiseksi KB3:sta KA3:ksi.

Mellunmäessä sijaitseva Kairakenttä edustaa 1990-luvun puistosuunnittelua ja on määritelty arvoympäristöksi. Arvojen säilyttämiseksi alueen hoitoluokka nostetaan A3:sta A2:een.

Niittyverkostoa parannetaan muuttamalla Mellunmäentien varren A2-nurmikot sekä osia Kivikonpuiston A3-nurmikoista niityiksi hoidon keinoin.

Kairakenttä on määritelty arvoympäristöksi ja edustaa 1990-luvun puistosuunnittelua

	A2 Käyttöviheralueet		B niitto 1 kerta, jäte kerätään pois
	A3 Käyttö- ja suojaviheralueet		C niitto 2 kertaa, jätettä ei kerätä pois
	B1 Maisemapellot		D niitto 1 kerta, jätettä ei kerätä pois
	B2 Maisemaniityt		F vesomalla hoidettavat niittyalueet
	B3 Maisemaniityt ja laidunalue		H arvoniityt, erillinen hoito-ohje
	B4 Avoin alue ja näkymä		
	B5 Arvoniityt		
	C1 Lähimetsät		
	C2 Ulkoilu- ja virkistysmetsät		
	C3 Suojametsät		
	H1 Hoitoluokittamaton		

Nykyisten puistojen hoitoluokitus ja rakennettujen viheralueiden hoitoluokkien muutosehdotukset. (Puistojen hoitoluokitus, Helsingin kaupunki, 2014)

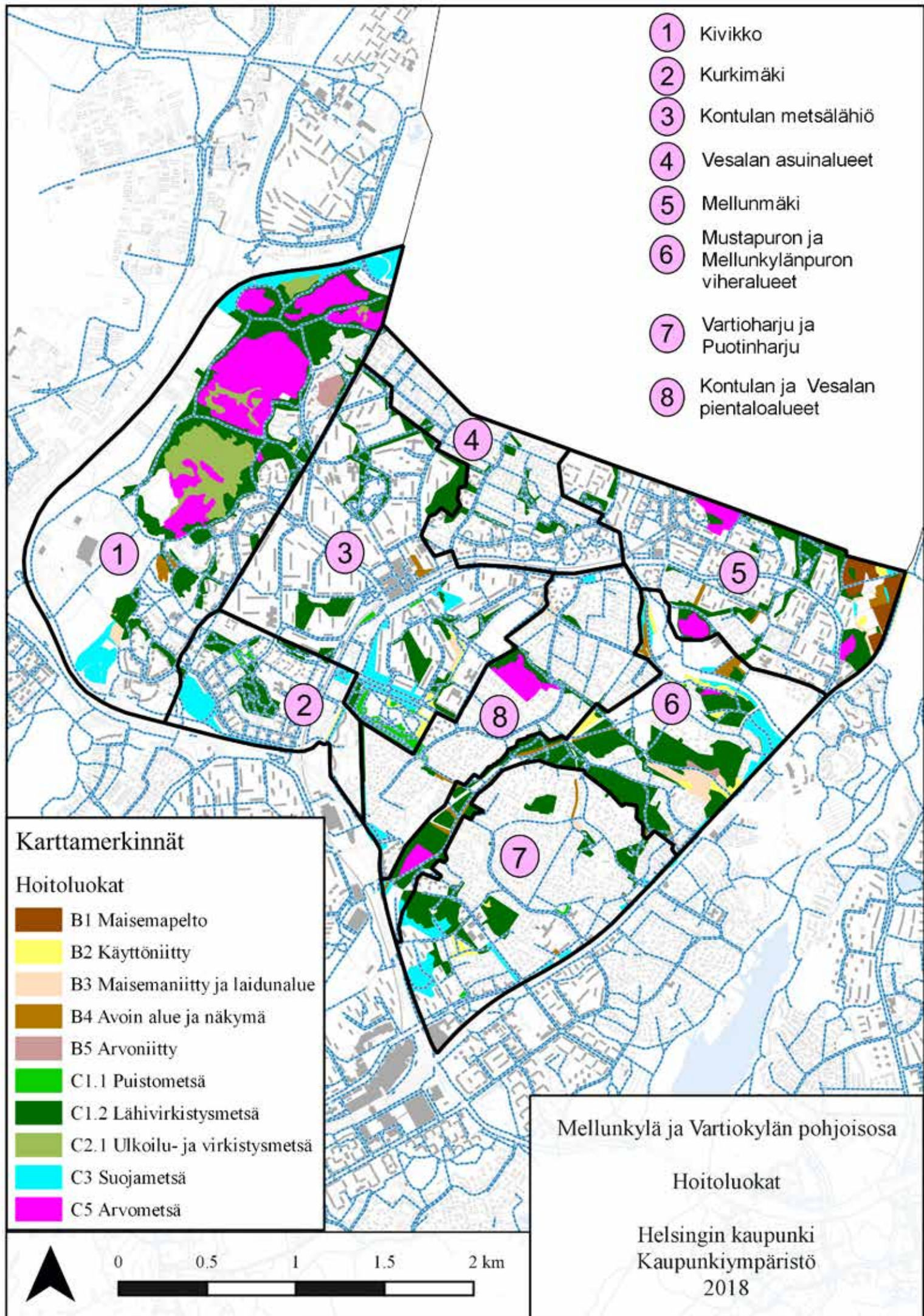
4.3.3 Luonnon- ja maisemanhoito

Hoitoluokat ja hoidon tarkastelu yleisellä tasolla

Luonnonmukaiset alueet eli metsät, niityt ja pellot on hoitoluokitettu B- ja C-luokkiin käyttäen pohjana valtakunnallista hoitoluokitusta. Tämä hoitoluokitus kuvaa osaltaan kunkin alueen ominaispiirteitä eli onko kyseinen alue metsäinen vai puoliavoin tai avoin. Lisäksi hoitoluokituksella määritellään kuvion mahdollisen hoidon tavoitteiden lähtökohtia eli esim. hoitoluokka C3 suojametsissä on tarkoitus hoitaa metsiä niin, että näiden metsien suojametsävaikutus olisi mahdollisimman hyvä eli niitä hoidettaisiin kerroksellisenä ja elinvoimaisena melulta, pölyltä ja epätoivoituilta näkemiltä suojaavana metsinä. B-hoitoluokissa taas eriasteisesti avoimet ja hoidetut niittyalueet on alaluokiteltu kunkin avoimen alueen luonteen ja hoitotarpeen mukaan. C5 arvometsä-hoitoluokassa on osoitettu luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeimmät kohteet, näitä on eniten Kivikon metsäalueella.

Mellunmäen virkistysalue

Hoidon tarpeen tarkastelu-kartassa on lähtökohtaisesti määritelty ne alueet, jossa on katsottu, ettei niillä tarvitse edes tarkastella hoitoa ja toisaalta myös ne alueet, joissa hoidon tarpeen tarkastelu on katsottu tarpeelliseksi. Hoidon ulkopuolisia alueita on eniten Kivikon metsäalueella (osa-alue 1), jossa kaikki virallisista ulkoilureiteistä kauempana olevat laajat metsäalueet eivät ole ollenkaan hoidon tarkastelussa. Lisäksi näitä alueita on muuallakin suunnittelualueella mm. kaikilla laajemmilla kallioalueilla, korveksi/kosteikoksi määritellyllä alueella ja muilla alueilla, jotka eivät ole kosketuksissa infraan. Alueita, jossa ei ole lähtökohtaisesti tarvetta tarkastella hoitoa, on tässä vaiheessa suunnitteluprosessissa noin puolet alueen pinta-alasta, määrä tulee lisääntymään suunnittelun edetessä.

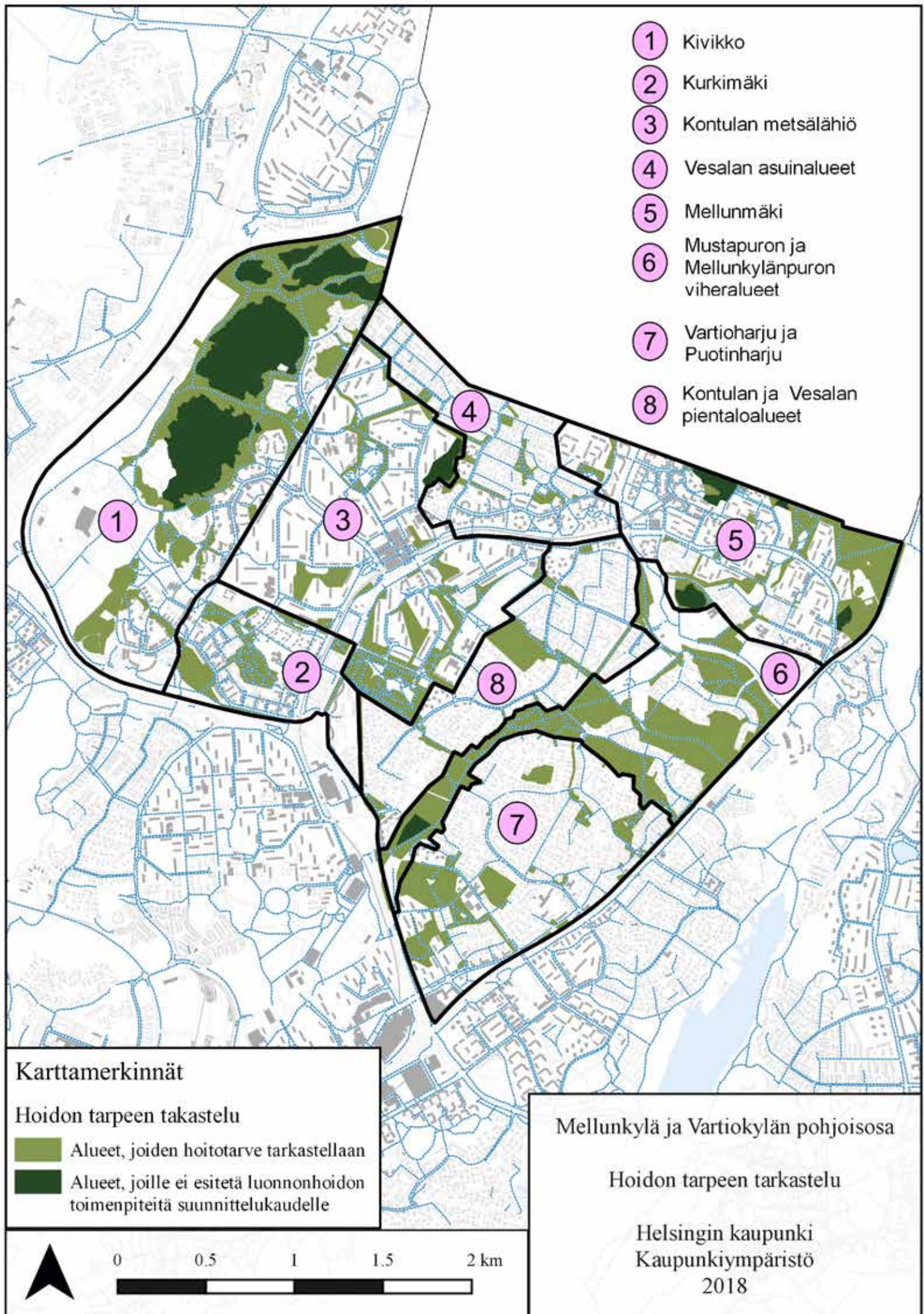
Muilla alueilla tullaan tarkastelemaan hoidon tarvetta jatkosuunnittelussa, koska ne rajautuvat tontteihin,

teihin, reitteihin ja muuhun infraan. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, että kaikille näille alueille tultaisiin automaattisesti ehdottomaan hoitoa eli näistäkin osa tulee jäämään hoidon ulkopuolelle, kun jatkosuunnittelu on edennyt tarkempaan toimenpide-ehdotusvaiheeseen eli luonnonhoidon toteutussuunnitelmaan.

Kaiken metsien ja metsäisten alueiden hoidon keskeisin tavoite on suunnitelmallinen monimuotoisuuden lisääminen. Hoitotoimenpiteet kohdistetaan harkitusti siten, että ne luonnon arvokohteet, jotka tulee säilyttää mahdollisimman luonnontilaisina, jätetään pääsääntöisesti hoitotoimenpiteiden ulkopuolelle. Metsien monimuotoisuutta lisätään myös hoidoin keinoin, esim. harventaminen ja pienpuuston hoito parantavat metsien kerroksellisuutta ja sekapuu- toisuutta, jotka ovat luonnontilaisen metsän tunnus- merkkejä. Lisäksi toimenpiteiden luodaan keinolli- sesti lisää kuollutta puustoa.

Ojapuisto kuuluu alueisiin, joille tehdään hoidon tarpeen tarkastelua

Luonnon- ja maisemanhoito osa-alueittain

Suunnittelu-alue on jaettu kahdeksaan osa-alueeseen. Nämä esitetään kartassa Hoidontarpeen tarkastelu sivulla 67.

Alue 1 - Kivikko

Kyseisen osa-alueen luonnon- ja maisemanhoidon tavoitteena on ylläpitää ja kehittää alueen merkittäviä luonto-, maisema- ja kulttuuriarvoja, sekä huolehtia ulkoilureittien, teiden ja tonttien lähivirkistysmetsien turvallisuudesta, puuston elinvoimaisuudesta, huonokuntoisimman puuston uudistumisesta ja yleisestä reunametsien viihtyisyydestä ja liikuttavuudesta.

Tärkeimpiä alueen luonnon monimuotoisuuteen liittyviä arvoja ovat paikoittainen puuston luonnontilaisuus, paikoittainen puuston korkea ikä ja lahopuustoisuus ja kaikki edellä mainittuja tekijöitä indikoivat eliöt ja eläimistö, kuten esim. käävät ja sammaleet (ks. tarkemmin luontotietojärjestelmä). Lisäksi koko Kivikon metsäalueella on laajempi merkitys vihersormena ja ekologisena käytävänä. Alueen luontoarvokohteet sijaitsevat pääosin kauempana reiteistä ja tonteista ja jäävät kokonaan toimenpidetarkastelun ulkopuolelle kehittämään täysin luonnontilassa. Näistä arvokkaimmat on hoitoluokitettu C5 arvometsäksi, ks. hoitoluokkakartta.

Alueen ulkoilureittien, teiden ja tonttien lähiympäristöt ovat toimenpidetarkastelun piirissä, ks. hoidon tarkastelu- ja hoitoluokkakartassa näkyvät tummanvihreät alueet. Nämä metsäalueet ovat olleet jo edellisilläkin hoitokierroksilla hoidon piirissä ja ne poikkeavatkin rakenteeltaan tästä syystä monissa kohdin kauempana reiteistä olevista enemmän luonnontilaisemmista metsistä. Toimenpidetarkastelualueelle tulevat mahdolliset toimenpiteet tarkennetaan tulevaisuuden vuorovaikutteisessa luonnon- ja maisemanhoidon toteutussuunnitelmassa. Tämä koskee myös alla olevia muita osa-alueita. Tämän osa-alueen luonnonhoidon tavoitteita ovat reittien, teiden ja tonttien läheisten metsien turvallisuus, elinvoimaisuus, viihtyisyys, paikoittainen puuston uudistaminen, sekä lähivirkistysmetsien luontoarvojen kehittäminen parantamalla hoidon keinoin niiden kerroksellisuutta ja monilajisuutta. Näihin tavoitteisiin päästään mm. yksittäisten puiden poistolla, paikoittaisella puuston harventamisella, muutaman huonokuntoisimman reitinvarsipuuston uudistamisella ja hoidettavaksi määritellyn alueen yleisellä pienpuuston hoidolla, jossa harvennetaan ylitieheää vesakkoa ja sieltä poimitaan kasvatuskelpoisia tulevan puusukupolven yksilöitä esiin.

Alue 2 – Kurkimäki

Suurin metsäalue kyseisellä alueella on Kurkimäenpuisto ja sen lähiympäristö, jossa harjanteisella mäennyppylällä on mäntyvaltaista, osin kuivahkoa ja kallioista elinympäristöä. Harjanteen laella mutkittelee lisäksi I maailmansodan aikainen juoksuhautaverkosto. Mäenharjanteen eteläosassa on lisäksi esiintynyt runsaasti vieraslaji tuohituomea, joka oli edellisen hoitokierroksen aikaan jo paikoin syrjäyttänyt alkuperäislajit, kuten pihlajan ja muun luontaisen alusvesakon. Alempana mäen ympäristössä puusto on lehtipuuvaltaisempaa ja kasvupaikat rehevämpiä.

Tällä osa-alueella metsäisten alueiden hoidon tavoitteena on puuston elinvoimaisuus, turvallisuus ja viihtyisyys reittien, teiden ja tonttien lähetyillä, sekä suojametsäominaisuuksien ylläpito ja kehittäminen. Myös vanhimman puuston uudistumisesta on huolehdittava. Lisäksi em. kulttuurihistoriallisesti arvokkaita linnoituskohteita ylläpidetään ja hoidetaan museoviraston ohjeiden mukaisesti. Näihin tavoitteisiin päästään mm. yksittäisten puiden poistolla, paikoittaisella puuston harventamisella ja hoidettavaksi määritellyn alueen yleisellä pienpuuston hoidolla, jossa harvennetaan ylitieheää vesakkoa ja sieltä poimitaan kasvatuskelpoisia tulevan puusukupolven yksilöitä esiin.

Alue 3- Kontulan metsälähiö

Metsäiset alueet ovat suhteellisen pieniä ja ne sijaitsevat erillään toisistaan suhteellisen tiiviin kaupunkirakenteen sisässä. Monin paikoin näillä metsillä on myös merkitystä suojametsänä vilkkaan tien ja asuinalueen välissä. Nämä metsät on hoitoluokitettu C3 suojametsäksi ja niiden hoidon tavoitteena on kyseisten suojametsien mahdollisimman hyvä melun ja pölyn torjuntakyky, sekä epätoivottujen näkymien estäminen. Yksi alueen laajimmista yhtenäisistä on viheralueista on Kelkkapuisto ympäristöineen, siellä on monipuolisesti erilaisia viheralueita avoimista alueista tiheisiin metsiin.

Kontulan metsälähiön osa-alueen luonnonhoidon tavoitteita ovat reittien, teiden ja tonttien läheisten metsien turvallisuus, elinvoimaisuus, viihtyisyys sekä metsän luontoarvojen kehittäminen parantamalla hoidon keinoin lähivirkistysmetsien kerroksellisuutta ja monilajisuutta. Näihin tavoitteisiin päästään mm. yksittäisten puiden poistolla, paikoittaisella puuston harventamisella ja hoidettavaksi määritellyn alueen yleisellä pienpuuston hoidolla, jossa harvennetaan ylitieheää vesakkoa ja sieltä poimitaan kasvatuskelpoisia tulevan puusukupolven yksilöitä esiin.

Alue 4- Vesalan asuinalueet

Alueen metsäiset viheralueet ovat pieniä erillään toisistaan olevia sirpaleisia saarekkeitä. Tämän osa-alueen luonnonhoidon tavoitteita ovat reittien, teiden ja tonttien läheisten metsien turvallisuus, elinvoimaisuus, viihtyisyys sekä metsän luontoarvojen kehittäminen parantamalla hoidon keinoin lähivirkistysmetsien kerroksellisuutta ja monilajisuutta. Näihin tavoitteisiin päästään mm. yksittäisten puiden poistolla, paikoittaisella puuston harventamisella ja hoidettavaksi määritellyn alueen yleisellä pienpuuston hoidolla, jossa harvennetaan ylitieheää vesakkoa ja sieltä poimitaan kasvatuskelpoisia tulevan puusukupolven yksilöitä esiin.

Alue 5 – Mellunmäki

Kyseisellä alueella on pääosin peltoja, niittyjä ja viljelyspalstoja. Metsäiset alueet koostuvat pääosin kalliolängöistä ja niitä reunustavista alavammista metsäalueista. Alueen pohjoisosan metsät Vantaan rajaa vasten ovat osa laajempaa metsäistä aluetta. Tämän osa-alueen luonnonhoidon tavoitteita ovat reittien, teiden ja tonttien läheisten metsien turvallisuus, elinvoimaisuus, viihtyisyys sekä metsän luontoarvojen kehittäminen parantamalla hoidon keinoin lähivirkistysmetsien kerroksellisuutta ja monilajisuutta. Näihin tavoitteisiin päästään mm. yksittäisten puiden poistolla, paikoittaisella puuston harventamisella ja hoidettavaksi määritellyn alueen yleisellä pienpuuston hoidolla, jossa harvennetaan ylitieheää vesakkoa ja sieltä poimitaan kasvatuskelpoisia tulevan puusukupolven yksilöitä esiin.

Alue 6 – Mustapuron ja Mellunkylänpuron viheralueet

Aluetta luonnehtivat avoimet ja puoliavoimet niittyalueet ja rehevät ja tiheät lehtipuuvaltaiset metsät. Lisäksi kyseillä alueella on vedenjakaja-alue, josta Mustapuro virtaa etelään ja Mellunkylänpuro länteen. Toisaalta alueelta löytyy myös havupuuvaltaisia metsäselänteitä, kuten Uussillan puiston kupeessa oleva laajahko metsäharjanne, jonka kasvupaikat vaihtelevat kallioista lehtoon ja puuston istutetuista taimikoista lähes luonnontilaisiin vanhoihin kuusikoihin.

Tämän osa-alueen luonnonhoidon tavoitteita ovat reittien, teiden ja tonttien läheisten lähivirkistysmetsien turvallisuus, elinvoimaisuus, paikoittainen puuston uudistaminen, viihtyisyys sekä luontoarvojen kehittäminen parantamalla hoidon keinoin lähivirkistysmetsien kerroksellisuutta, monilajisuutta ja niiden uudistumista. Näihin tavoitteisiin päästään mm. yksittäisten puiden poistolla, paikoittaisella puuston

harventamisella. Lisäksi osin asukastoiveisiin perustuvilla yksittäisillä huonokuntoisimpien tontinreunametsiköiden pienialaisella uudistamisilla. Ja myös hoidettavaksi määritellyn alueen yleisellä pienpuuston hoidolla, jossa harvennetaan ylitieheää vesakkoa ja sieltä poimitaan kasvatuskelpoisia tulevan puusukupolven yksilöitä esiin.

Alue 7 – Vartioharju ja Puotinharju

Alueella on erillisiä erikokoisia metsäsaarekkeitä, osalla niistä puoliavoimia niittyalueita. Etelä- ja itäosan metsäalueilla merkitystä myös Kehä 1:sen ja Itäväylän suojametsänä. Tämän osa-alueen luonnonhoidon tavoitteita ovat reittien, teiden ja tonttien läheisten metsien turvallisuus, elinvoimaisuus, viihtyisyys sekä metsän luontoarvojen kehittäminen parantamalla hoidon keinoin lähivirkistysmetsien kerroksellisuutta ja monilajisuutta. Näihin tavoitteisiin päästään mm. yksittäisten puiden poistolla, paikoittaisella puuston harventamisella ja hoidettavaksi määritellyn alueen yleisellä pienpuuston hoidolla, jossa harvennetaan ylitieheää vesakkoa ja sieltä poimitaan kasvatuskelpoisia tulevan puusukupolven yksilöitä esiin.

Alue 8 – Kontulan ja Vesalan pientaloalueet

Alueella yksi laajempi metsäinen alue, joka on kalliolänkö Mustikkamäki ja sitä reunustavat alavimmat kangasmetsävyöhykkeet. Lisäksi pohjoisessa on pari pienempää metsäsaarekettä. Tämän osa-alueen luonnonhoidon tavoitteita ovat reittien, teiden ja tonttien läheisten metsien turvallisuus, elinvoimaisuus, viihtyisyys sekä metsän luontoarvojen kehittäminen parantamalla hoidon keinoin lähivirkistysmetsien kerroksellisuutta ja monilajisuutta. Lisäksi kulttuurihistoriallisesti arvokkaita linnoituskohteita ylläpidetään ja hoidetaan museoviraston ohjeiden mukaisesti. Näihin tavoitteisiin päästään mm. yksittäisten puiden poistolla, paikoittaisella puuston harventamisella ja hoidettavaksi määritellyn alueen yleisellä pienpuuston hoidolla, jossa harvennetaan ylitieheää vesakkoa ja sieltä poimitaan kasvatuskelpoisia tulevan puusukupolven yksilöitä esiin.

Pääpuulajit

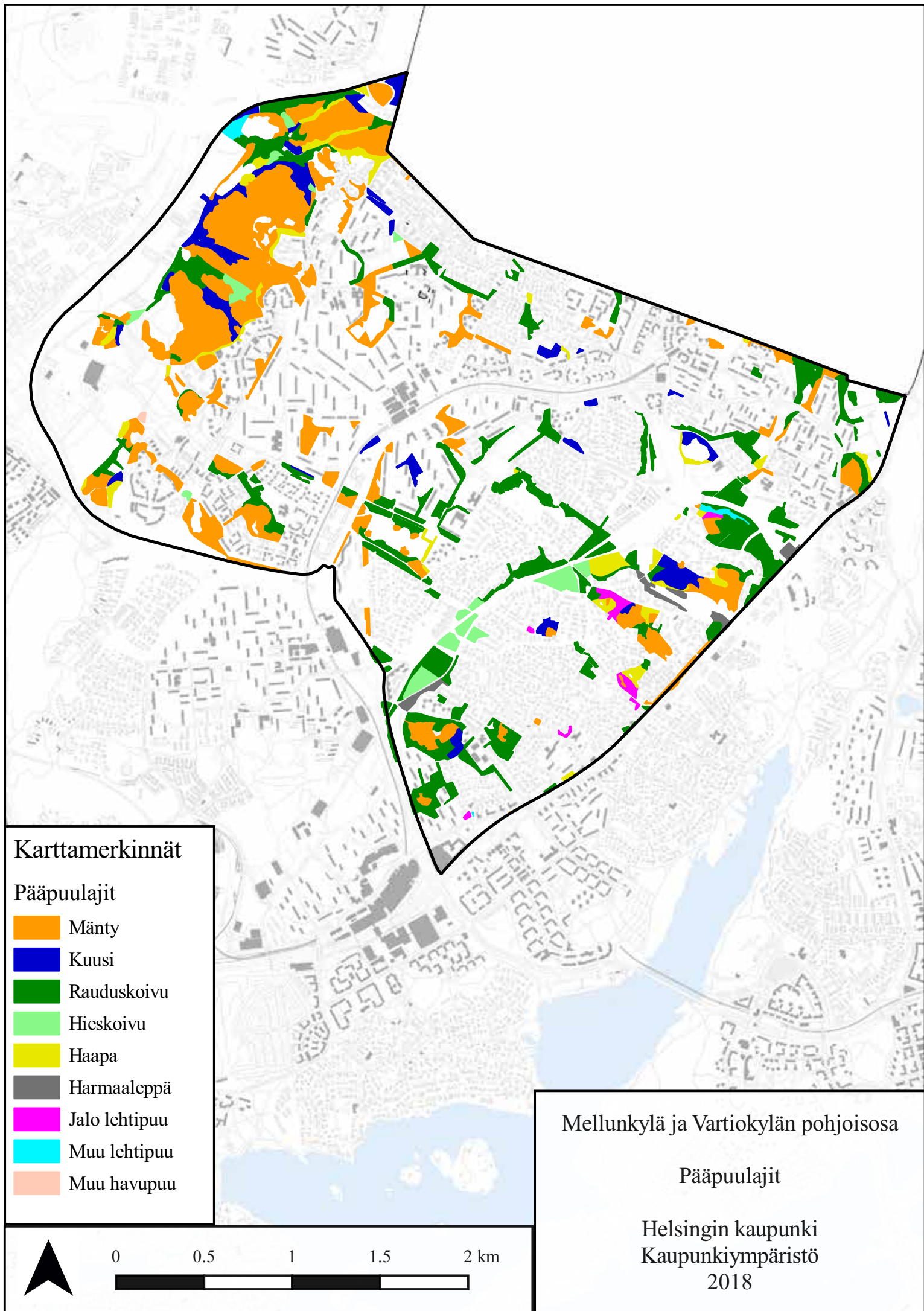
Suunnittelualueen laajuudesta johtuen, alueen puusto on erittäin vaihtelevaa ja pääpuusto vaihtelee kasvupaikkojen mukaan. Kuitenkin kokonaisuutena mänty on koko suunnittelualueen yleisin pääpuulaji. Eniten mäntyä on suunnittelualueen läntisellä-luoteisella puoliskolla Kivikossa ja siitä itään päin johtuen alueen kallioisuudesta ja karuudesta. Siellä on myös kuusta ja koivua rehevimmällä paikoilla alueen keskiosissa ja laidoilla.

Itäisellä puoliskolla suunnittelualuetta, suunnilleen Kontulantiestä itään päin, pääpuusto on koivu-ym. lehtipuuvallista, koska täällä kasvupaikat ovat yleisesti ottaen reheviä ja monin paikoin myös kosteita. Täällä muutamilla kuvioilla myös haapa ja kuusi ovat vallitsevia.

Yleisesti ottaen puusto on sekapuustoista eli kuviol- la on montaa eri puulajia ja vieläpä eri kerroksissa. Tämä on erittäin hyvä asia mm. luonnon monimuotoisuuden kannalta ja lisäksi monilajiset ja -kerrokselliset metsät kestävät paremmin erilaisia bioottisia ja abioottisia tuhoja.

Kivikon ulkoilupuiston vaihtelevaa puustoa

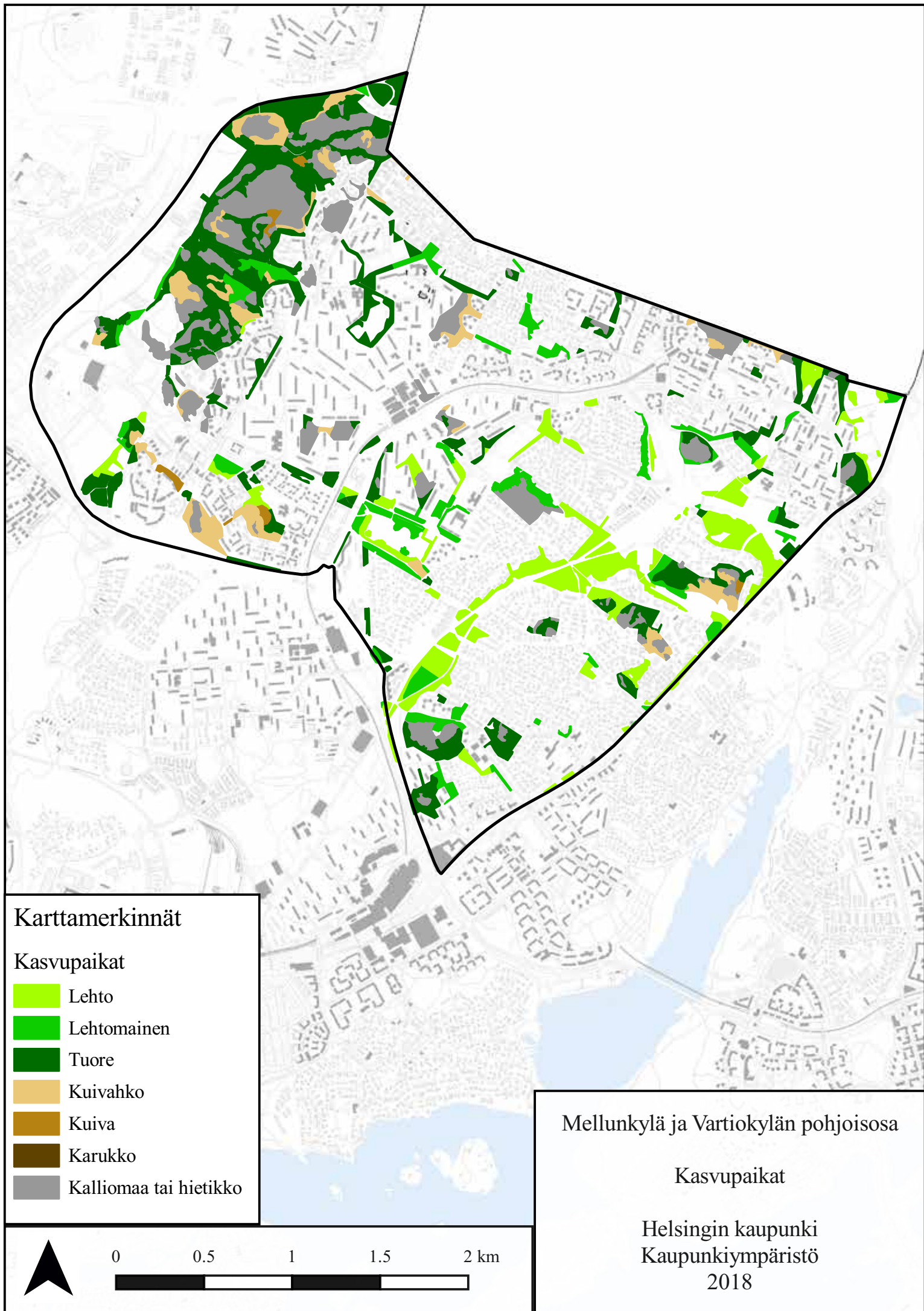
Kasvupaikat

Suunnittelualueen luoteis-länsiosan laaja Kivikon metsäalueharjanne ja siitä itään päin olevat Kivikon ja Kontulan kaupunginosien läheiset metsäalueet on pääosin karua ja kallioista kasvualustaa. Tosin Kivikon metsäharjanteen laidoilla ja keskiosissa on myös rehevämpiä ja kosteampia osia, joista osan voi luokitella jopa muuntuneiksi korviksi.

Mentäessä itään päin aluetta, kasvupaikat rehevöityvät. Muun muassa Kontulantiestä itään päin olevat alueet, esim. Mustapuron ja Mellunkylänpuron ympäristö ja siitä itään päin Itäväylää kohti olevat alueet ovat lähes kauttaaltaan reheviä, lukuun ottamatta joi-
tain karumpia tai kallioisia yksittäisiä kohteita.

Karua ja kallioista maisemaa Kivikon ulkoilupuistossa

Puuston ikä

Koska suunnittelualueen pääpuusto on pääosin iäkästä mäntyä, puuston keski-ikä on suhteellisen korkeaa. Iäkkäintä puusto on suunnittelualueen länsi- ja luoteisosassa Kivikon metsäalueella, missä on paljon vanhaa karun kasvupaikan hitaasti kasvanutta mäntyä.

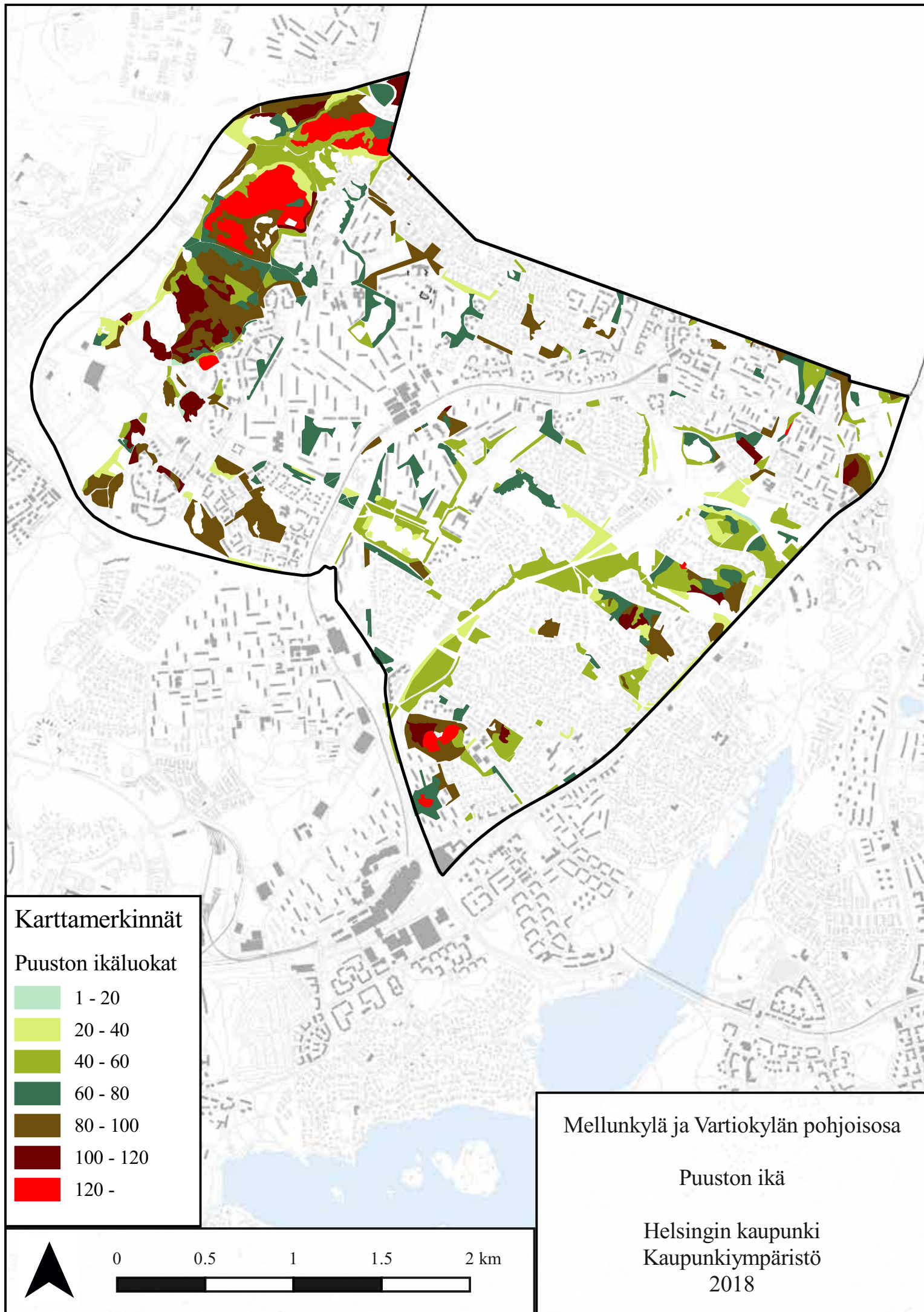
Suunnittelualueen itäosan puusto, suunnilleen Kontulantien itäpuolella, on lehtipuuvaltaista ja puuston ikä siellä on näin ollen nuorempaa kuin muulla alueella. Lisäksi siellä nykyinen puusto on monin paikoin

kasvanut vanhoille pelloille ja niityille, jotka olivat vielä avoimia muutamia kymmeniä vuosia sitten. Tälläkin alueella tosin karummilla alueilla kasvava mäntyvaltainen puusto on muuta ympäristöään vanhempaa.

Puuston ikärakenne on monin paikoin monipuolinen eli metsässä on eri-ikäisiä puita kerroksittain. Tämä on luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeä seikka.

Kontulan itäpuolen lehtipuuvaltainen alue, Porttitien puistokaista

5. Hanke-esitykset

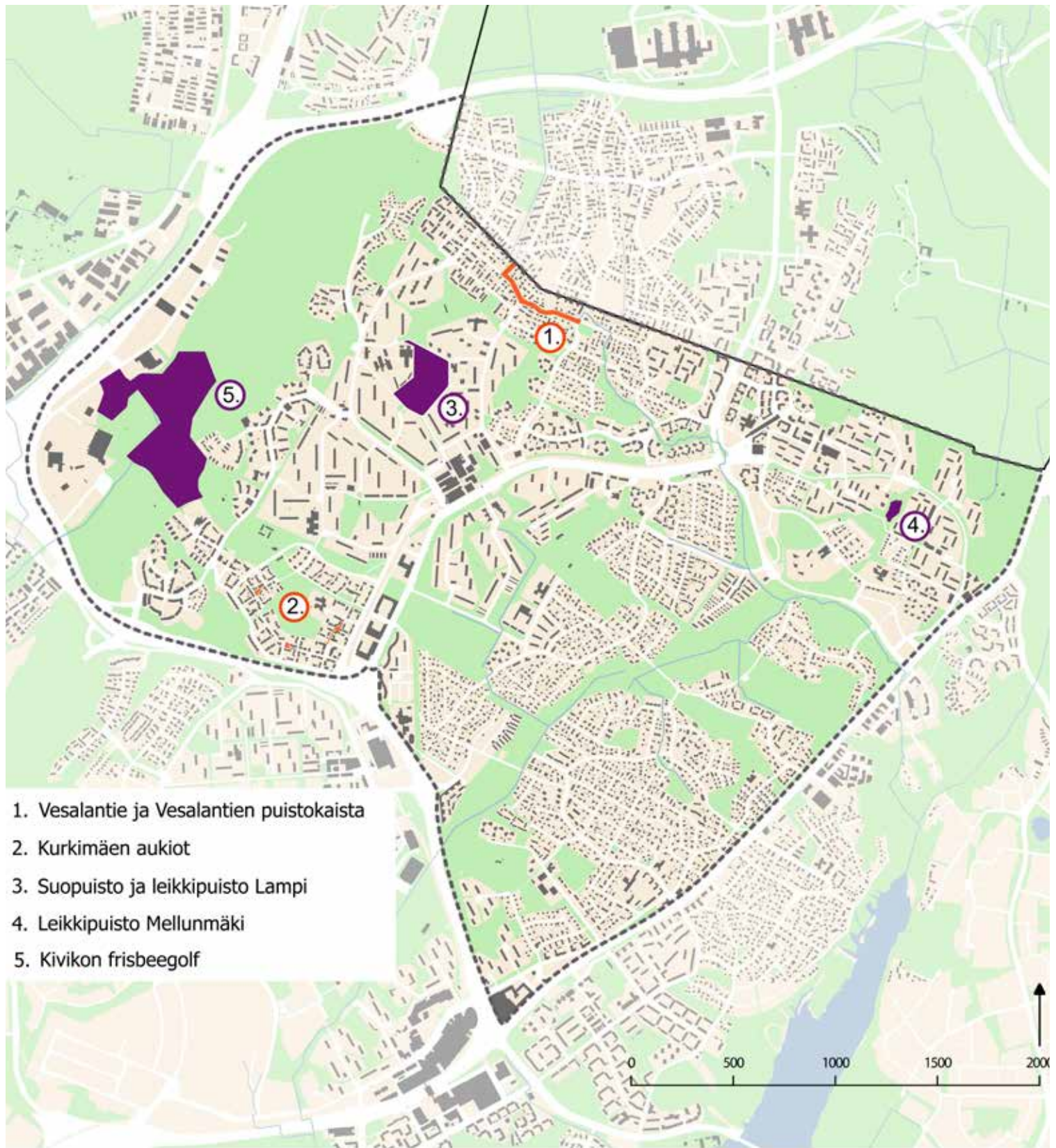
5.1 Hankkeiden valinnan perusteet

Aluesuunnitelman maastoinventointien ja vuorovai-
kutuksen tuloksena alueelta tunnistettiin useita eri-
tasoisia ja laajuisia kunnostus- ja kehittämiskohteita.
Näistä valittiin yhteensä 6 kohdetta aluesuunnitel-
man hankeohjelmaan seuraavalle 10-vuotiskaudelle.
Hankkeiden valintaperusteina ovat kohteiden kunto
ja turvallisuus sekä koko alueen kehittäminen suun-
nitelman strategisten tavoitteiden mukaisesti. Koh-
teet ovat nousseet esille myös asukaspalautteessa.
Asukaspalautetta kerättiin vuoden 2017 keväällä
Kerro kartalla-kyselyllä sekä syksyllä järjestetyissä
kahdessa asukastyöpajassa.

Aluesuunnitelman laatimisen yhteydessä valituis-
ta kohteista on laadittu hankeohjelmat. Tässä kap-
paleessa on esitetty tiivistetysti hankekohteiden
yleiskuvaus sisältäen kohteiden nykytilan, asukas-
palautteen, tärkeimmät tavoitteet sekä alustavat toi-
menpiteet kohteiden peruskorjaamiseksi.

Alueen muita tunnistettuja kunnostuskohteita paran-
netaan tavanomaisten ylläpitotoimenpiteiden yhtey-
dessä. Lisäksi kaavoituksen tai muun suunnittelun
piirissä olevien kohteiden, kuten Ojapuiston alueen,
kehittämistä voidaan pohtia osana kaavoitusta.

Kaarikujan näkymät Suopuistoon

Alueelle esitetään kahta katujen parannushanketta ja neljää puiston parannushanketta.

5.2 Hankkeiden kuvaukset

5.2.1 Vesalantie ja Vesalantien puistokaista

Nykytila

Kohde sijaitsee Vesalan pientaloalueella, (47) Mellunkylän kaupunginosassa. Vesalantie on rauhallinen asuntokatu, joka rajautuu länsipäässä Rapolantiehen ja itäpäässä Tuukkalantiehen. Vesalantien puistokaistalla kulkee sorapäälysteinen ulkoilureitti, joka rajautuu etelässä Vesalantiehen ja jatkuu pohjoissuunnassa Vantaan kaupungin rajan yli.

Vesalantien katualueen keskellä kulkee Mellunkylänpuro. Puron luiskissa kasvillisuus on kasvanut umpeen. Ojan jyrkkiä luiskia on paikoitellen tuettu ponttiseinillä niiden sortumisen vuoksi. Ojaa ympäröi yhdistetty tie- ja kevyenliikenteen kaide.

Yhdistetyllä jalkakäytävällä ja pyörätiellä on osalla matkaa sallittu tonteille ajo. Vesalantien ajoradalla on havaittavissa pieniä päällystevaurioita ja hidasteöyssyt ovat huonokuntoisia. Yhdistetyn jalkakäytävän ja pyörätien asfalttipinta on paikoin painunut ja vaurioitunut. Vauriota on etenkin havaittavissa ojan reunoilla, josta puuttuu ojan ja kadun reunan välinen piennaralue. Erotuskaistojen istutusalueet ovat kuluneen näköiset. Liimattavat betoniset reunatuet ovat paikoin irronneet. Vesalantien putkiverkosto on rakennettu 1950-70-luvulla, ja kadulla on tapahtunut muutama putkivuoto 2000-luvun alussa.

Vesalantien puistokaistan ulkoilureitti on painunut ja kuoppainen. Ulkoilureitin hulevedet johdetaan tontin viereiseen ojaan.

Vesalantien puistokaista

Asukaspalaute

Asukaspalautteessa korostettiin Mellunkylänpuron roskaisuutta sekä luiskien huonoa kuntoa. Useassa palautteessa oli toivottu ojan kunnostamista Aarrepuiston tasoiseksi. Ojan kunnostuksen uskottiin nostavan alueen arvostusta sekä luovan viihtyisyyttä Vesalan pientaloalueen asukkaille sekä ulkoilijoille. Asukaspalautteissa todettiin myös rumpujen olevan usein tukossa kasvillisuudesta, ja veden kerrottiin koviilla sateilla nousevan Vesalantielle.

Asukaspalautteissa kommentoitiin myös kadun ja ulkoilureitin päällystevaurioita. Kehitysehdotuksena alueelle toivottiin puistonpenkkejä ja roska-astioita.

Tavoitteet ja toimenpiteet

Hankkeen tavoitteena on säilyttää Mellunkylänpuro avoimena ja viihtyisanä osana katuympäristöä. Ojan kasvillisuutta selkeytetään pienpuustoa raivaamalla ja kasvillisuutta siistimällä. Ojan halki kulkevia putkia maisemoidaan, ja vieraslajien leviäminen estetään ojaympäristössä. Nykyisiä teräspontteja pyritään piilottamaan esim. kasvillisuudella ja seuraavassa suunnitteluvaiheessa tutkitaan ojan luiskien tukemista tukimuurien lisäksi rumpujen kohdalla esim. kentäkiveyksellä tai geotekstiileillä.

Nykyisen kaiteen tilalle asennetaan uusi ympäristöön sopeutuva kaide. Uusi kaide asennetaan riittävälle etäisyydelle ojan reunasta, jotta kadun ja ojan alueelle saadaan piennaralue, joka ehkäisee kadun reunan sortumista ojaan.

Seuraavassa suunnitteluvaiheessa tutkitaan mahdollisuus tonttiliittymien selkeyttämiselle. Katu päällystetään uudelleen ja puuttuvat reunatuet korvataan upotetuilla reunatuilla. Erotuskaistojen kasvillisuus kunnostetaan. Putkien saneeraustarve määritetään seuraavassa suunnitteluvaiheessa.

Vesalantien puistokaistan ulkoilureitti kunnostetaan ja hulevedet ohjataan nykyiseen ojaan. Puistoon lisätään penkki ja roska-astia.

5.2.2 Kurkimäen aukiot

Nykytila

Hankekohde sijaitsee Kurkimäen asuinalueella, Mellunkylän kaupunginosassa. Hankkeeseen sisältyy kolme eri aukiokokonaisuutta Kurkimäen alueelta; Karpalopolku välillä Karpalokuja-Kurjenkellonpolku, Kurkiaispolku välillä Harmaahaikaranpolku-Kurjenkellonpolku sekä Kuovipolku välillä Kurkiaispolku-Veteraanikuja.

Asuinalueiden keskellä olevat tiiviit kävelykadut ja niiden varsille sijoittuvat pienialaiset aukiot muodostavat yhtenäisen jalankulkuverkoston asuinalueiden keskellä. Yhtenäisen kaupunkikuvan syntymiseen vaikuttaa päällysteenä käytetty punainen betonikivi, jota on käytetty laajasti alueen kävelykaduilla ja aukiolla. Aukioille ominaista ovat myös pintojen jaottelu kivimallien ja ladontakuvioiden avulla sekä kivetulle aukiolle istutetut katupuuvivut. Jokaiselle aukiolle on alueella valittu omat puulajinsa.

Useat aukiot ovat nykytilassaan toiminnallisesti epäselviä ja niiden todettiin maastokäynneillä olevan ilmeeltään varsin kuluneita ja huonokuntoisia. Betonikivipäällysteet ovat etenkin Karpalopolulla ja Kuovipolulla painuneet epätasaiseksi. Liimatut betoniset reunatuet ovat useissa paikoissa irronneet tai rikkoutuneet. Valaisimet ovat nykystandardeihin nähden puutteellista ja monilla aukioilla myös valaisinpylväiden jalustat ovat huonokuntoisia. Huomattava osa alueen katupuista ovat huonokuntoisia, mahdollisesti puutteellisesta kasvualustasta johtuen. Lähes jokaiselta aukiota on poistettu yksi tai useampi puu juuristoritilän jäätyä paikoilleen.

Karpalokuja ja Kurkimäen aukiot

Asukaspalaute

Asukaspalautteissa korostuivat aukioiden päällysteiden ja kasvillisuuden huono kunto sekä yleisesti alueen roskaisuus ja ylläpidon laiminlyönti. Kehitysehdotuksina aukioille toivottiin mm. lisää toiminnallisuutta, puita, kukkaistutuksia sekä suihkulähdettä.

Tavoitteet ja toimenpiteet

Hankkeen tavoitteena on katujen ja aukiotilojen kunnostaminen alueen ominaispiirteitä kunnioittaen. Aukioiden historiallista luonnetta vaalitaan, samalla tutkitaan mahdollisuuksia aukioiden toiminnallisuuden lisäämiseen. Lisäksi pyritään lisäämään läpäisevän pinnan määrää alueella. Kunnostettaviksi on valittu kokonaisuuden huonokuntoisimmat alueet.

Karpalopoli välillä Karpalokuja-Kurjenkellonpolku

Karpalopolun betonikivipäälyste uusitaan ja painumat korjataan. Betoniset liimattavat reunatuet korvataan upotettavilla reunatuilla katujen peruskorjausten yhteydessä. Kiveyksen uusimisessa vaalitaan aukiolle tyypillistä punaista betonikivipäälysteettä. Myös kiveyksen ladontaperiaatetta, jossa pintoja on jaoteltu kivimallien ja ladontakuvioiden avulla, vaalitaan.

Aukion puut uusitaan käyttäen nykyistä puulajia. Uusien puiden elinvoimaisuus varmistetaan rakentamalla puille nykystandardien mukaiset kasvualustat. Samalla tutkitaan niiden uudelleensijoittelua siten, että puut saavat riittävästi auringonvaloa. Aukion reunoilla lisätään viheralueita puiden ympärille.

Valaisimet uusitaan nykystandardeja vastaavaksi. Valaistus kohdistetaan jalankulkua ohjaavasti siten, että häiriövaloa ei synny asuinrakennuksille. Myös aukion keskusaihetta voidaan vahvistaa esim. taidevalaistuksen avulla.

Kurkiaispolun aukio välillä Harmaahaikaranpolku-Kurjenkellonpolku

Aukio on nykytilassaan jäsentymätön ja toiminnallisesti epäselvä. Aukion toiminnallisuutta lisätään viherpinta-alaa kasvattamalla ja puiden uudelleensommittelulla. Samalla tutkitaan puulajin vaihtoa nykyisestä terjoensalavasta mahdollisesti kukkivaan puulajiin. Uusien puiden elinvoimaisuus varmistetaan rakentamalla puille nykystandardien mukainen kasvualusta. Puiden uudelleensommittelussa otetaan huomioon, että aukion nykyinen luonne on säilytettävä ennallaan.

Aukion kiveys uusitaan kiveyksen ladontaperiaatteita kunnioittaen. Aukion pintoja jaotellaan nykyisen kiveyksen kaltaisesti kivimallien ja ladontakuvioiden avulla. Aukion pintakuivatukseen kiinnitetään kiveyksen uusimisessa huomiota ja lisätään tarvittaessa hulevesikaivoja aukiolle.

Valaisimet uusitaan nykystandardeja vastaavaksi. Aukiolle lisätään penkkejä ja roska-astia.

Kuovipolku välillä Kurkiaspolku-Veteraanikuja

Kuovipolun betonikivipäälyste uusitaan ja painumat korjataan välillä Kurkiaspolku-Veteraanikuja. Kiveyksen uusimisessa kiinnitetään huomiota pintakui-vatukseen. Aukiolle lisätään myös hulevesikaivoja viemäreineen. Betoniset liimattavat reunatuet korva-taan upotettavilla reunatuilla katujen peruskorjausten yhteydessä.

Kiveyksen ladontakuvio suunnitellaan uudelleen. Ki-veyksuviota suunniteltaessa hyödynnetään kuitenkin nykyistä ladontaperiaatetta, jossa pintoja jaotellaan kivimallien ja ladontakuvioden avulla.

Aukion nykyiset huonokuntoiset puut poistetaan ja korvataan uusilla. Myös aiemmin aukiolta poistettu-jen puiden tilalle istutetaan uudet puut. Aukiolle vali-taan uusi, aukiolle luonnetta antava puulaji. Puille ra-kennetaan nykystandardien mukainen kasvualusta.

Valaisimet uusitaan nykystandardeja vastaavaksi. Pylväiden sijoittelu suunnitellaan uudelleen niin, että pylväät eivät ole yhtä alttiita kunnossapidon aiheutta-mille vaurioille.

Aukion keskelle lisätään toiminnallisuutta esimerkiksi nuorten ja aikuisten liikuntavälineillä.

5.2.3 Suopuisto

Nykytila

Suopuisto sijaitsee Kontulan viherrakenteessa keskeisesti, loivasti pohjoiseen avautuvassa maastopainanteessa asuinalueen keskellä. Puisto rajautuu pohjoisessa, idässä ja etelässä sitä kiertävään Lampipolkuun. Lännessä puisto rajautuu oppilaitostonttiin. Lampipolun ulkopuolella on vapaasti maastoon sijoitettuja asuinkerrostaloja sekä idässä lasten päiväkotia. Maisemallisesti puisto on suojainen ja sulkeutunut tila, joka ei juurikaan erotu lähiympäristöstään kauemmaksi. Luonnolliset metsäiset alueet reunustavat avointa ja rakennettua keskiosaa.

Alue on geologisesti arvokas turvekerrostuma, jolla on arvoluokaltaan pieni luonnonsuojeluarvo. Helsingin yleiskaavassa (Kaupungin muutos ja kulttuuriympäristöt 2014) todetaan, että ”puisto on osa asuin-aluekokonaisuutta, joka on kaavoitushistoriallisesti ja ympäristöarvoiltaan merkittävä kokonaisuus, jolla on erityinen merkitys puutarhakulttuurin kannalta. Alue on vihreä, alkuperäisen asemakaavan ja ympäristösuunnitelman tavoitteiden mukaan kohtalaisen hyvin säilynyt alue, jonka ominaispiirteet tulee säilyttää”.

Suopuistossa sijaitsee Lampipolun koira-aitaus, joka on jaettu pienten ja isojen koirien puoliin, pallo- ja luistelukenttänä toimiva hiekkakenttä sekä HAM:in kokoelmiin kuuluva Heli Ryhäsen pronssiin valettu viidestä eläinhahmosta koostuva veistos Cityeläimet. Suopuistossa sijaitseva leikkipaikka Lampi muutetaan peruskorjauksen yhteydessä takaisin leikkipuistiksi, johon tulee myös varastorakennus ja wc. Puistoon rajautuvat Vesalan koulu ja sen lähiliikuntapaikka sekä pallokenttä ja päiväkotia Lammikko, jossa on alkanut leikkipuistotoiminta keväällä 2018. Päiväkodissa on myös esiopetus- ja erityisryhmät.

Puistossa sijaitsevat sillat ovat huonokuntoisia ja niiden arinat syöpyvät vuosittain. Alueen kuivatus on paikoin riittämätön ja korkea vesipinta vaurioittaa käytävärakenteita. Leikkipaikan kahluaallas on rikkinäinen. Leikkivälineet ovat huonokuntoisia ja kulu-neita, osa on poistettu äskettäin. Kulkuyhteys päiväkotiin on epäs selvä.

Suopuisto

Käyttö on runsasta. Puiston varusteet ovat osin kuluneita. Penkit ovat töhrittyjä ja niitä on niukasti. Osalla alueesta valaisimet riippuvat vajerikiinnityksessä. Asukaspalautteessa valaistusta on toivottu parannettavaksi. Lisäksi isoille koirille tarkoitetun koira-aitauksen aita on liian matala, eteisiä ei ole.

Kasvillisuus on osin huonokuntoista ja uudistamisen tarpeessa, osin ylläpidettävissä hoidon keinoin. Metsä- ja niittyalueita voidaan kehittää nykyisistä lähtökohdista. Kosteikkoalueet ovat epäsiistejä, toisaalta kosteikko on luontoarvo. Lähialueella on havaittu jättipalsamia (haitallinen vieraslaji). Tilanne tulee tarkistaa myös Suopuistossa. Alppiruusuistutukset ovat hyväkuntoiset ja edelleen kehitettävissä hoidon keinoin ja täydennysistutuksin.

Asukaspalaute

Asukaspalautteessa puisto näyttäytyy suosittuna virkistys- ja leikkiympäristönä, jota toivotaan kunnostettavan. Asukkaat ja puiston käyttäjät arvostavat puiston monipuolista luontoympäristöä ja erityisesti puiston reunalla kasvavia alppiruusuja. Puiston epäkohtina nousivat esiin mm. alueen roskaisuus ja hulevesiongelmien ratkaisu luonnonsuojelunäkökohdat huomioon ottaen

Tavoitteet ja toimenpiteet

Puistoon esitetään peruskorjausta, jonka tavoitteita määritetään yhdessä asukkaiden kanssa. Peruskorjauksessa tulee yhdistää käytettävyys, viihtyisyys, elämyksellisyys ja puiston luonnonsuojeluarvot. Peruskorjauksessa tulee myös huomioida turvekerrostuma ja siihen liittyvä märkyys.

Kunnostuksen aluesuunnitelmassa havaittuja tavoitteita ovat

- *hulevesiongelmien ratkaisu luonnonsuojelunäkökohdat huomioon ottaen*
- *nykyisten raittien tasauksen ja rakenteen uudistaminen hulevesialueiden lähellä*
- *turvallisen ja jouhevan reitin muodostaminen leikkipuistosta päiväkotiiin*
- *istutusalueiden kehittäminen ja monipuolistaminen, alppiruusualueen kehittäminen ja laajentaminen*
- *penkkien ja muiden varusteiden uusiminen*
- *koira-aitauksen suurten koirien puolen uudistaminen nykyisten standardien mukaiseksi*
- *valaistuksen parantaminen*
- *puiston avoimuuden ja valoisuuden lisääminen*
- *siltojen kunnostaminen leikkipuisto Lammen kunnostuksen yhteydessä*

5.2.4 Leikkipuisto Lampi

Nykytila

Leikkipuisto Lampi sijaitsee Suopuiston keskellä. Se on suosittu leikkipaikka. Leikkivälineitä on kuitenkin niukasti. Ne ovat huonokuntoisia ja kuluneita, osa on poistettu äskettäin. Kahluaallas on rikki. Pallokenttä on liian pienikokoinen jäädytettäväksi ja kasvillisuus on kulunutta. Leikkipaikan terijoensalavat ovat elinkaarensa päässä. Leikkipuiston nykyiset istutukset ovat mittakaavallisesti pieniä.

Asukaspalaute

Asukaspalautteessa puisto näyttäytyy suosituna virkistys- ja leikkiympäristönä, jota toivotaan kunnostettavan. Puistoon toivottiin erityisesti leikkipuistotoimintaa, valaistuksen parantamista sekä leikkipaikan kahluualtaan kunnostamista.

Tavoitteet ja toimenpiteet

- Leikkivälineiden uusiminen ja toimintojen kehittäminen
- Kahlualtaan kunnostaminen tai korvaavan toiminnon kehittäminen
- Istutusten uudistaminen
- Pallonkentän parantaminen ja jäädyttäminen talvisin
- Valaistuksen parantaminen
- Hulevesiongelmien ratkaiseminen

5.2.5 Leikkipuisto Mellunmäki

Nykytila

Leikkipuiston Mellunmäki sijaitsee Mellunmäen asukaspuistossa, kerrostaloalueiden välissä maastopainanteessa, joka rajautuu molemmilta puoliltaan metsäisiin, osin kallioisiin ja kivikkoisiin rinteisiin. Metsän puusto on pääosin hyväkuntoista, mutta maanpinta kulunutta.

Leikkipuiston huonokuntoisimpia välineitä on vastikään uusittu kunnossapidon varoin, mutta yleisilme on edelleen kulunut ja monet leikkivälineet ovat huonokuntoisia. Leikkitoimintojen ryhmittely pienten ja isojen lasten leikkeihin on puutteellinen. Alueen eteläosan kahluaallas on epäkunnossa ja rajaava kasvillisuus huonokuntoista. Päälysteet ja penkit ovat kuluneita. Puiset maastorakenteet, kuten portaat ja matalat tukirakenteet, ovat kuluneita.

Asukaspalautte

Asukaspalautteissa Leikkipuisto Mellunmäki esitetään nuorten suosimana alueena sekä lasten suosikkipaikkana, jonka sijainti ja leikkipisteet koetaan hyvinä. Alueen epäkohtina kommentoitiin puiston

Leikkipuisto Mellunmäki.

rikkinäisiä leikkivälineitä sekä alueella tapahtuvaa il-kivaltaa. Kehitysehdotuksina toivottiin puistoon lisää nuorisolle suunnattuja toimintoja sekä kahluaaltaan korjaamista.

Tavoitteet ja toimenpiteet

- *Leikkivälineiden uusiminen ja kohteen toiminnallinen kehittäminen kaikkia käyttäjäryhmiä ajatellen. Myös nuorisolle tulisi esittää toimintamahdollisuuksia*
- *Kahluualtaan kunnostaminen*
- *Päälysteiden ja maastorakenteiden sekä penkkien uusiminen*
- *Kuluneen maasto ja kasvillisuuden uudistaminen*
- *Valaistuksen parantaminen*
- *Puustoisien yhteyden ylläpitäminen*
- *Kohteen kunnostaminen sovitetaan Naulakallion - Vaarnatien virkistys- ja liikunta-alueen yleissuunnitelmaan 15.12.2011*

5.2.6 Kivikon frisbeegolf

Nykytila

Frisbeegolfrata sijaitsee Kivikon ulkoilupuiston ja Paukkulanpuiston alueella. Myös aidattu lumilautailurinne on kesäisin Frisbeegolfajien käytössä. Täysimittainen, 18-väyläinen rata on avattu syyskuussa 2012, ja se on erittäin suosittu. Rataa pidetään vaikeahkona mutta mielenkiintoisena ja vaihtelevana.

Ratojen aloituspaikat ovat kuluneet. Golfajien kohtaamispaikan (kontti) ympäristö on epäsiisti. Ratoja tulisi paikoin hoitaa eriytetysti: pitää radan kohdalla nurmi lyhyempänä.

Alue on osa Kivikon ulkoilupuiston hyvin monipuolista liikunta- ja virkistystarjontaa. Se on samalla tärkeä osa Helsingin ekologisten yhteyksien runkoyhteyttä,

Asukaspalaute

Asukaspalautteena frisbeegolfalue on saanut positiivisia mainintoja. Samalla on esitetty toiveita turvallisuuden lisäämisestä mm. kasvillisuutta raivaamalla.

Kivikon frisbeegolf

Tavoitteet ja toimenpiteet

- *Fresbeegolfin ratojen, etenkin aloituspaikkojen, kunnostaminen*
- *Pienen toiminnallisen aukion muodostaminen kohtauspaikaksi*
- *Yhteensovitus muun käytön kanssa*
- *Metsäisen ja niittyverkoston toimivuuden parantaminen istutuksien ja hoidon muutosten avulla*
- *Penkkien lisääminen*

6. Hankkeiden rahoitustarve

Suunnitelma-alueelle esitetään kuutta peruskorjaushanketta. Näiden arvioidut rahoitustarpeet ovat:

Vesalantie ja Vesalantien puistokaista 210 000 € (alv 0%)

Kurkimäen aukiot 380 000 € (alv 0%)

Suopuisto 1 700 000 € (alv 0%)

Leikkipuisto Lampi 1 040 000 € (alv 0%)

Leikkipuisto Mellunmäki 560 000 € (alv 0%)

Kivikon frisbeegolf 150 000 € (alv 0%)

Peruskorjaushankkeiden arvioitu rahoitustarve on yhteensä noin 4 040 000 € (alv 0%).

Mellunmäen virkistysalueen siirtolapuutarha

LÄHTEET

Anttola, Anni-Mari. 2017. Helsingin niittyverkosto - analyysi ja kehittämissuunnitelma. Diplomityö. Aalto-yliopiston taiteiden ja suunnittelun korkeakoulu. Arkkitehtuurin laitos. Maisema-arkkitehtuurin tutkimusohjelma.

Ariluoma, M. 2012. Kaupunki ekosysteemipalvelujen tuottajana – kohteena Lahden Mukkula. Diplomityö. Maisema-arkkitehtuuri. Aalto-yliopisto.

Erävuori, L., Lammi, E. & Routasuo, P. 2015. Helsingin luonnonsuojeluohjelma 2015–2024 ja metsäverkostaselvitys. SITO Oy ja Enviro Oy.

FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy. 2014. Huleveden varassa olevien luonto- ja virkistys-
arvojen kartoitus. Helsingin kaupungin rakennusvirasto. Arkkitehtuuriosasto.

Hauru, K. Lehvävirta, S., Korpela, K. & Kotze, J. 2012. Closure of view to the urban matrix has positive effects on perceived restorativeness in urban forests in Helsinki, Finland. Landscape and Urban Planning. Vol. 107: 4. Sivut 361-369.

Helsingin kaupunki. 2017. Ekosysteemipalvelut aluesuunnittelussa – työohje suunnittelijoille. Helsingin kaupungin rakennusvirasto.

Kopperoinen, L., Tiitu, M., Viinikka, A. & Itkonen, P. 2016. Järvenpään viherrakenteen arvot ja hyödyt. Järvenpään kaupunki ja Suomen ympäristökeskus.

Lahden viheralueohjelma 2013-2025. 2013. Lahden kaupunki.

SITO Oy. 2017. Mikkelin kantakaupungin ekosysteemipalvelut ja viherrakenne.

Vierikko, K., Salminen, J., Niemelä, J., Jalkanen, J. & Tamminen, N. 2014. Helsingin kestävä viherrakenne. Miten turvata kestävä viherrakenne ja kaupunkiluonnon monimuotoisuus tiivistyvässä kaupunkirakenteessa. Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston yleissuunnitteluosaston selvityksiä 2014:27.

Vuori, Pekka & Laakso, Seppo 2017. Helsingin ja Helsingin seudun väestöennuste 2017-2050. Ennuste alueittain 2017-2027. Tilastoja 2017. Helsingin kaupunki, kaupunginkanslia.

LIITTEET

- Liite 1. Aluekortit
- Liite 2. Lumilogistiikkaselvitys
- Liite 3. Ekosysteemipalveluiden teemakartat
- Liite 4. Vuorovaikutusaineisto

Kuvailulehti

Tekijät	WSP Finland Oy, Hanna Hannula, Tiina Uusitalo, Elina Regårdh, Hanna-Maija Kehvola, Pietu Pankkonen, Marja Lindroos ja Maija Joensuu. Luku 4.3.3. Antti Siuruainen, Helsingin kaupunki
Yhdyshenkilö	Nina Mouhu
Nimeke	Mellunkylän ja Vartiokylän pohjoisosan aluesuunnitelma 2018-2027
Sarjan nimeke	Helsingin kaupungin kaupunkiympäristön julkaisuja
Sarjanumero	2018:19
Julkaisuaika	2018
Sivuja	95
Liitteitä	4
ISBN	978-952-331-489-4 (verkkojulkaisu)
ISSN	2489-4230 (verkkojulkaisu)
Kieli, koko teos	Suomi
Kieli yhteenveto	Suomi, ruotsi, englanti

Tiivistelmä:

Aluesuunnitelmat ovat kaupunkiympäristön toimialan työväline yleisten alueiden ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi. Suunnitelmassa määritellään nykytila-analyysin ja vuorovaikutuksen pohjalta alueen kehittämis- ja kunnostamistarpeet seuraavalle kymmenvuotiskaudelle. Aluesuunnitelmat mahdollistavat alueiden kehittämisen tasapuolisesti koko kaupungissa.

Suunnittelualue kattaa Mellunkylän kaupunginosan kokonaan ja Vartiokylän kaupunginosan pohjoisosan. Suunnittelualueen rajausta pitää sisällään Kontulan, Mellunmäen, Vartioharjun pohjoisosan, Vesalan, Kurkimäen ja Kivikon osa-alueet.

Mellunkylän ja Vartiokylän pohjoisosan suunnittelun strategiset teemat painottuvat maiseman merkittäviin viherkäytäviin: Kivikon metsäiseen runkoyhteyteen ja vihersormeen sekä Mellunmäen ja Mustapuron purolaaksoihin. Näiden kahden merkittävän viherkäytävän laatua viher- ja virkistysalueina ylläpidetään ja kehitetään metsien ja niittyjen monimuotoisuutta, puroympäristöjen laatua sekä luonto- ja virkistysarvoja vaalimalla. Lisäksi varmistutaan poikittaisten vihreiden reittien jatkuvuudesta sekä suunnitelma-alueella että alueen ulkopuolelle, suurten väylien ylitse.

Aluesuunnitelma on laadittu vuorovaikutuksessa alueen asukkaiden ja käyttäjien kanssa. Vuorovaikutukseen sisältyy internet-kysely ja kaksi työpajamuotoista asukastilaisuutta yhdessä palvelu-tilaverkkotyöpajojen kanssa. Aluesuunnitelmaluonnosta on esitelty Uutta Helsinkiä-tilaisuudessa 18.4.2018, ja se on ollut internetissä nähtävillä 17.4. – 6.5.2018. Alueen yhdistyksille lähetettiin sähköinen tiedote ja kommentointipyyntö aluesuunnitelmaluonnoksesta 6.5.2018 asti.

Mellunkylän ja Vartiokylän pohjoisosan aluesuunnitelmassa esitetään seuraavan kymmenen vuoden aikana toteutettavaksi kuutta hanketta:

- 1) Vesalantien ja Vesalantien puistokaistan parantaminen
- 2) Kurkimäen aukoiden parantaminen
- 3) Leikkipuisto Lammen parantaminen
- 4) Suopuiston parantaminen
- 5) Leikkipuisto Mellunmäen parantaminen
- 6) Kivistön frisbeegolfradan parantaminen

Avainsanat Aluesuunnitelma, Mellunkylä, Vartiokylä, Kontula, Mellunmäki, Vartioharju, Vesala, Kurkimäki, Kivikko

Kaupunkiympäristön toimiala huolehtii
Helsingin kaupunkiympäristön suunnittelusta,
rakentamisesta ja ylläpidosta, rakennusvalvonnasta
sekä ympäristöön liittyvistä palveluista.

www.hel.fi/kaupunkiymparisto

